

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра європейської економіки і бізнесу

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ**

**Міжнародні економічні відносини
29 Міжнародні відносини
292 Міжнародні економічні відносини**

Форма навчання: денна

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему «**РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ**»

здобувача Попової Марини Михайлівни _____ (підпис)

Науковий керівник: д.е.н., професор Савчук Наталія Володимирівна
_____ (підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з
атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д.е.н., доцент Федірко Олександр Анатолійович
_____ (підпис)

Київ 2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра європейської економіки і бізнесу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

Міжнародні економічні відносини

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

29 «Міжнародні відносини»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

292 «Міжнародні економічні відносини»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

Федірко О.А.

_____ 20__ р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Федірко О.А.

_____ 20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ
здобувачу вищої освіти Попової Марини Михайлівни
(*прізвище, ім'я, по батькові*)

денної форми навчання

очної (денної), заочної

на підготовку кваліфікаційної магістерської роботи

на тему **«Розвиток міжнародного фінансового ринку»**

Тему затверджено наказом ректора Університету від " _____ " _____ 20__ р. № _____

Кваліфікаційна магістерська робота виконується на матеріалах
фінансових звітах Банку міжнародних розрахунків, статистичних даних сайту Світового Банку, фінансових звітах МВФ, статистичних даних офіційного сайту Міністерства фінансів України

План кваліфікаційної магістерської роботи

Розділ 1

Теоретичні аспекти функціонування міжнародного фінансового ринку

(назва розділу)

Розділ 2

Аналіз розвитку міжнародного фінансового ринку

(назва розділу)

Розділ 3	Проблеми й перспективи координації діяльності міжнародного фінансового ринку
-----------------	---

(назва розділу)

Об'єкт дослідження:	Міжнародний фінансовий ринок
Предмет дослідження:	Процес існування, функціонування та особливості розвитку міжнародного фінансового ринку
Мета кваліфікаційної магістерської роботи:	Глибокий аналіз та розуміння динаміки тенденцій розвитку міжнародного фінансового ринку.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	Охарактеризувати сутнісні характеристики міжнародного фінансового ринку, з'ясувати етапи розвитку міжнародного фінансового ринку, визначити вплив діяльності Міжнародного фінансового ринку на глобальну економіку
--------------------	--

У розділі 2	Дослідити сучасний стан та тенденції розвитку міжнародного фінансового ринку, проаналізувати діяльність фінансового ринку США
--------------------	---

У розділі 3	З'ясувати вплив геополітичних факторів на міжнародний фінансовий ринок, оцінити еволюцію розвитку фінансового ринку України, визначити шляхи покращення функціонування міжнародного фінансового ринку
--------------------	---

Завдання підготував науковий керівник

(підпис)

Савчук Н.В..

_____ (ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 20__ р.

Завдання одержав здобувач

(підпис)

Попова М.М.

_____ (ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 20__ р.

Реферат

Кваліфікаційна магістерська робота містить 98 сторінок, 1 таблицю, 16 рисунків, список використаних джерел з 110 найменувань.

«Розвиток міжнародного фінансового ринку»

(назва кваліфікаційної магістерської роботи)

Об'єктом дослідження є міжнародний фінансовий ринок.

Предмет дослідження є процес існування, функціонування та особливості розвитку міжнародного фінансового ринку

Мета кваліфікаційної магістерської роботи – глибокий аналіз та розуміння динаміки тенденцій розвитку міжнародного фінансового ринку.

Для досягнення мети кваліфікаційної магістерської роботи було поставлено та вирішено наступні завдання:

- охарактеризовано сутнісні характеристики міжнародного фінансового ринку;
- визначено вплив діяльності міжнародного фінансового ринку на глобальну економіку;
- досліджено сучасний стан та тенденції розвитку міжнародного фінансового ринку;
- проаналізовано діяльність фінансового ринку США;
- з'ясовано вплив геополітичних факторів на міжнародний фінансовий ринок;
- оцінено еволюцію розвитку фінансового ринку України.

Практичне значення отриманих результатів. На основі дослідженні міжнародного фінансового ринку було виявлено ключові аспекти фінансового ринку як критичного компонента розвиненої економіки.

Рік виконання кваліфікаційної магістерської роботи 2023.

Ключові слова: міжнародний фінансовий ринок, геополітичний ризик, фондовий ринок, фінансовий ринок США, облигації, капіталізація фондового ринку, фондова біржа, кредитний ринок, валютний ринок.

ВІДГУК

про кваліфікаційну магістерську роботу здобувача факультету міжнародної економіки і менеджменту освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини»

Попової Марини Михайлівни

на тему «**Розвиток міжнародного фінансового ринка**».

1. Актуальність. Міжнародний фінансовий ринок, як складовий елемент світового фінансового середовища, має давню історію існування і певні особливості функціонування, особливо сьогодні, в період глобальної трансформації світу. Саме цим і визначається актуальність даної роботи, і, відповідно, потребує його більш детального дослідження.
2. Позитивні риси кваліфікаційної магістерської роботи: у роботі було розглянуті теоретичні засади існування і функціонування міжнародного фінансового ринку, його місце в міжнародному фінансовому середовищі.
3. Наявність самостійних розробок автора: відсутні
4. Цінність теоретичних висновків і практичних рекомендацій: заслуговують на увагу, також це підтверджується відгуком зовнішнього рецензента.
5. Наявність недоліків. Робота виграла би, якщо її автор більше уваги приділила аналітичним даним, що посилює зміст 2-го розділу роботи і дало би змогу зробити більш ґрунтовні висновки. Замість аналізу діяльності бажано було би проаналізувати стан фін ринку в США.
6. Загальна оцінка кваліфікаційної магістерської роботи та її допущення до захисту перед ЕК. Робота Попової М.М. допускається до захисту перед ЕК. Оцінка наукового керівника (30 балів)

Науковий керівник д.е.н, професор, професор каф. міжнародних фінансів

_____ Н.В.Савчук

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну магістерську роботу студента
здобувача вищої освіти
Попової Марини Михайлівни

Тема: «Розвиток міжнародного фінансового ринку»

Актуальність теми кваліфікаційної роботи і доцільність її розроблення
Кваліфікаційна магістерська робота Марини Михайлівни присвячена
важливій темі, актуальність якої не викликає сумнівів, оскільки глобалізація
економіки вимагає розуміння механізмів та взаємодії на міжнародних
фінансових ринках. Нестабільність світових фінансових ринків, така як
фінансові кризи та коливання цін, потребує глибокого розуміння процесів,
що лежать в основі цих явищ.

Якість проведеного дослідження

Зміст магістерської роботи відповідає заявленій темі, робота виконана
відповідно до поставлених завдань, структура відповідає логіці
дослідження. У дипломній роботі зроблено глибокий аналіз динаміки
діяльності міжнародного фінансового ринку, а також визначено тенденції
розвитку міжнародного фінансового ринку.

Позитивні риси кваліфікаційної роботи

Важливою особливістю дипломної роботи є використання актуальних
даних та інформації в сфері міжнародних фінансів, що надає роботі вагому
науковий та практичний характер.

Зауваження

Робота виграла б додати більше порівняльного аналізу різних стратегій
країн у контексті міжнародного фінансового розвитку. Також, важливо
звернути увагу на можливі обмеження методології дослідження та
розглянути їхні можливі впливи на результати.

У цілому, дипломна робота є високоякісною та інформативною роботою, яка
сприяє розумінню ключових аспектів розвитку міжнародного фінансового
ринку та відповідає встановленим вимогам до магістерських
кваліфікаційних робіт.

Рецензент:

Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Кандидат економічних наук, доцент
кафедри міжнародного обліку і аудиту

А.М. Поплюйко

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ	6
1.1 Сутність та характеристика міжнародного фінансового ринку	6
1.2 Етапи розвитку міжнародного фінансового ринку	15
1.3 Вплив діяльності міжнародного фінансового ринку на глобальну економіку.....	24
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ	34
2.1 Сучасний стан та тенденції розвитку міжнародного фінансового ринку ..	34
2.2 Аналіз основних напрямків діяльності міжнародного фінансового ринку	43
2.3 Аналіз діяльності фінансового ринку США.....	49
РОЗДІЛ 3 ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ КООРДИНАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ	61
3.1 Вплив геополітичних факторів на міжнародний фінансовий ринок	61
3.2 Оцінка еволюції розвитку фінансового ринку України та можливості удосконалення його роботи	68
3.3 Шляхи покращення ефективності функціонування міжнародного фінансового ринку	76
ВИСНОВКИ	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	88

ВСТУП

Сучасний міжнародний фінансовий ринок істотно впливає на фінансове середовище країн, включаючи Україну. Глобалізація економіки за останні десятиліття змінила економіку світу, зробивши її більш інтегрованою та залежною від змін на міжнародних фінансових ринках. Міжнародний фінансовий ринок об'єднує компанії та інвесторів з усього світу, що має суттєві наслідки для глобальної економіки. Протягом років незалежності Україна активно взаємодіє на міжнародному фінансовому ринку.

Дослідження фінансового ринку стає необхідним для розуміння його важливості для економіки та економічного зростання. Вивчення сучасного стану фінансового ринку важливе для розуміння перспектив країни та прогнозування їх майбутнього.

Актуальність теми. Глобалізація економіки вимагає розуміння механізмів та взаємодії на міжнародних фінансових ринках. Нестабільність світових фінансових ринків, така як фінансові кризи та коливання цін, потребує глибокого розуміння процесів, що лежать в основі цих явищ. Технологічні інновації, такі як блокчейн і штучний інтелект, впливають на структуру та функціонування міжнародних фінансових ринків. Зростання торгівлі та інвестицій між країнами потребує розуміння валютних відносин та їх впливу на міжнародні фінансові ринки. Зміни у світових регулятивних стандартах та політиці вимагають постійного оновлення знань та досліджень. Актуальність полягає в дослідженні стабільності сучасного фінансового ринку, який може мати великий вплив на економічні наслідки та якість життя громадян.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні основи формування, закономірностей формування та еволюції міжнародного фінансового ринку були предметом дослідження у працях багатьох зарубіжних науковців, серед яких: С. Бахадж, Р. Рейс, Л. Бекетті, Р. Чічіретті, У. Трента, Дж. Бейрн, Дж. Кабальєро, А. Сімсек, Ф. Буассей, Д. Ріс, П. Рунгчароенкіткул та інші. Питання розвитку

міжнародного фінансового ринку було предметом дослідження у працях таких вітчизняних науковців, як Ю. Бондар, О. Мозговий, В. Федосова, С. Еш, А. Мокій, А. Гальчинський, З. Луцишин, Ю. Пахомов, А. Філіпенко та інші.

Мета і завдання дослідження. Мета кваліфікаційної магістерської роботи полягає у глибокому аналізі та розумінні динаміки тенденцій розвитку міжнародного фінансового ринку.

Для досягнення мети кваліфікаційної магістерської роботи було поставлено та вирішено наступні завдання:

- охарактеризовано сутнісні характеристики міжнародного фінансового ринку;
- з'ясовано етапи розвитку міжнародного фінансового ринку;
- визначено вплив діяльності міжнародного фінансового ринку на глобальну економіку;
- досліджено сучасний стан та тенденції розвитку міжнародного фінансового ринку;
- проаналізовано діяльність фінансового ринку США;
- з'ясовано вплив геополітичних факторів на міжнародний фінансовий ринок;
- оцінено еволюцію розвитку фінансового ринку України;
- визначено шляхи покращення функціонування міжнародного фінансового ринку.

Об'єкт дослідження – міжнародний фінансовий ринок.

Предмет дослідження – процес існування, функціонування та особливості розвитку міжнародного фінансового ринку

Методи дослідження. Під час написання кваліфікаційної магістерської роботи використалися методи аналізу й синтезу, статистичний метод, аналіз даних та узагальнення досвіду міжнародного фінансового ринку, метод експертних оцінок, аналіз літературних джерел, також застосовувався порівняльний метод та системно-функціональний метод.

Інформаційна база дослідження охоплює літературні джерела, статистичні данні офіційного сайту Світового Банку, аналітичні дані, що представлені у звітах Банку міжнародних розрахунків та статистичні дані офіційного сайту Міністерства фінансів України.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. В роботі розміщено 1 таблиця, 16 рисунків. Список використаних джерел включає 110 найменувань на 10 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ

1.1 Сутність та характеристика міжнародного фінансового ринку

Міжнародні фінансові ринки, потоки фінансового капіталу відіграють важливу роль в економіці як країн, що розвиваються, так і розвинених країн, оскільки вони є одним із інструментів фінансової політики, який використовується для мобілізації внутрішніх заощаджень, і є привабливим інструментом для іноземних інвестицій, на додаток до їх активної ролі у фінансуванні планів економічного розвитку. Зі зростанням дефіциту державних бюджетів деяких країн ці країни почали шукати несuverенні фінансові ресурси для фінансування своїх планів розвитку, тому фінансові ринки стали одним із важливих інструментів, що використовуються для досягнення таких цілей розвитку.

Міжнародні фінансові ринки та потоки фінансового капіталу стали свідками надзвичайного розвитку за останні роки, чи то з точки зору нових фінансових інструментів, чи то з точки зору структурних змін у розподілі ринку, створення нових ринків та розробки правил, пов'язаних з торгівлею, розрахунками та клірингом, який закликав різні країни світу докладати інтенсивних зусиль, щоб йти в ногу з цими змінами завдяки позитивному впливу цього на ліквідність і глибину фінансових ринків [1], [2].

Міжнародний фінансовий ринок є системою внутрішньої структури, що виокремлюється своєю складністю. Цей фінансовий ринок виник як наслідок інтеграції національних фінансових ринків у 1960-х роках, відзначаючи етап розвитку, який визначився впливом процесів лібералізації, транснаціоналізації та глобалізації з початку 80-х років ХХ століття. Реструктуризація фінансового ринку призвела до централізації та концентрації капіталу.

Починаючи з середини 90-х років XX століття, світовий фінансовий ринок зазнав змін під впливом зростаючих процесів фінансової консолідації та впровадження інноваційних фінансових послуг. Ці процеси сприяли глобалізації фінансових ринків, а також викликали трансформації через розвиток інформаційних технологій у банківській та фінансовій сферах. Такі трансформації суттєво вплинули на структуру та функціонування світового фінансового ринку, надаючи йому нові можливості та виклики.

Тенденція розвитку міжнародного фінансового ринку на початку XXI століття полягає у зміні акцентів від готівкових операцій до строкових та від реальних операцій до фінансових. Також спостерігається тенденція до уникнення проблем з оподаткуванням та державним регулюванням на глобальному рівні. Навіть при зростаючих ризиках та схильності фінансових ринків до глобальних криз, міжнародний фінансовий ринок продовжує свій розвиток. Потоки світового фінансового капіталу підсилюють конкуренцію між країнами, впливаючи на процеси дерегуляції, фінансової інтеграції, впровадження фінансово-технологічних інновацій та створення нових фінансових інструментів [3, с.306]. Існування світового фінансового ринку, яке формується під впливом вищезазначених чинників, є фактом, над яким не виникає сумніву.

Сучасна наукова література визначає основні підходи до трактування поняття міжнародного фінансового ринку.

Так, О. Рогач, О. Мозковий, С. Юрій, В. Федосов визначають міжнародний фінансовий ринок, як: систему відносин; систему ринків; механізм балансування попиту на капіталу; частину ринку позичкових капіталів; сукупність посередників [4, с. 323], [5, с. 201], [6, с. 450].

Фінансові ринки та потоки фінансового капіталу відіграють важливу роль в економічному житті, і якщо спробувати представити найважливіші функції, які вони можуть виконувати, їх можна підсумувати таким чином:

- розвиток заощаджень шляхом заохочення інвестицій у цінні папери та спрямування заощаджень на обслуговування національної економіки;

- фондовий ринок заохочує розвиток звички заощаджувати інвестиції, особливо у дрібних вкладників, які не можуть здійснювати самостійні проекти зі своїми невеликими грошима, і тому вони вважають за краще купувати цінні папери відповідно до своїх грошей, і це допомагає служити цілям розвитку і зниження інфляції, оскільки це допомагає спрямовувати заощадження на відповідні інвестиції (в акції чи облігації) відповідно до цінових тенденцій;

- допомога в передачі коштів від груп, які мають надлишок (кредитори), до груп, які мають дефіцит (позичальники), і кредитори зменшують свої поточні витрати на споживання в обмін на більші доходи в майбутньому, коли настануть терміни погашення цих позик, і коли позичальники використовують ці позичені гроші для купівлі та оренди факторів виробництва, вони отримують вищі доходи, таким чином підвищуючи рівень життя не лише для позичальників, але й для всіх верств суспільства [7];

- сприяти фінансуванню планів розвитку, пропонуючи державні цінні папери на цьому ринку [8];

- сприяти підтримці внутрішнього та зовнішнього кредитування.

- сприяти досягненню високої ефективності при спрямуванні ресурсів у найбільш прибуткові сфери; це супроводжується економічним зростанням і процвітанням, але це вимагає наявності кількох функцій на фондовому ринку, які можна підсумувати таким чином:

- ефективне ціноутворення: це означає, що ціни відображають всю доступну інформацію;

- операційна ефективність: це означає, що вартість транзакцій зведена до мінімуму порівняно з прибутком, який ці транзакції можуть принести;

- ринкова справедливість: це означає, що ринок надає рівні можливості для всіх, хто хоче укласти угоди;

- безпека: це означає необхідність забезпечення засобів захисту від ризиків, які є результатом відносин між сторонами, що працюють на ринку,

таких як ризики шахрайства, шахрайства та інших неетичних дій, які мають намір деякі сторони.

- реалістичне визначення цін на цінні папери на основі достатніх знань і високого ступеня справедливості;
- ціни на цінні папери визначаються шляхом переговорів або аукціону (публічного аукціону), який точніше відображає думку дилерів щодо відповідної ціни цінного паперу за переважаючих ринкових умов, на додаток до того, що компанії та економічні органи роблять, публікуючи всі дані про компанії, їх інструменти, прибутки та фінансовий стан; це запобігає створенню нереалістичної ціни на цінний папір [9];
- фондовий ринок є важливим інструментом для оцінки компаній і проектів;
- падіння цін на акції для компанії є переконливим доказом її неспішності або слабкості її фінансового становища; що може призвести до внесення певних коректив у його керівництво чи політику в надії на покращення свого становища [9].

Поняття "світовий фінансовий ринок" включає в себе широкий спектр відносин власності та не обмежується лише фінансовими зв'язками. За визначенням М. Пембро, це складне взаємоплетіння та інтеграція національних і міжнародних ринків, які сприяють переміщенню грошово-кредитних ресурсів між країнами, регіонами, галузями та окремими суб'єктами бізнесу [10, с. 43–44].

Світовий фінансовий ринок визначається як система відносин між учасниками фінансових ринків, як національних, так і міжнародних. Ці відносини стосуються випуску та обігу національних та іноземних фінансових продуктів, що призводить до перерозподілу капіталів як на внутрішньому рівні країни, так і між країнами світу. СФР представляє собою об'єднаний фінансовий ринок всіх країн світу, або загальність фінансових ринків усіх країн світу. Національний фінансовий ринок, натомість, охоплює відносини між учасниками ринку в межах певної країни, де відбувається купівля-продаж фінансових продуктів, не пов'язаних із вивезенням або ввезенням капіталів.

Важливо відзначити, що багато авторів не роблять чіткої різниці між термінами "світовий фінансовий ринок" і "міжнародний фінансовий ринок". В сучасних економічних дослідженнях відсутній загальний підхід до визначення цих понять. Наприклад, у книзі А. А. Суєтіна "Міжнародний фінансовий ринок" автор не робить відзначення між "світовим" і "міжнародним" фінансовим ринком і, незважаючи на назву, проводить детальний аналіз саме СФР [11]. У роботі Д. М. Михайлова «Світовий фінансовий ринок» відбувається підміна усіх трьох понять: національного, міжнародного і світового фінансових ринків [12]. У дослідженні Ю. І. Львова «Банки і фінансовий ринок» також відсутнє розмежування або уточнення понять, і досліджується деякий абстрактний фінансовий ринок у якості «сфери функціонування фінансового механізму» [13]. У навчальному посібнику під редакцією В. С. Торкановського «Ринок цінних паперів і його фінансові інститути» фінансовий ринок розглядається як національний без згадки про те, що в структурі фінансового ринку, як економічного явища, присутні також і світовий, і міжнародний фінансовий ринки [14].

Видатні економісти з-за кордону часто не розрізняють міжнародний, світовий та національні фінансові ринки. Ф. Фабоцці та Ф. Модільяні, визнані американські експерти у галузі фінансових ринків, у своїй ключовій теоретичній праці "Фінансові ринки" не відділяють окремо міжнародний чи світовий фінансовий ринок, а детально розглядають процес їхньої глобалізації. У цій роботі йдеться про поділ національного фінансового ринку на зовнішній (іноді називається міжнародним, офшорним чи євроринком) та внутрішній (розділений на ринок національних та ринок іноземних фінансових операцій) [15]. Вони не використовують окремого терміну "Світовий фінансовий ринок" у своїх визначеннях.

Дж. Блейк у своїй монографії "Аналіз фінансових ринків" не відділяє фінансовий ринок на світовий, міжнародний та національний, а розподіляє його лише за видами фінансових інструментів, які на ньому обертаються [16]. У монографії Дж. К. Ван Хорна "Основи управління фінансами" обидва терміни, світовий і міжнародний фінансові ринки, представлені як одне поняття [17].

Дослідник фінансових ринків з США, Дж. Тобін, вкладає в поняття "Фінансовий ринок" лише національний ринок [18]. Французькі економісти П. Курбі і Ф. Пено також не роблять розрізнення між термінами світового та міжнародного фінансового ринків [19].

Світовий фінансовий ринок виник на основі інтеграційних процесів між національними фінансовими ринками. [20, с. 34] Вони виявлялися в зміцненні зв'язків, розширенні контактів між національними фінансовими ринками, їх прогресуючому переплетенні. Банки почали надавати, а їхні клієнти одержувати фінансові послуги за межами країн, де вони розташовані, одночасно в декількох валютах. Умови таких угод, наприклад, відсоткові ставки за кредитами, почали вирівнюватись і ставали все більш привабливими для позичальників та інших одержувачів банківських послуг порівняно з умовами національних ринків. Окрім того, це було пов'язано також і з тим, що в міжнародних фінансових операціях не було таких жорстких вимог державного регулювання, як в окремих країнах [21, с. 121].

Міжнародний фінансовий ринок, відокремлюючись від національних у сфері здійснення зовнішніх операцій, тісно зв'язав усі національні ринки на глобальному рівні, що стало ключовим фактором виникнення сучасного явища - фінансової глобалізації. Однак, паралельно, міжнародний фінансовий ринок не охоплює внутрішні (фактично, основні) операції національних фінансових ринків і, отже, не може бути названим світовим. Зазвичай, міжнародний фінансовий ринок є організованим ринком, але, відмінно від національних ринків, його регулювання менше залежить від держави чи групи держав, а більше від різних об'єднань самих учасників цього ринку.

Міжнародний фінансовий ринок не може існувати відокремлено від національних ринків, оскільки він ґрунтується на них, відображаючи процеси, які відбуваються на національних ринках. Конкретизуючи цю ідею, можна визначити, що міжнародний фінансовий ринок базується, з одного боку, на національних ринках і національних організаціях, а також на інфраструктурі та інструментах регулювання цих ринків. З іншого боку, він ґрунтується на міжнародних

організаціях, таких як міжнародні фондові і валютні біржі, системи клірингу, розрахунків та депозитарного обслуговування, а також на синдикатах транснаціональних банків, разом із їхньою інфраструктурою та регулюванням. Ці організації зазвичай розташовані на території конкретних країн і є їхніми резидентами. Однак, водночас, міжнародний фінансовий ринок не включає внутрішні операції національних фінансових ринків і, отже, не може бути названим світовим.

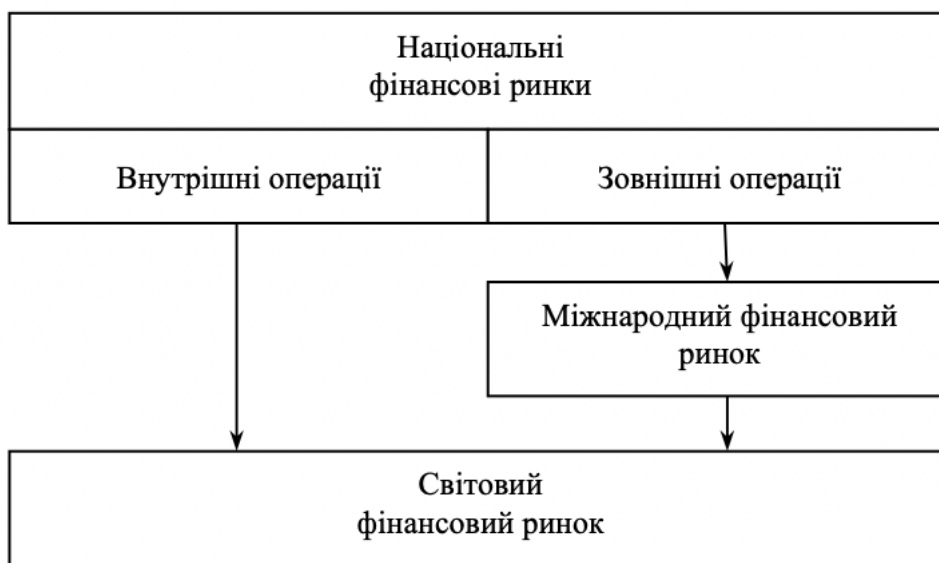

Рисунок 1.1 – Схема взаємозв'язку національного, міжнародного і світового фінансового ринку [21]

Як показано на рис. 1.1, Світовий фінансовий ринок (далі – СФР) представляє собою сукупність фінансових ринків усіх країн світу. На практиці, СФР є економічною абстракцією, оскільки торгівля фінансовими ресурсами та її регулювання завжди здійснюються на території конкретної країни. Це може включати торгівлю національними та іноземними фінансовими ресурсами, а учасниками можуть бути як національні резиденти, так і іноземні учасники (нерезиденти).

Між учасниками світового фінансового ринку існують чотири можливі види відносин [22]:

- між національними учасниками щодо купівлі-продажу національних фінансових продуктів;

- між національними учасниками щодо купівлі-продажу іноземних фінансових ресурсів;
- між іноземними і національними учасниками у зв'язку з купівлею-продажем іноземних і національних фінансових ресурсів;
- між іноземними учасниками щодо купівлі-продажу іноземних і національних фінансових ресурсів.

Будь-який учасник національного фінансового ринку, за визначенням, є учасником світового фінансового ринку, тому національний інструментарій регулювання фінансових операцій цього учасника також є частиною інструментарію регулювання світового фінансового ринку. Цей висновок є вкрай важливим для подальшого аналізу інструментів регулювання світового фінансового ринку. Проте, учасник національного фінансового ринку не стає автоматично учасником міжнародного фінансового ринку. Він може ним стати, лише розпочавши участь у ньому або внаслідок процесів інтеграції національних ринків у глобальний фінансовий ринок.

Ринки різних країн, де можна мобілізувати кошти, не тільки взаємодіють, але й взаємозалежні один від одного. Вони утворюють глобальну цілісну систему, об'єднану спільними умовами функціонування і закономірностями еволюції. Тому сучасний інвестор або позичальник, роблячи рішення, розглядає не ізольовані національні ринки, а різні сегменти єдиної світової фінансової системи [23, с. 170].

Окрім інтеграційної тенденції формування світового фінансового ринку, провідні вітчизняні та іноземні науковці, зокрема А. Гальчинський [24, с. 250–252], З. Луцишин [25, с. 85], Л. Красавіна, [26 с. 560], Ю. Пахомов [27, с. 50–55], М. Портний [28, с. 5–6], А. Філіпенко [29, с. 230], та інші, в своїх дослідженнях розглядають світовий фінансовий ринок через систему функціонування національних та міжнародних ринків позикового капіталу: автори виділяють низку цілком самостійних секторів, таких як коротко-, середньо- та довгострокові ринки, іпотечні ринки, євроринки, власне фінансові ринки.

Дещо звужено розуміє міжнародний фінансовий ринок М. Портний, зводячи його до міжнародного ринку грошових ресурсів, суб'єктами якого є іноземні по

відношенню до даної країни юридичні та фінансові особи. Міжнародний ринок позикових капіталів ділиться, на його думку, на дві частини: валютний ринок (ринок євровалют) і власне фінансовий ринок. Власне фінансовий ринок відрізняється від інших тим, що грошові ресурси залучаються через механізм випуску цінних паперів різних типів і термінів дії, та синдікованих банківських позик [28, с. 22]. Західні економісти, у своїй більшості, поділяють подібну версію поділу світового фінансового ринку на грошовий ринок і ринок капіталів. Критерієм такого поділу є строковість інструментів, що використовуються [30, с. 10–11].

Отже, більшість авторів розглядають світовий фінансовий ринок з функціонального та інституціонального поглядів. У сучасній світовій практиці не існує єдиного методу структуризації світового фінансового ринку. В умовах постійного розвитку світового фінансового ринку, його трансформації, урізноманітнення фінансових інструментів та інститутів поділ на категорії все частіше носить абстрактний характер. Складність визначення сутності світового фінансового ринку пов'язана з наявністю багатьох підходів до його класифікації.

Структура будь-якого ринку, не будучи тотожною його видам, є однаковою для всіх ринків і представлена суб'єктами, об'єктами і відносинами між ними. Суб'єктами міжнародного фінансового ринку є міжнародні фінансові установи та інститути, які забезпечують ефективне функціонування міжнародного фінансового ринку, об'єднують розрізнені суб'єктів національних фінансових ринків та опосередковують їх взаємодію.

Здебільшого в основі категорії "міжнародний фінансовий ринок" лежать поняття "фінансові активи", "фінансові інструменти", "фінансові інститути", "фінансові посередники" [31, с. 49-50].

Міжнародний фінансовий ринок, будучи складним та взаємопов'язаним механізмом, відіграє рішучу роль у формуванні економічних відносин між країнами, впливаючи на їхню стабільність та розвиток.

Сутність міжнародного фінансового ринку полягає в його здатності забезпечувати глобальний обмін капіталом, ризиками та ресурсами. Його

характеристики включають в себе різноманітні фінансові інструменти, такі як валютні облігації, деривативи, акції, та інші, які створюють механізми для розвитку міжнародного бізнесу та інвестиційної діяльності.

У висновку важливо відзначити, що розуміння сутності та характеристик міжнародного фінансового ринку є вирішальним для економістів, бізнесменів та урядовців, які прагнуть зрозуміти та ефективно реагувати на глобальні економічні та фінансові виклики. Враховуючи постійні зміни у світовій економіці, необхідно продовжувати адаптувати стратегії відповідно до динаміки міжнародного фінансового ринку для забезпечення сталого розвитку та економічної стійкості.

1.2 Етапи розвитку міжнародного фінансового ринку

Сучасний світ економіки неухабно трансформується, висувуючи нові виклики та можливості для глобальних фінансових систем. Міжнародний фінансовий ринок, важлива складова глобальної економічної арени, пройшов значний еволюційний шлях протягом історії людства. Розуміння етапів його розвитку важливо не лише для економістів і фінансових експертів, але й для всіх, хто цікавиться динамікою міжнародних фінансових відносин та їхнім впливом на світову економіку.

Розширення світогосподарських зв'язків висунуло необхідність формування міжнародному фінансового ринку, що забезпечує накопичення і перерозподіл фінансових ресурсів відповідно до обсягів і динаміки попиту і пропозиції на них на світовому ринку капіталів і руху фінансових ресурсів. Структура міжнародного фінансового ринку, що формується, значною мірою відповідає потребам фінансових ринків розвинених країн, які спочатку забезпечують рух капіталу та грошових ресурсів у межах національних кордонів, і багато в чому відповідає

структурі цих ринків, таких як ринок капіталу, валютний ринок, грошовий ринок тощо [32].

Історія становлення міжнародного фінансового ринку проходить як невід'ємна частина міжнародних економічних відносин. Це також наслідок формування сучасної архітектури національних фінансових ринків, розширення їх сегментів і функцій. З точки зору ринкового механізму, він покликаний забезпечити необхідні умови для торгівлі фінансовими активами, включаючи обслуговування товарних операцій, на основі найменших трансакційних витрат і формування оптимального балансу попиту та пропозиції.

До Першої світової війни лідерство за привабливістю захоплював фінансовий ринок Великобританії, що було зумовлено високою стабільністю національної валюти (фунтів стерлінгів), а також золотим паритетом національних валют, що значно мінімізувало валютні ризики. Широкий випуск акцій та облігацій великих корпорацій, особливо тих, що пов'язані з фінансуванням інфраструктурних проєктів: залізниць, портів, комунікацій тощо, збільшив широту залучення власників капіталу на Лондонську фондову біржу. Так поступово національний фінансовий ринок Великої Британії почав перетворюватися на міжнародний, а потім і на значну частину світового фінансового ринку [33].

Початок Першої світової війни став новим етапом у формуванні міжнародного фінансового ринку, який пов'язаний з припиненням обміну національних валют на золото і поширенням форм покриття державних витрат шляхом реєстрації державного боргу на ринку. Закінчення війни принесло зміни у розстановку сил на світовому ринку капіталу. Провідний фінансовий центр світу перемістився до США, що було зумовлено зміною ролі західноєвропейських країн на світовому фінансовому ринку, які з експортерів перетворилися на імпортерів капіталу. Однак підйом американської економіки, який почався в другій половині 1920-х років, знизив інтерес до західноєвропейського ринку, і американські інвестори зосередилися на національному ринку капіталу. Велика депресія, а також наступна світова війна призвели до дезінтеграції світового фінансового ринку та скорочення обороту світового капіталу між країнами до нуля [34].

У перші роки після Другої світової війни національні фінансові ринки зазнали жорсткого державного регулювання. Органи державного регулювання через політику низьких відсоткових ставок забезпечували свою економіку дешевим капіталом і створювали умови для низьких відсоткових державних запозичень. Така ситуація зберігалася до початку 60-х років. Активізація обороту на міжнародному фінансовому ринку пов'язана зі збільшенням обсягів зовнішньоторговельного обороту та лібералізацією валютних операцій у США. Після кризи 1967 року американський фінансовий ринок зазнав великих змін, які були посилені впливом технічної революції на фондовій біржі. Те саме сталося на всіх європейських фінансових ринках, що фактично можна прийняти як наступний крок революції ринку. Новим кроком до розвитку глобального ринку в Європі стала поява нового фінансового інструменту – єврооблігацій. У 1968 році з'явилася система Euroclear, яка вирішила проблему їх вторинного обігу. Запровадження в 1970 р. європейської системи клірингу єврооблігацій для забезпечення можливості позабіржового обігу цих фінансових інструментів. Розвиток ринку єврооблігацій у Європі супроводжувався використанням сек'юритизації фінансових активів, що сприяло збільшенню масштабів міжнародного відпливу капіталу [35].

70-ті роки ознаменувалися високою інфляцією в Європі, проте супроводжувалися лібералізацією відносин у розвитку фінансових ринків, що сприяло конвергенції національних фондових ринків та їх відкриттю для іноземних учасників. Разом з тим, розвитку міжнародного фінансового ринку сприяла заміна системи ліцензування вивезення капіталу системою повідомлення, а також скорочення адміністративних методів регулювання ринків. Такі зміни на фінансових ринках призвели до зміни моделі фінансових операцій, що суттєво зменшило роль банків як основних учасників фінансових операцій. Обмеження участі банків у фінансовому ринку загострило конкуренцію між ними, що стимулювало зміну форми їх діяльності на універсальну, що сприяло концентрації банківського капіталу [36]. Це свідчило про зміну моделі фінансових відносин у світі та запровадження більш гнучких механізмів фінансування.

Наступним етапом розвитку міжнародного фінансового ринку стало розширення його учасників шляхом залучення до обороту інституційних інвесторів, зокрема страхових компаній, пенсійні фонди та колективні інвестори. Певної зрілості міжнародний фінансовий ринок досяг у 90-х роках ХХ ст., коли його основною характеристикою стала інтернаціоналізація ринку державного боргу, яка проявилася у зростанні іноземних власників національних державних цінних паперів. Цей же період ознаменувався появою нових світових фінансових центрів як у Західній Європі, так і в Японії. Разом із введенням у 1999 р. нової валюти – євро, цінні папери на світовому фінансовому ринку почали номінуватися на ньому й зламали уявлення інвесторів про вибір [37]. Процеси фінансової інтеграції, які призвели до усунення бар'єрів між національними та міжнародними фінансовими ринками, збільшення обсягів транскордонного руху капіталу та формування нової структури учасників мали сильний вплив на історичний розвиток та глибину світового фінансового ринку. Глобалізація світової економіки, що розгортається, глибоко вплинула на міжнародні операції та, зрештою, сприяла формуванню світового фінансового ринку в його нинішньому вигляді [38].

Друга половина 20 століття аж до початку фінансово-економічної кризи в 2007 році відзначалася дуже динамічним розвитком фінансових ринків і банківської справи. Це слід розглядати на фоні загальної тенденції, яка розпочалася після Другої світової війни, лібералізації та глобальної інтеграції фінансових ринків і банків, а також до підвищення витонченості, складності та взаємозв'язку. Весь цей розвиток був би неможливим без інтелектуального підкріплення економічних аргументів на користь вільних ринків, міжнародного поділу праці, глобалізації та без прогресу у фінансовій теорії та відповідних удосконалень у методах статистичної оцінки. Але вплив спрацював і навпаки: практичні потреби та прагнення до ринкової частки та прибутку стимулювали розробку нових аналітичних інструментів і методів для визначення цін на нові продукти та пов'язані з ними ризики.

Таким чином, було сформульовано новий рівень глобальної фінансової системи, заснований на розширенні мережі організацій і компаній для надання

різного роду транснаціональних фінансових послуг на основі використання інформаційних технологій. Розвиток інфраструктури глобалізації фінансового ринку створив необхідні умови для більш тісної взаємодії ключових напрямів розвитку у сфері світових фінансів. Таким чином, почав посилюватися взаємозв'язок і взаємопроникнення основних сегментів міжнародного фінансового ринку.

Після цього відбулося значне прискорення темпів зростання міжнародного фінансового ринку, які почали перевищувати темпи зростання світового ВВП. Це зумовлювалося насамперед розширенням сфери фінансових послуг у розвинених країнах. У 2007 році загальна вартість світових фінансових активів досягла максимуму в 202 трлн. дол. США, однак фінансова криза 2008 року призвела до зниження вартості міжнародного фінансового ринку. Падіння фінансових активів торкнулося практично всіх груп країн, крім Західної Європи, де державні програми рекапіталізації проблемних банків стимулювали розширення приватного випуску боргових зобов'язань. Таким чином, рівень підтримки зріс після рішення Європейського центрального банку та Банку Англії про можливість використання сек'юритизованих активів як забезпечення кредитів. Відновлене посткризове зростання міжнародного фінансового ринку знову відновило показники фінансової глибини в основних сегментах ринку. З 2009 року зростання відновилося і в 2010 році цей показник досяг позначки в 212 трлн. дол. США, збільшившись за рік більш ніж на 11 трлн. дол. США. Більше половини приросту склало зростання вартості акцій на 12%, або на 6 трлн. дол. США. Державний борг збільшився на 4,4 трлн дол. США, в основному за рахунок боргових зобов'язань розвинених країн, розміщених для подолання наслідків фінансової кризи. На відміну від інших сегментів фінансового ринку, зобов'язання за облігаціями, випущеними фінансовими установами, та сек'юритизованими активами зменшилися через переорієнтацію фінансового сектору на більш стабільні джерела фінансування в цей період та зниження рівня сек'юритизації [39].

Слід зазначити, що розвиток фінансового ринку країни в середньостроковій та довгостроковій перспективі визначається рядом фундаментальних факторів,

серед яких одним із ключових є «фінансова глибина». На макроекономічному рівні глибина фінансового ринку країни зазвичай визначається як сукупність фінансових вимог і зобов'язань по відношенню до ВВП і вказує на те, наскільки корпорації, домогосподарства та державні установи можуть фінансувати свою діяльність за рахунок фінансових ринків і фінансових посередників. Цей показник знаходиться в безпосередній близькості до показників насиченості обороту країни грошово-кредитними та фінансовими інструментами, а також передбачає розвиток фінансової архітектури, яка в цілому оцінює можливості накопичення та розподілу грошових ресурсів для задоволення потреб економічного зростання. . На думку американських вчених Лоайзи та Рансієра, поглиблення фінансових ринків у довгостроковій перспективі робить фінансову систему більш стабільною, оскільки підвищується здатність обслуговувати потоки капіталу без різких коливань цін на активи та підвищення валютного курсу [40].

Крім того, переважання позитиву на економічному фронті сприяло зростанню світових фінансових ринків у 2010 році. Найбільше зростання, під тиском спекулятивного оптимізму, показали товарні ринки і особливо ринки дорогоцінних металів [41]. На стан фінансових ринків у 2011 році істотно вплинули два фактори: політичний (народні заворушення в деяких арабських країнах Північної Африки та Близького Сходу) та природний (найсильніший землетрус у Японії та його руйнівні наслідки). Рік почався вражаюче, але до кінця лютого на фінансових ринках відбулася корекція. Крім того, стан міжнародного фінансового ринку у 2012, 2013 та 2014 роках був подібним до результатів 2011 року. Надалі у 2017 році основними ризиками для світової економіки та фінансових ринків вважалося поступове посилення монетарної політики центральними банками розвинених країн. У 2018 році на перший план вийшли питання зростання протекціонізму у світовій торгівлі. Проте в цілому позитивний прогноз щодо розвитку світових фінансових ринків у 2018 році виправдав себе.

Отже, розвиток національних фінансових ринків в умовах глобалізації став одним із головних чинників впливу на масштаби та структуру міжнародного фінансового ринку, формування його галузевого розподілу. У свою чергу,

активізація світових фінансових потоків почала суттєво впливати на економіку країн-учасниць, майбутнє формування інституційної структури ринків банківських послуг та фондового ринку. У цей період чітко простежується тенденція зростання ролі світового фондового ринку як джерела мобілізації фінансових ресурсів державою та корпоративним сектором, перерозподілу коштів на вторинному ринку. Це особливо помітно щодо фондових ринків, державних боргових цінних паперів і фінансових установ [42]. Отже, зростання валової вартості цінних паперів акцій за останні роки в основному було зумовлено продовженням капіталізації фондового ринку США та помітним покращенням показників китайського капіталу. Загалом ситуація на ринках цінних паперів багатьох країн після кризи 2008 року супроводжувалася відновленням обмінних курсів і водночас зростанням балансової вартості за рахунок зростання прибутків компаній.

Банківська діяльність завжди була схильна регулюватися більше, ніж багато інших сфер економіки, через її притаманну «небезпечну» природу, яка була визнана давно. Однак це було менш актуально для інших сфер фінансових ринків. Крім того, загальна віра в переваги вільних ринків після Другої світової війни та прагнення до приватизації, лібералізації та глобалізації означало, що регулювання банківських і фінансових ринків не встигає за швидким розвитком банків і фінансових ринків. З огляду на це, регулювання та оподаткування також спонукали до створення нових продуктів і транспортних засобів, щоб обійти обмеження та «оптимізувати» оподаткування в глобальному контексті.

Найважливіші фінансові ринки та потоки фінансового капіталу, відомі економічній історії Європи та світу, і на яких вони мали справу з переказними векселями, простими векселями та дорогоцінними металами, це ринки Венеції та Генуї в Італії та Франкфуртський ринок, і ці ринки були одними з найважливіших європейських фінансових ринків на Близькому Сході, який у той період був свідком величезної комерційної діяльності як центр зв'язку між Далеким Сходом і Європою.

З розвитком капіталістичної економічної думки, яка закликає до спеціалізації та поділу праці, а також із появою промислової революції зростає

важливість індивідуальних інвестицій, які вимагають великих фінансових ресурсів, що перевищують можливості та здібності окремих людей [43].

У результаті з'явилися акціонерні товариства, які відкрили широке поле для участі більшої кількості акціонерів у власності компаній, забезпечивши тим самим необхідне фінансування для них. З іншого боку, у різних країнах зросла кількість банків і зросла їхня значущість [44].

Усі ці фактори та умови, а також розширення інвестиційних проектів і комерційних операцій значною мірою сприяли появі фінансових ринків як ефективного інструменту мобілізації ресурсів і заощаджень, необхідних для комерційного та інвестиційного фінансування [45].

Перші фінансові ринки з'явилися в сімнадцятому столітті в Амстердамі, потім у вісімнадцятому столітті у Венеції, а дев'ятнадцяте і двадцяте століття, відповідно, засвідчили появу британських і американських міжнародних фінансових центрів [9].

Біржі з'явилися в ХІХ ст. для торгівлі товарами, продуктами, цінними паперами та укладання угод. Виникнення фондових бірж стало результатом багатьох економічних чинників, найважливішими з яких є [43, 46]:

- збільшення фінансової активності великих установ, які використовують величезні кошти, таких як банки, страхові компанії, компанії транспорту та зв'язку;
- збільшення міжнародних торговельних обмінів, які сприяли переміщенню товарів і сировини з колонізованих країн до колонізованих країн.

Фінансові ринки в розвинутих країнах розвивалися разом зі змінами та розробками, що відбувалися на технологічному рівні, і обсяги виробництва та великих бізнес-одиниць зростали швидше, ніж доступні засоби фінансування.

Активність фінансових ринків різко зросла. Кількість фінансових ринків у Сполучених Штатах Америки нині досягла чотирнадцяти, найважливішим і найбільшим з яких є Нью-Йоркська фондова біржа. У Великобританії усі фінансові ринки об'єдналися з 1913 р. в одну систему, яка є Лондонською фондовою біржею [47].

В Японії в даний час працює вісім фондових бірж, на чолі з Токійською фондовою біржею. Це стосується Німеччини, де також є вісім фондових бірж, найважливішою з яких є Франкфуртська фондова біржа. Що стосується Франції, то існує сім фондових бірж, очолюваних Паризькою фондовою біржею [1].

Голдсміт вирішив проаналізувати в своїй книзі, як і в якій мірі відмінності у фінансовій структурі були відповідальними за відмінності в темпах і характері економічного зростання. Він використовував довготривалі статистичні ряди з 35 країн. Активи фінансових установ зіставлялися з показниками ВВП, щоб пояснити взаємозв'язок між фінансовим сектором і сукупним виробництвом і доходом кожної країни. Дослідження подібного характеру пізніше були проведені, зокрема, дослідниками Світового банку [48].

З 1960-х років суттєво зріс сукупний рівень фінансових активів і водночас змінилася структура фінансової системи. Відносна важливість грошових ринків, ринків банківських депозитів і позик, ринків облігацій, фондових ринків і ринків деривативів змінилася.

На рис. 1.2 показано зміни співвідношення між сукупними банківськими депозитами та ВВП у вибірці країн з 1960-х років.

В усіх включених країнах ВВП зростав протягом п'яти десятиліть, але з річними коливаннями темпів зростання. Перше спостереження, яке слід зробити на рис. 1.2, полягає в тому, що співвідношення банківських депозитів до ВВП з часом підвищилося в усіх країнах. Зростання доходів і виробництва супроводжувалося ще сильнішим зростанням банківських депозитів, якими володіють фірми, домогосподарства та фінансові установи. Голдсміт використовує вислів про те, що еластичність доходу випусків фінансових установ вище одиниці [48]. Здається, це все ще так. Існують відмінності між країнами у співвідношеннях на рис. 1.2. Вже приблизно в 1970 році співвідношення починає швидко зростати в Японії, і наприкінці 1990-х років частка Японії майже перевищує 200% ВВП. В інших країнах співвідношення банківських депозитів/ВВП швидко зростає з рівня 50-100% ВВП у 1990-х роках і досягає піку приблизно у 2008 році.

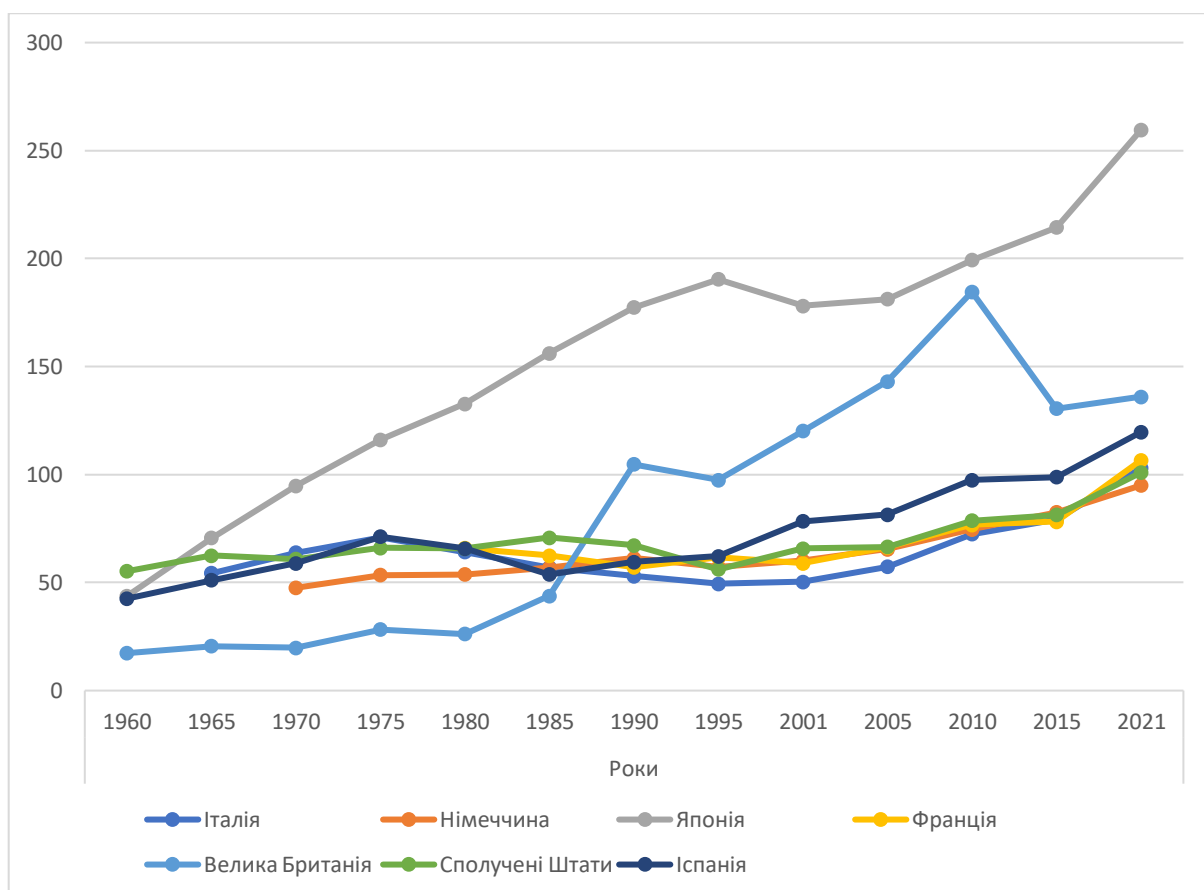

Рисунок 1.2 – Співвідношення банківських депозитів до ВВП країн (%)

Джерело: розроблено автором на основі [49]

Узагальнюючи вищезазначене, можна визначити, що міжнародний фінансовий ринок є динамічною та адаптивною системою, що постійно змінюється відповідно до потреб глобальної економіки. Розуміння розвитку міжнародного фінансового ринку є ключовим для прогнозування подальших тенденцій та розробки стратегій розвитку фінансових інструментів у міжнародному контексті.

1.3 Вплив діяльності міжнародного фінансового ринку на глобальну економіку

Сучасна епоха характеризується надзвичайною взаємозалежністю національних економік та їхніх фінансових систем. У цьому контексті, міжнародний фінансовий ринок виступає не лише як платформа для обміну валют

та інвестицій, але й як суттєвий катализатор для глобальних економічних зрушень. Від глобальних фінансових криз до позитивних стимулів для економічного зростання, діяльність цього ринку безперервно визначає та перетворює економічну картину усього світу.

За останні десятиліття фінансові ринки поступово стали більш інтегрованими на міжнародному рівні. Розмір світових валових зовнішніх зобов'язань, масштабований внутрішнім ВВП, зріс з менш ніж 50% на початку 1990-х років до приблизно 200% на початку світової фінансової кризи в 2007 році. Зростання міжнародної заборгованості припинилося через кризу, але сьогоднішній світ набагато більш фінансово інтегрований, ніж 30 років тому [50].

Сучасні економісти стверджують, що розвиток фінансового ринку є процесом, який також підтримується міжнародними фінансовими інституціями з метою зменшення залежності від зовнішнього фінансування та банківського сектору, і, отже, через те, що вартість фінансування на ринку капіталу набагато нижча, ніж інституційне фінансування [51]. Країни, де існують розвинені фінансові ринки, через які торгуються мільярди доларів та/або інші міжнародні валюти, такі як фунт стерлінгів, євро та японська ієна, демонструють розвинений економічний і соціальний рівень, стабільне економічне зростання та низький рівень ризик країни.

Країни з економікою, що розвивається, оцінювали себе через надходження капіталу з розвинених країн. Коли процес розвитку почався в країнах з розвинутою економікою, вони стали залежними від зовнішнього фінансування. Тому впровадження інструментів фінансового ринку є обов'язковим у країнах, що розвиваються. Країни з економікою, що розвивається, мають розуміти роль фінансового ринку в економічному та соціальному розвитку: механізм, який відповідає попиту та пропозиції грошей. По суті, роль фінансового ринку полягає в забезпеченні ефективного розподілу ресурсів між тими, хто має капітал, і тими, хто його потребує.

Найбільші фінансові ринки в світі розташовані в найбільш розвинених країнах. На рис. 1.3-1.5 показано частку іноземних інвестицій у валовому внутрішньому продукті та економічне зростання в вибірці країн.

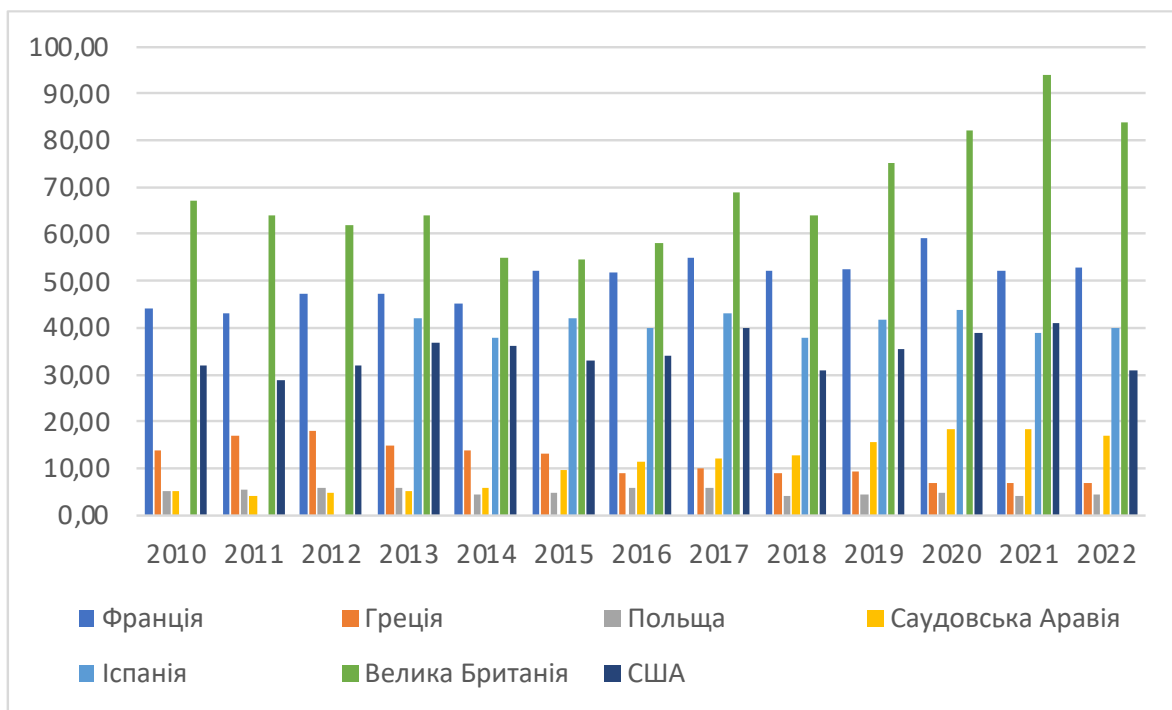

Рисунок 1.3. Обсяг вихідних прямих іноземних інвестицій, % до ВВП

Джерело: розроблено автором на основі [52]

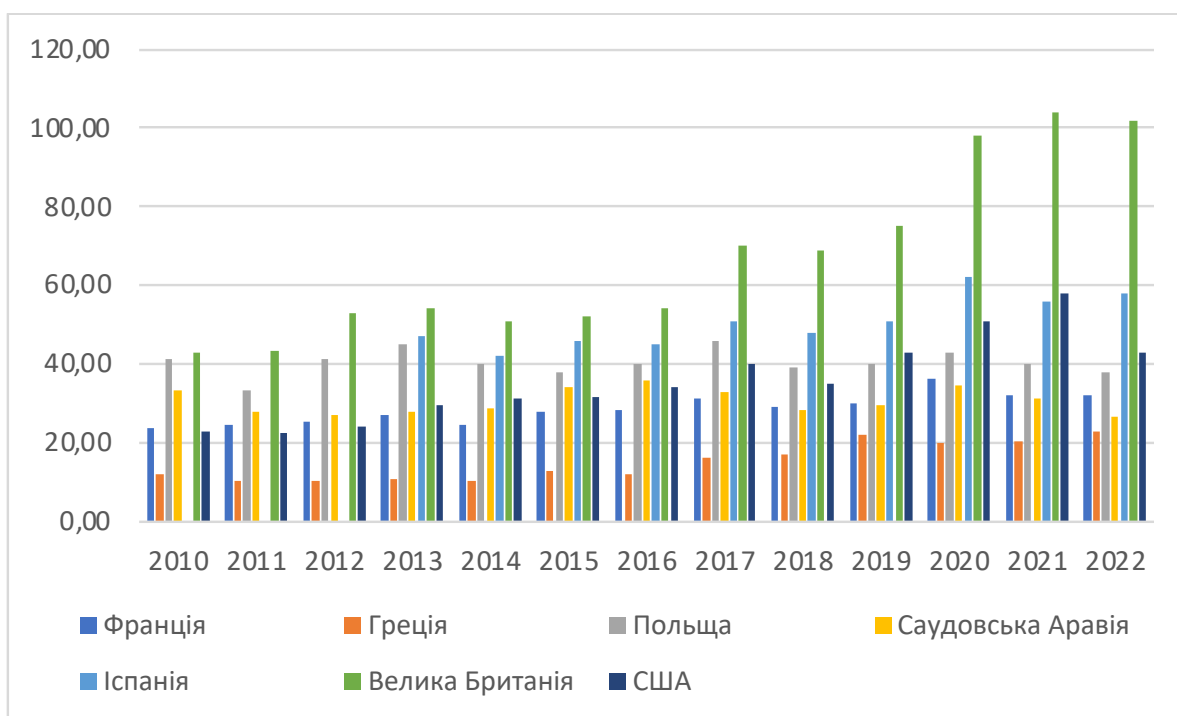

Рисунок 1.4. Обсяг вхідних прямих іноземних інвестицій, % до ВВП

Джерело: розроблено автором на основі [53]

В тих країнах, де є активний фінансовий ринок і давні традиції в цій галузі, обсяг зовнішніх прямих іноземних інвестицій є високим (випадок країн Великобританії, США, Франції). З одного боку, обсяг інвестицій є тенденцією до зростання в останні роки також у країнах, де є активний молодий фінансовий ринок

(таких як Саудівська Аравія). З іншого боку, в країнах, де фінансові ринки є нерозвиненими або досить молодими, як на міжнародному, так і на внутрішньому рівні, обсяги прямих інвестицій невисокі.

З точки зору вхідних прямих іноземних інвестицій, можна побачити, що більшість інвестицій, зроблених за останні роки, були здійснені в країнах, що розвиваються, де фінансові ринки недостатньо розвинені, але де є потенціал для економічного розвитку. Йдеться про Польщу та Іспанію.

Між фінансовими ринками та економічним зростанням існує прямий зв'язок. Фінансовий ринок сприяє передачі капіталу від інвесторів, які мають надлишок грошей, до тих, хто потребує капіталу для покриття своїх витрат або розвитку свого бізнесу. Зазвичай цей трансферт відбувається через прямі та непрямі інвестиції. Інвестиції шляхом вливання фінансового капіталу призводять до збільшення виробництва, збільшення споживання, збільшення доходів у приватному та державному секторах (збільшення виробництва, продажів призводить до збільшення обсягу податків та інших податків, що підлягають сплаті до державного бюджету). Усе це спрямоване на економічне зростання.

В тих країнах, де існує фінансовий ринок, обсяг інвестицій збільшується і сприяє збільшенню виробництва, споживання, доходу та участі в рівновазі платіжного балансу. Для тих країн, взятих до аналізу, на рис. 1.5 видно, що країни з сильною традицією фінансового ринку реєструють значні інвестиції, а також їхній економічний рівень фіксує економічний занепад до пандемії COVID-19, але країни вже оговтались від шоку і їх ВВП демонструє зростання до рівня, який був перед пандемією.

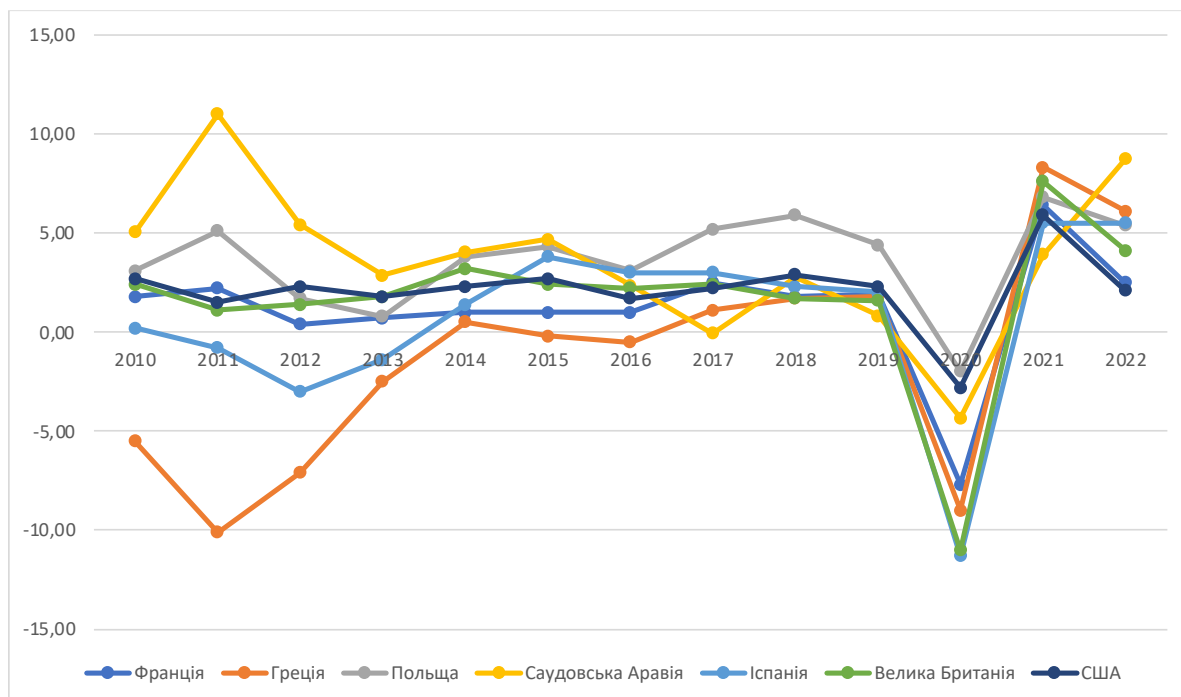

Рисунок 1.5. Зростання ВВП у низці країн, %

Джерело: розроблено самостійно на основі [54]

Посилення фінансової інтеграції призвело до появи «глобального фінансового циклу», на який сильно вплинула монетарна політика США. Хоча фінансова інтеграція має сприяти міжнародному розподілу ризиків, економісти задавалися питанням, чи може ця інтеграція водночас спричинити швидшу та рівномірнішу передачу потрясінь між кількома економіками, що призведе до появи глобального фінансового циклу. Рей надає в своїй роботі потенційне операційне визначення цієї концепції: «глобальні фінансові цикли пов'язані зі сплесками та скороченнями потоків капіталу, бумами та падіннями цін на активи та кризами» і «характеризуються великими загальними змінами цін на активи, валових потоків і важелі». Важливо, що зміни в умовах монетарної політики в центральній економіці, а саме в Сполучених Штатах, і в уникненні ризику в усьому світі, наприклад під час глобальної фінансової кризи, буде рухати світовий фінансовий цикл, спричиняючи коливання потоків капіталу та цін на активи по всьому світу [55].

Такий глобальний фінансовий цикл, якщо він присутній, обмежить потенційні переваги фінансової інтеграції. Більш сильний спільний рух цін на активи на міжнародному рівні різко зменшить здатність економічних суб'єктів

диверсифікувати потрясіння – тобто, характерні для окремих країн, такі як внутрішня рецесія – шляхом придбання іноземних активів.

Існування глобального фінансового циклу також матиме наслідки для політиків і вибору режиму обмінного курсу. Згідно з класичною «трилемою» грошово-кредитної політики, якщо рахунок капіталу відкритий, неможливо проводити незалежну монетарну політику, тобто встановлювати ставку незалежно від ставки головного центру економіки і водночас, мати цільовий обмінний курс. У цьому випадку вибір режиму валютного курсу має значення, оскільки плаваючий обмінний курс дозволить проводити незалежну монетарну політику. Глобальний фінансовий цикл перетворить цю трилему на дилему для політиків, залишаючи їм лише два альтернативні варіанти: залишити рахунок капіталу закритим, зберігаючи контроль над внутрішніми фінансовими умовами, або відкрити рахунок капіталу, відмовившись від контролю внутрішніх фінансових умов. Після відкриття рахунку капіталу глобальний цикл «задасть тон» внутрішнім фінансовим умовам – тобто процентним ставкам, які фактично сплачують кінцеві позичальники, такі як нефінансові корпорації та домогосподарства – незалежно від спроможності національного центрального банку автономно встановлювати курс політики та режим переважаючого обмінного курсу. У цьому другому випадку (гіпотеза дилеми) вибір режиму валютного курсу практично не має значення.

В економічній літературі визначено два головні потенційні рушії глобального фінансового циклу, які зображені на рис. 1.6: грошово-кредитна політика США та глобальне уникнення ризику. Наприклад, позиція грошово-кредитної політики США може вплинути на ставлення до ризику в усьому світі, але причинно-наслідковий зв'язок може діяти в протилежному напрямку. «Несподіване» посилення, яке дивує ринки, зазвичай пов'язане зі збільшенням ухилення від ризику, зниженням цін на ризиковані активи та розширенням зовнішніх фінансових премій за межі США. У той же час шоки уникнення ризику – наприклад, викликані глобальною фінансовою кризою або великими геополітичними подіями, такими як війна чи терористичні атаки, можуть

спричинити зміни в монетарній політиці для протидії негативним наслідкам цих шоків для економіки.

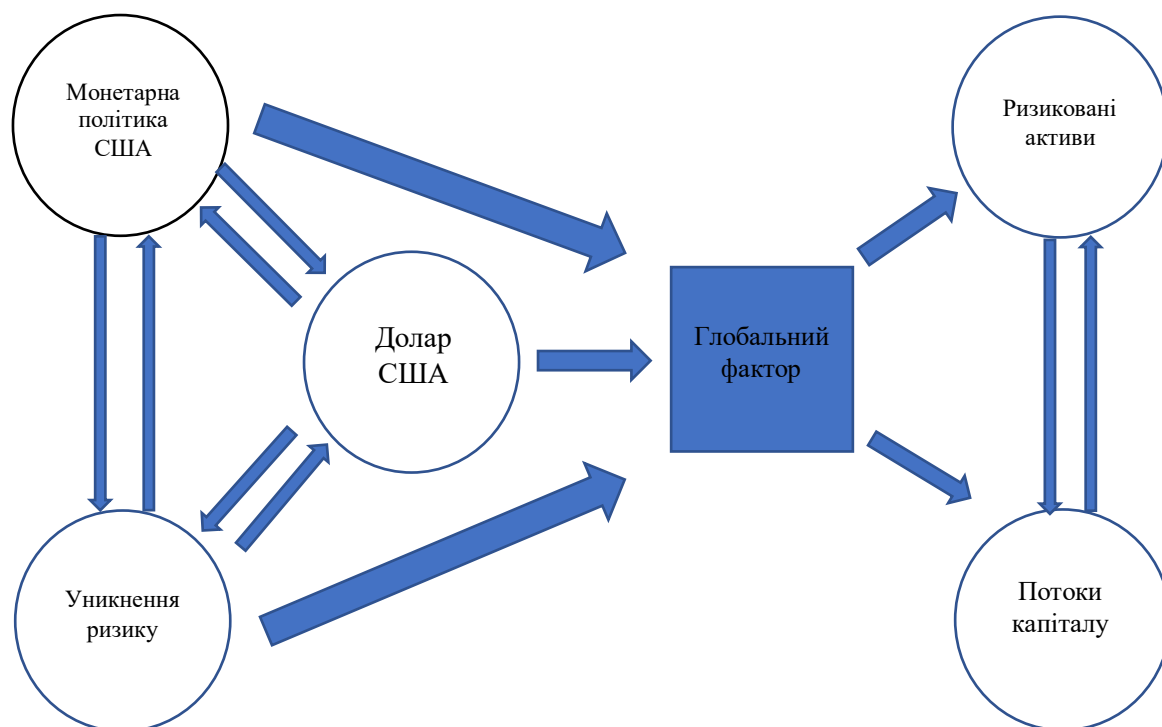

Рисунок 1.6 – Канали передачі глобального фінансового циклу [56]

Глобальний фактор, що формує спільну динаміку цін на ризиковані активи, тісно пов'язаний із глобальним уникненням ризику, яке було визначено як одну з головних рушійних сил глобального фінансового циклу. Прибутковість ризикованих активів має спільний компонент, який обумовлює незначну частку їхніх коливань. За словами Міранди-Агріпіно та Рея, наприклад, цей глобальний фактор міг би пояснити до чверті дисперсії великого перерізу ризикованих доходів [57]. Цей фактор відображав би схильність до ризику глобальних інвесторів і, отже, був би негативно пов'язаний зі ступенем несприйнятливості ринку до ризику.

Другим центральним рушієм глобального фінансового циклу є роль монетарної політики США, яка стимулює ціни на активи як усередині країни, так і в усьому світі. Побічні ефекти, що виникають у результаті грошово-кредитної політики США, отримали особливу увагу через центральну роль, яку відіграє долар США на світових фінансових ринках. Дійсно, близько 60% міжнародних боргових цінних паперів, випущених у світі, і приблизно стільки ж глобальних транскордонних позик деноміновані в доларах США. У цьому контексті особлива

увага приділяється ролі глобальних банків, великих посередників із сильною присутністю в транскордонному кредитуванні, які підсилюють міжнародні виміри монетарної політики США. Дійсно, грошово-кредитна політика, змінюючи вартість активів у балансах глобальних банків, змінює як позицію левериджу, так і готовність йти на ризик. Наприклад, розширення грошово-кредитної політики підвищить ціни на активи, зміцнить капітальну позицію банків і спонукатиме їх до подальшого розширення своїх балансів не лише всередині країни, а й через міжнародне кредитування. У той же час нижчі відсоткові ставки знижують прибутковість надійних активів, спонукаючи банки шукати вищих прибутків, приймаючи на себе більше ризиків [58].

Враховуючи його значущість на міжнародних ринках, долар США також відіграє каталітичну роль, посилюючи канали трансмісії монетарної політики США для транскордонних потоків. Наприклад, посилення монетарної політики США буде пов'язане зі зростанням вартості долара США. У свою чергу, підвищення курсу долара США призведе до погіршення балансу та передбачуваного кредитного ризику неамериканських позичальників із зобов'язаннями в доларах США, що призведе до подальшого транскордонного скорочення в усьому світі. Пом'якшення монетарної політики мало б протилежний ефект.

Зона євро – це не острів: відкритість ринку продуктів і фінансових ринків робить євро природно вразливим до змін глобальних фінансових умов. Передача глобальних шоків на економіку єврозони посилюється наявністю великих глобальних банків єврозони, які відіграють центральну роль у міжнародному кредитуванні. Однак через свій розмір і взаємопов'язаність зона євро є не лише приймачем, але й генератором шоків, які впливають на глобальний фінансовий цикл.

Інтеграція реальної економіки та фінансового ринку протягом останніх десятиліть вплинула на синхронізацію потоків капіталу та цін на активи в усьому світі. Деякі автори відстоюють існування глобального фінансового циклу, який проявляється через спільне переміщення транскордонних потоків і перетворюється на більш вирівняні ризиковані ціни на активи та зовнішні фінансові премії в різних

економіках. Так було напередодні світової фінансової кризи та після неї, зокрема щодо транскордонних банківських потоків між розвинутими економіками та цін на акції. Однак після кризи синхронізація потоків капіталу та цін на акції зменшилася, повернувшись до рівнів, що спостерігалися між 1990-ми та 2000-ми роками.

Глобальний фінансовий цикл тісно пов'язаний із глобальними факторами ризику. Міра глобального ухилення від ризику (побудована як загальний фактор, який керує панеллю прибутковості капіталу) має значний вплив на потоки капіталу та прибутковість акцій. Крім того, відкритість рахунку капіталу – але не обов'язково режим валютного курсу – посилює вплив глобального ухилення від ризику. Режим обмінного курсу має значення лише для передачі глобального ризику на ціни активів, коли відкритий рахунок капіталу. Натомість вплив процентних ставок США та обмінного курсу долара США на потоки капіталу є епізодичним.

Вплив глобального фінансового циклу на зону євро залежить від конкретного показника, який аналізується. Напруга на фінансових ринках зазвичай синхронізована між двома сферами. Напади нестабільності, які можуть мати сильний нелінійний вплив на економічну діяльність, швидко передаються від однієї економіки до іншої. Однак фінансові умови в зоні євро часто відрізняються від умов у Сполучених Штатах, також через відмінності в монетарній політиці.

Міжнародний фінансовий ринок відіграє ключову роль у формуванні економічних процесів не лише на регіональному рівні, але й на світовому. За допомогою різноманітних фінансових інструментів та механізмів, міжнародний фінансовий ринок здатен впливати на обсяги та напрямки міжнародної торгівлі, інвестиційний клімат, а також курси валют.

Стан фінансового ринку в значній мірі визначає загальний стан світової економіки. Коливання на міжнародному фінансовому ринку можуть мати серйозний вплив на стабільність економічних систем країн, спричиняти фінансові кризи та впливати на соціальні аспекти життя націй.

Важливим є також розуміння необхідності спільних міжнародних заходів для регулювання фінансового ринку та забезпечення його стабільності. Країни

повинні співпрацювати для розробки ефективних механізмів контролю за ризиками та управління фінансовими потоками.

Отже, розуміння впливу діяльності міжнародного фінансового ринку на глобальну економіку важливо для формування стратегій розвитку країн та сприяє сталому економічному зростанню на світовому рівні.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ

2.1 Сучасний стан та тенденції розвитку міжнародного фінансового ринку

Сучасний розвиток міжнародного фінансового ринку обумовлений кількома ключовими тенденціями, що визначають його подальше функціонування. Однією з найважливіших напрямків є створення та еволюція міжнародного фінансового ринку. Цьому сприяв стрімкий розвиток комп'ютерних технологій, цифрова революція та процес глобалізації, які забезпечили мобільність капіталів. Онлайн-сервіси та Інтернет визначають більшість операцій на фінансовому ринку, сприяючи поглибленню економічних зв'язків та новітнім способам інвестування.

Щодо характеристики розвитку сучасного фінансового ринку, можна зробити наступні висновки. Можна побачити на рис. 2.1, що після кризи 2008-2009 років фінансовий ринок відзначається активним зростанням, це в свою чергу відображається у зростанні світового ВВП. Світовий банк повідомляє, що світовий ВВП збільшився з 60 трлн. дол. США до 100 трлн. дол. США станом на 2022 рік [59].

Іншим позитивним показником є зростання світової капіталізації фінансових активів, особливо на фондовому ринку та ринку облігацій [60]. Дослідження активів фінансових посередників також свідчить про збільшення фінансового ринку, оскільки активи цих інститутів продовжують зростати. Хоча комерційні банки залишаються найбільшими володарями активів, інші фінансові установи зростають, відображаючи вплив технологічного розвитку та диверсифікації фінансових інструментів [61].

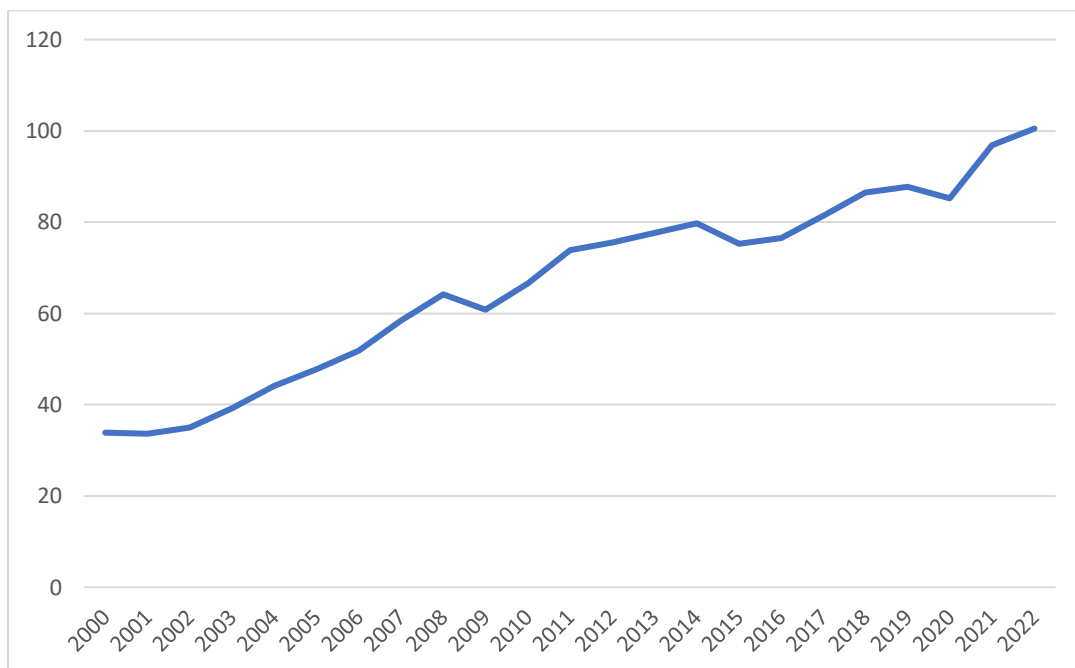

Рисунок 2.1 – Динаміка світового ВВП, 2000-2022 рр., трлн. дол. США [59]

Фондовий ринок, незважаючи на кризи та нестабільність, продовжує активно розвиватися, а капіталізація його активів зростає. Зокрема, капіталізація фондового ринку збільшилася з 20 трлн. дол. США в 2009 році до понад 90 трлн. дол. США станом на 2021 рік [62]. Ці тенденції свідчать про стійкий розвиток фінансового ринку та його здатність адаптуватися до змін у світовій економіці.

Ринок облігацій демонструє вражаючу тенденцію швидкого зростання, яке зафіксоване протягом останніх 10 років.

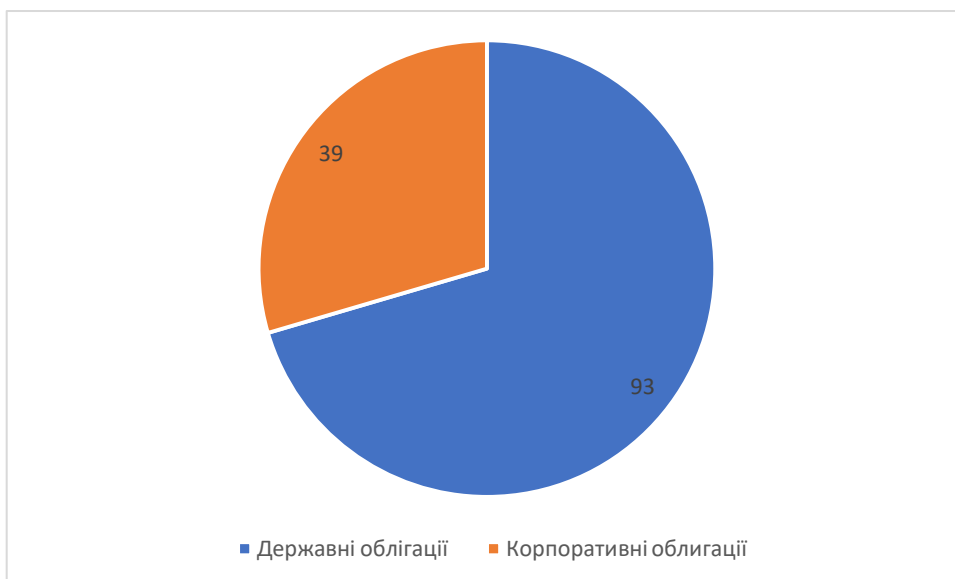

Рисунок 2.2 – Обсяг ринку облігацій, трлн. дол. США [63]

Обсяг ринку облігацій збільшився понад 10 разів і на сьогоднішній день складає 133 трлн. дол. США. Зауважимо, що державні облігації становлять приблизно 70% цього ринку (рис. 2.2), тоді як корпоративні облігації складають решту 30% [64]. Ці вражаючі показники свідчать про значущий розвиток та зростання інтересу до облігаційного ринку у фінансовій системі.

Глобальні фінансові ринки продовжують страждати від наслідків кредитної кризи 2007–2008 рр. і пов'язаних з ними проблем державного боргу євросони. У відповідь на ці події регулятори посилили свою позицію щодо глобальних банків, запровадивши більш високі вимоги до капіталу та ліквідності, обмеживши їхню ризиковану діяльність і ширше використовуючи стрес-тести (та інші перевірки фінансового стану), щоб переконатися, що вони мають достатньо ресурсів щоб протистояти майбутнім великим потрясінням. Нові правила капіталу, Базель III, були введені задля обмеження діяльності глобальних банків на фінансових ринках. Крім того, занепокоєння щодо зв'язку між стабільністю банків і суверенним ризиком у євросоні призвело до запровадження Європейського банківського союзу, де Європейський центральний банк стає головним банківським регулятором.

Оскільки великі банки були обмежені в кредитуванні, це мало пригнічуючий вплив на економічне зростання. Таким чином, Федеральна резервна система, Банк Англії та Банк Японії залучилися до кількісного пом'якшення, наповнюючи ринок надзвичайно дешевою короткостроковою ліквідністю, знижуючи процентні ставки майже до нуля рівня. Оскільки відсоткові ставки впали, це дало значний поштовх ринкам капіталу та нерухомості, оскільки приватні особи та компанії з надлишковими коштами шукали місця для розміщення своїх коштів, щоб отримати більший прибуток. Таким чином, у країнах з розвинутою економікою спостерігається повільне зростання, експансіоністська нетрадиційна грошово-кредитна політика та низькі відсоткові ставки, які стимулюють ринки акцій, власності та інших цінних паперів.

Однак перспективи для багатьох країн з економікою, що розвивається, виглядають менш привабливими. Оскільки західні країни брали участь у експансіоністській монетарній політиці та низьких відсоткових ставках, потоки

капіталу в багато ринків, що розвиваються, змінилися, і в результаті їхнє зростання та майбутні економічні перспективи сповільнилися. Так, інвестори перемістилися з ринків, що розвиваються, назад на розвинені ринки; ціни на нафту та інші товари також впали. Перспективи швидкого розвитку економік і фінансових ринків більшості країн, що розвиваються, не такі багатообіцяючі. Незважаючи на оптимізм на фінансових ринках і ринках нерухомості розвинених країн, все ще існують великі побоювання, що Європа може почати нагадувати Японію з точки зору незначного зростання або його відсутності, якщо вона не розгляне масштабні структурні реформи.

Враховуючи загальне визнання того, що банки надто сильно зосереджені на отриманні невідсоткових доходів із високим ризиком, зокрема через торгівлю цінними паперами та інвестиційно-банківську діяльність, це призвело до низки важливих структурних пропозицій або затвердження законодавства, спрямованих на зниження банківського ризику. Вони включають прийняття в США Закону Додда-Френка про реформу Уолл-стріт і захист прав споживачів у липні 2010 року; імплементація Незалежної комісії з банківської справи у вересні 2011 року (відомої як Комісія Віккерса на честь її Голови, сера Джона Віккерса); Акт про банківську реформу Великобританії від грудня 2013 року; і рекомендації, надані у жовтні 2012 року Експертною групою ЄС високого рівня з реформування структури банківського сектору ЄС під головуванням Ерккі Лііканена (інша назва «Звіт Лііканена») – офіційна пропозиція ввести це в законодавство ЄС була опублікована в січні 2014 року [65].

Якщо ми порівняємо пропозиції Віккерса, Лііканена та Додда-Франка, то всі рекомендують або юридичне відокремлення, або відокремлення депозитного банку від інвестиційного банку чи торгового підрозділу, з невеликими розбіжностями в деталях. Усі застраховані банки повинні розділити депозитну та інвестиційну банківську діяльність у США; Лііканен рекомендує відокремлення, лише якщо діяльність становить основну частку банківської діяльності або становить загрозу системній стабільності; і Вікерс каже, що обмеження має відбуватися лише для банків із роздрібними депозитами понад 25 млрд. фунтів стерлінгів. Торгова та

інвестиційна банківська діяльність може здійснюватися компанією, яка входить до тієї ж корпоративної групи, що й депозитний банк, якщо це не створює проблем із вирішенням проблем (у випадку Віккерса та Лііканена), хоча згідно з правилом Волкера це забороняє приватну торгівлю. Депозитним банкам також заборонено здійснювати низку операцій з цінними паперами – наприклад, у США депозитним банкам заборонено інвестувати в більшість цінних паперів і повністю займатися операціями з цінними паперами (включаючи створення ринку) і андеррайтингом. Відповідно до Додда-Франка, їм також доведеться відмовитися від деяких деривативів і кредитно-дефолтних свопів, які зараз здійснюються в банку, що приймає депозити. У законодавстві Великої Британії існує довгий перелік запропонованих заборонених видів діяльності з цінними паперами (включно з торгівлею майном, позику цінних паперів, торгівлею, створенням, сек'юритизацією, що виникли поза зоною обмеження тощо), але їх можна здійснювати, якщо вони розглядаються як «допоміжний до основної діяльності»; Лііканен посилається на подібні речі, а також на заборону кредитування депозитних банків хедж-фондами та інвестиціями в прямий капітал [66].

Законодавство США є більш жорстким і обмежувальним щодо відносин між депозитними та інвестиційними банками в одній корпоративній організації та виходить далеко за межі великих внутрішньогрупових правил ризику. На відміну від цього, Лііканен і Вікерс дещо розпливчасті щодо цих питань – Великобританія має деякі попередні пропозиції щодо зменшення внутрішньогрупових гарантій, – але все це досить незрозуміло. Пропозиції Великобританії та ЄС (остання пов'язана з Європейським банківським союзом) пропонують детальні режими врегулювання банків, а Додд-Франк вимагає від самих банків розробити власні плани врегулювання [67].

Проблема для банків полягає в тому, що хоча загальні риси вищезгаданого законодавства/пропозицій щодо реформи подібні, вони відрізняються в деталях. Крім того, немає великої юридичної ясності щодо багатьох із цих питань, і це змусило деякі великі банки заявити, що їм, можливо, доведеться створити три окремі юридичні особи, щоб мати справу з різними правилами в майбутньому.

Насправді мало реформ все ще відбулося, хоча більшість прогресу було одностороннім – перспективи ефективної реформи на рівні ЄС виглядають менш певними, враховуючи законодавчі проблеми, які можуть бути легко затримані через розбіжності щодо нового банківського союзу.

Усі вищезазначені регуляторні зміни впливають на діяльність міжнародних фінансових ринків. Банки є основними постачальниками кредитів в економіці та головними спонсорами більшості компаній. Вони також є одними з основних кредиторів для домогосподарств, як іпотечних, так і споживчих кредитів. Крім того, найбільші банки домінують у торгівлі іноземною валютою та глобальній інвестиційній банківській діяльності. Тож коли банки, особливо найбільші, потрапляють у проблеми або відчувають обмеження, це гальмує економіку, і зростання сповільнюється. Звичайно, спостерігається появлення тіньового банківського обслуговування, яке замінює традиційні банки – це можна помітити в бізнесі сек'юрїтизації, а також у кредитуванні хедж-фондів різними компаніями. Але, зрештою, кредитів і цінних паперів, які надають тіньові банки, недостатньо, щоб замінити звичайні установи. Тому перспективи для економіки сповільнюються, як і фінансові ринки.

Щоб спробувати покращити ситуацію, центральні банки проводять експансійну монетарну політику, купуючи банківські активи, або вони можуть позичати банкам за дуже привабливими цінами. умови. Усе це спрямоване на стимулювання економіки. Прихильники кажуть, що такі дії були успішними в США та Великобританії, оскільки зростання покращилося, інфляція залишається скромною, а ринки капіталу процвітають. Недоброзичливці стверджують, що дешеві гроші врешті призведуть до інфляції та великих проблем. Інші стверджують, що ринки стали залежними від кількісного пом'якшення – і щойно це припиниться, фінансові ринки та зростання зазнають краху. Але насправді це не так. Наприкінці жовтня 2014 року Федеральна резервна система оголосила про припинення кількісного пом'якшення – тоді ринки трохи впали. Залишається з'ясувати, якими будуть довгострокові наслідки цієї політики, але можна бути впевненим, що вона позитивно вплинула на фінансові ринки розвинутих економік

з 2011 року. Крім того, вона відтягнула капітал від ринків, що розвиваються, до їхньої економічної шкоди.

Також варто зазначити вплив пандемії COVID-19 на розвиток міжнародних фінансових ринків, які дуже вразливі до різних криз. Піттерле та ін. стверджують, що кризи, особливо зовнішні, можуть спричинити економічне уповільнення, що призведе до швидкого та постійного порушення рівноваги на товарних і фінансових ринках [68]. COVID-19 вважається зовнішнім шоком і кризою для всіх країн у всьому світі, що свідчить про те, що фінансовий ринок відчуває вразливість до поточної пандемії [69]. Наприклад, згідно з волатильністю важливого фондового індексу S&P 500, показаного на рис. 2.3, можна висловити, що ціни на акції зіткнулися з великим стресом і зниженням в 2019-2020 рр. через пандемію та невизначеність її впливу на світову економіку.

Рисунок 2.3 – Динаміка індексу S&P, 2018-2023 рр., дол. США [70]

Вплив COVID-19 на фінансові ринки відрізняється в розвинених країнах і країнах, що розвиваються. Таким чином, немає аналогічної моделі впливу COVID-19 на фінансові ринки на всіх рівнях країн. Це важливий момент через існування спільного мислення щодо однієї успішної моделі боротьби з наслідками пандемії.

Локалізація успішних експериментів із боротьби з негативними наслідками коронавірусу, таких як модель Пекін-Сеул-Токіо, заявлена Ву та ін., у боротьбі з негативними наслідками коронавірусу в кожній країні політики мають враховувати увагу до традицій, культури та соціальних відносин, економічної структури та якості взаємодії зі світом [71].

Серед двох основних критеріїв економічний критерій є найважливішим каналом передачі COVID-19 на фінансові ринки розвинених країн. Навпаки, соціальний критерій відіграє більш помітну роль, ніж економічний, як канал передачі на фінансових ринках країн, що розвиваються. Цей висновок підкреслює необхідність зосередитися на теорії ризикованого суспільства Ульріха Бека у країнах, що розвиваються, яка висловлює, що зовнішній шок (такий як COVID-19) може збільшити соціальні ризики в країні, що призведе до негативних економічних наслідків для країни [72].

COVID-19 більше впливає на фінансові ринки розвинених країн через скорочення пропозиції, скорочення попиту та економічну нестабільність. Крім того, ця пандемія має найменший вплив на популярність держави, суверенітет і добробут суспільств у розвинених країнах [73].

Щодо країн, що розвиваються, експерти вважають, що впевненість і очікування, зміни в моделях споживання та ефект перемоги є трьома найбільш значними впливами COVID-19 на фінансові ринки.

Сучасні тенденції глобалізації фінансових ринків визначаються кількома ключовими аспектами. Відзначається значна інтеграція міжнародних ринків капіталу, яку спричинила ліквідація багатьох бар'єрів для входу міжнародних кредиторів та позичальників на національні ринки капіталу, а також зниження трансакційних витрат та стрімкий розвиток інформаційних систем. Це призвело до поглиблення економічних зв'язків між країнами, сприяло новим способам інвестування та взаємодії приватного бізнесу. Конкуренція на міжнародних фінансових ринках також зросла завдяки пошуку вигідних напрямків вкладення капіталу транснаціональними фінансовими організаціями та зрослим попитом споживачів на фінансові ресурси.

Спостерігається концентрація фінансових ринків і їх комп'ютеризація та інформатизація. Ця тенденція визначається широким використанням учасниками міжнародних фінансових ринків сучасних інформаційних систем, глобальних баз даних та інтегрованих систем управління операціями. Міжнародні фінансові холдинги, об'єднуючи різноманітні сегменти фінансового ринку, є наслідком тенденції на злиття фінансових установ.

Крім того, зростає вплив інформаційних технологій, зокрема комп'ютерних систем, які активно використовуються у світовій торгівлі борговими цінностями та управлінні ризиками. Постійні вимоги міжнародних інвесторів та позичальників, які функціонують на глобалізованих фінансових ринках, включають високу якість продуктів, вигідні ціни, диверсифікацію та інновації, високу ліквідність фінансових продуктів, професійне управління ризиками та ефективний розподіл капіталу у світовому масштабі [74].

Сучасний фінансовий ринок є вкрай динамічним та піддається впливу різноманітних факторів, включаючи політичні, економічні та технологічні зміни. Спостерігається зростання глобалізації та інтеграції фінансових ринків, що вимагає від учасників ринку адаптації до нових умов та стратегічного підходу до управління ризиками.

Однією з ключових тенденцій є впровадження інноваційних технологій, зокрема блокчейну та штучного інтелекту, які значно змінюють підхід до фінансових операцій та забезпечують більшу ефективність та безпеку. Зростає роль сталого етичного інвестування та сталих фінансових практик, що відзначає загальний суспільний інтерес до сталого розвитку та відповідального фінансового управління.

Незважаючи на позитивні тенденції, фінансовий ринок також стикається з викликами, такими як геополітичні конфлікти, економічні нестабільності та зміни в регулятивному середовищі. Важливо враховувати ці ризики та розвивати стратегії для їх вирішення.

2.2 Аналіз основних напрямків діяльності міжнародного фінансового ринку

Сучасна глобалізована економіка підкреслює важливість міжнародного фінансового ринку як ключового механізму, що визначає економічні взаємозв'язки між країнами та впливає на стабільність світової фінансової системи. У контексті постійно зростаючої взаємозалежності економік, розуміння основних напрямків діяльності міжнародного фінансового ринку стає критично важливим завданням для економістів, фахівців у галузі фінансів та урядовців.

Міжнародний фінансовий ринок є складною системою, яка включає різноманітні напрями діяльності. Основні напрями визначають способи взаємодії учасників ринку та вплив на глобальну економіку.

Одним з основних напрямів є проведення міжнародних валютних операцій, що включають в себе обмін різних національних валют та укладання угод на форвардні та ф'ючерсні контракти. Ці операції не лише забезпечують ліквідність, але й впливають на курси валют та економічну стабільність країн.

Операції в іноземній валюті – це операції, деноміновані у валюті, відмінній від функціональної валюти суб'єкта господарювання. Як наслідок, ідентифікація операції в іноземній валюті спочатку вимагає визначення функціональної валюти суб'єкта господарювання. Операції в іноземній валюті виникають, коли суб'єкт господарювання, що звітує:

- купує або продає товари чи послуги в кредит за цінами, вираженими в іноземній валюті;
- позичає гроші, деноміновані в іноземній валюті;
- є стороною невиконаного форвардного біржового контракту;
- купує або відчужує активи, деноміновані в іноземній валюті;
- бере або погашає зобов'язання, виражені в іноземній валюті.

Перший ринок Forex був створений в Амстердамі приблизно 500 років тому. Ця можливість вільно торгувати валютами допомогла стабілізувати курси валют. З

Амстердама були започатковані торгівлі Forex по всьому світу. До 1913 року кількість торгових фірм Forex зростає з 3 до 71 лише за 10 років у Лондоні. П'ятдесят відсотків усіх операцій на Форекс було здійснено в фунтах стерлінгів. У 2013 році фунт стерлінгів був четвертою найбільш торговою валютою після долара США, євро та японської єни. У квітні 2019 року торгівля на валютних ринках досягла 6,6 трлн дол. США на день, порівняно з 5,1 трлн дол. трьома роками раніше. Це означає, що в середньому за день 2019 року сума всіх операцій на ринку Форекс становила майже 6,6 трлн. Дол. США. Глобальний валютний ринок є більш непрозорим, ніж багато інших фінансових ринків, оскільки він організований як позабіржовий ринок, побудований на кредитних відносинах [75]. Долар США зберіг свій статус домінуючої валюти, перебуваючи по один бік 88 % від усіх угод. Валютна торгівля продовжує бути зосереджена в найбільших фінансових центрах. Уряди та центральні банки, такі як Європейський центральний банк, Банк Англії та Федеральна резервна система, регулярно беруть участь у роботі валютного ринку.

Понад 50 валют регулярно торгуються, але долар США протягом тривалого часу мав домінуючий статус транспортної валюти. Долар США займає майже 90% усіх глобальних валютних операцій, а євро і японська єна займають друге та третє місце [92]. Подібним чином, незважаючи на те, що кількість учасників ринку в усьому світі є дуже великою, велика частина надання ліквідності у валюті зосереджена серед відносно невеликої кількості глобальних банків і небанківських постачальників ліквідності. Таким чином, незважаючи на його глобальний і розрізнений характер, певні аспекти валютного ринку демонструють високий ступінь концентрації.

Ринкова структура, яка підтримує цю діяльність, постійно розвивається. Загалом, валютний ринок – це позабіржовий ринок, на якому з початку 2000-х років електронна торгівля швидко розвивається. Раніше він характеризувався двома дуже чіткими сегментами: міждилерським і дилерським. З часом це розмежування стало розмитим із поширенням торгових майданчиків, дедалі різноманітнішими методами виконання, а деякі небанківські суб'єкти стали постачальниками ліквідності поряд із банківськими дилерами.

Міжнародні кредити та капіталовкладення грають важливу роль в міжнародному фінансовому ринку, де країни, корпорації та інші учасники шукають ресурси для реалізації своїх проектів та ініціатив. Міжнародні кредити - це грошові ресурси, які надаються однією країною (кредитором) іншій країні (боржникові) або міжнародній організації за певними умовами. Джерелами таких кредитів можуть бути як двосторонні угоди між країнами, так і багатосторонні кредити від міжнародних фінансових установ, таких як Міжнародний валютний фонд (МВФ) чи Всесвітній банк.

Кредити використовуються для різних цілей, таких як розвиток інфраструктури чи надання кризового фінансування в економічно складних ситуаціях. Ризики, пов'язані з міжнародними кредитами, включають валютні та платіжні ризики, оскільки боржники можуть не взмозі віддати гроші в строк, а також можуть виникати проблеми через зміни в обмінних курсах.

Капіталовкладення - це інвестиції коштів за межами власної країни з метою отримання прибутку. Інвестиції можуть бути прямими, коли інвестор отримує власність або контроль над підприємствами, чи портфельними, коли вони здійснюються в фінансові інструменти, такі як акції чи облигації. Цілі капіталовкладень різноманітні - від максимізації прибутку для інвесторів до стимулювання розвитку для країн, які приваблюють інвестиції.

Ризики капіталовкладень включають політичні, економічні та валютні ризики, оскільки зміни в політиці, економічних умовах чи обмінних курсах можуть вплинути на вигоду інвестицій. Взаємодія міжнародних кредитів та капіталовкладень визначається широким спектром факторів, таких як економічна політика, технологічні інновації та глобалізація торгівлі, і вона відіграє ключову роль у формуванні світової економіки.

Цінні папери випускаються в реальних валютах, якими торгують у країні, і це здебільшого «арифметичні» або «складені» грошові одиниці, які не торгуються, а використовуються лише як одиниці вимірювання через переваги реальних валют. Уникання таких валют виправдане через можливі коливання, що можуть завдати шкоди інтересам дилерів на фінансовому ринку. Розгляд цих валют на фінансових

ринках визначається показниками, які відображають тренди, властиві інвесторам, спекулянтам та фінансовим аналітикам.

Економічні показники грають важливу роль у впливі на рух цін на акції та облігації на фінансовому ринку. Оголошення про великі фінансові бюджети чи амбітні інвестиційні стратегії можуть викликати очікування зростання цін. Стан і умови фондових бірж у країнах, що розвиваються, визначаються статистичними даними про промислове виробництво, національний продукт та наявний дохід [44].

Монетарні та фінансові показники є ключовими для розуміння тенденцій цін на фінансовому ринку. Підвищення процентних ставок може призвести до переходу інвесторів до депозитів у банках та продажу акцій на ринку. Збільшення грошової маси може призвести до зростання цін на акції, а зменшення - до їхнього зниження. Вплив центральних банків на розширення чи скорочення пропозиції грошей визначає зміни в цінах та відсоткових ставках [76].

Обсяг торгів на фондовій біржі визначає силу ринку та очікування його майбутнього руху. Інтенсивність торгів свідчить про оптимізм інвесторів та їхню готовність інвестувати в ринок. Індивідуальний характер цих ринків ставить перед інвесторами завдання взаємодії з сильними сторонами, такими як державні органи та великі компанії.

Збільшення грошової маси в економіці країн, що розвиваються, або в країнах, що розвиваються, призводить до зростання цін на акції, і навпаки, зниження темпів зростання грошової маси призведе до зниження цін на акції. Вплив центральних банків на розширення або скорочення пропозиції грошей відображається на зміні цін на гроші, відсоток зростає або знижується, а потім відповідно впливає на цінові тенденції на фінансовому ринку [77].

Для інвесторів важко отримати достатні знання про умови на ринках та умови організацій, в які вони інвестують свої цінні папери. Інвестори часто покладаються на загальні відомості або поради біржових торговців. Це стає причиною звертання більшості інвесторів до послуг спеціалістів, незважаючи на гонорари, які рідко пов'язані з якістю та ефективністю роботи.

Власникам цінних паперів, особливо облігацій, слід зміцнити захист не лише від ризиків на звичайному ринку, але й від ризиків, пов'язаних з невиконанням боржниками своїх зобов'язань. Труднощі отримання іноземної валюти при сплаті відсотків, розстрочка або введення валютного контролю можуть призвести до проблем. Інтенсивність торгів та зміни цін на фінансових ринках породжуються попитом, який визначається послідовними підвищеннями. Таким чином, попит - не єдиний фактор, що впливає на зростання цін [78].

Таким чином, цей ринок має характеристики, відмінні від того, що він має на інвестиційних ринках і ринках споживчих товарів, які відображають ефективність механізму інвестиційного процесу на цих ринках [79].

Глобальна економіка, зважаючи на зростаюче значення капіталу в індустрії фінансових послуг з його банківськими та небанківськими компонентами, стала інструментом, керованим індексами та символами світових фондових бірж (Dow Jones, Nasdaq, Nikkei, DAX, Kick), що призводить до переходу матеріальних благ у натуральній формі з рук одного інвестора до іншого безперешкодно або навіть через географічні кордони, де безперервний рух капіталу шукає прибутку перед своїми накопиченими надлишками, надаючи гарантії власникам цих коштів і диверсифікуючи їх за допомогою механізмів, наданих фінансовими інструментами та контролюючи різні ринки [80].

Досвід 90-х років минулого століття довів, що цей рух величезних обсягів капіталу часто призводив до виникнення дорогих фінансових криз і потрясінь (у Мексиці, азіатських тигрів, Бразилії), представлених у таких категоріях ризику [79]:

- ризики виникають через раптові коливання інвестицій на міжнародних фінансових ринках, особливо короткострокових;
- ризики спекуляції на ринку;
- ризики втечі національних коштів;
- ризики введення брудних грошей (відмивання грошей);
- послаблення контролю за національною політикою у сфері монетарної та фіскальної політики.

Таким чином, великі інвестиційні сили створили багатство та ринки світу, чому сприяв розквіт комунікаційних мереж та передача інформації, що забезпечується величезним технічним прогресом у зв'язуванні глобальних фінансових ринків, що дозволяє інвесторам реагувати на події на ринках. своєчасно та негайно [81].

Через явище монетарної інфляції, яка є однією зі структурних характеристик сучасного економічного життя в різних країнах світу, що, у свою чергу, призвело до зростання витрат, необхідних для інвестицій, на додаток до потреби в капіталі для розширення своєї діяльності та нездатність заощаджень, з іншого боку, задовольнити обсяг необхідних інвестицій, немає іншого способу, окрім як фінансові ринки отримати необхідні кошти для задоволення цього попиту на здійснення інвестицій, через які здійснюються операції через інвестори продають свої акції або збільшують їх купівлю [82].

Таким чином, фінансовий ринок став активним як новий фінансовий інструмент, і супутні заклики до скасування правових і законодавчих норм, які стоять на шляху просування ринкової економіки та практики банківських і фінансових операцій у великих масштабах, а потім прискорення переміщення потоків капіталу через кордони, що призвело до розширення масштабів операцій з різними типами цінних паперів, перетворивши частину обсягу капіталу, що торгується, на спекуляцію в усьому світі на валютних ринках, фондових біржах, цінних паперах, акціях, облігаціях і коротких продажах, через що угоди на міжнародних фінансових ринках потребують постійного перегляду концепцій, ефектів і навіть стратегій [83].

Часто операції на цих ринках відбуваються в рамках навмисного процесу, керованого капіталістичними силами для досягнення своїх інтересів, включаючи лібералізацію торгівлі та відкриття міжнародних ринків для вільного руху товарів і послуг через основних гравців. Це міжнародні ринки, які ведуть інвестиційні операції, процедури продажу, брокерські операції та фінансові спекуляції [84].

Напрями діяльності міжнародного фінансового ринку свідчать про глибокі та стрімкі зміни у структурі та функціонуванні цього ключового глобального

сегменту. Розвиток технологій, зокрема блокчейну та штучного інтелекту, створює нові можливості для учасників ринку, полегшуючи процеси та підвищуючи ефективність фінансових операцій.

Зростаюча популярність сталого етичного інвестування свідчить про загальний соціальний інтерес у відповідальних та сталих фінансових практиках. Це важливий сигнал для учасників ринку, які повинні адаптуватися до нових вимог і сподівань інвесторів, спрямованих на досягнення не лише фінансового прибутку, але й позитивного впливу на соціальні та екологічні питання.

Отже, напрями розвитку міжнародного фінансового ринку вказують на необхідність поєднання інновацій із сталим розвитком, відповідальними підходами до інвестування та гнучкістю у вирішенні нових викликів. Посилення спроможностей учасників ринку адаптуватися до змін стане ключовим фактором для їх успішної діяльності в сучасному глобальному фінансовому середовищі.

2.3 Аналіз діяльності фінансового ринку США

Фінансовий ринок США, найбільший та найбільш розвинений у світі, виступає важливим прикладом для країн у розвитку, незважаючи на історію проблем та криз. Навіть при повторних крахах, що спричиняли світові кризи, фінансовий ринок США залишається визнаним головним у світі.

Фінансовий ринок США інтегрований в американську економіку та є невід'ємною складовою життя багатьох громадян. За різними оцінками, 61% дорослого населення США є учасником фондового ринку США, що означає, що 61% дорослих мешканців країни має власні інвестиції у акції американських компаній [85]. Практично кожна сім'я володіє американськими цінними паперами, і в жодній іншій країні немає такої великої кількості учасників фінансового ринку. Це свідчить про те, що фінансовий ринок США має прямий вплив не лише на

ефективність приватного бізнесу, але й наявність фінансових ресурсів у населення.

Американський фінансовий ринок характеризується набором характеристик, найважливішими з яких є [46]:

- наявність складної та ефективної інформаційної системи;
- чудова здатність безперервно спілкуватися з усіма фінансовими ринками світу, підключаючи їх до багатосторонньої електронної системи;
- дозвіл продажу цінних паперів іноземцям як через вторинний ринок, так і шляхом укладання угод поза офіційним фінансовим ринком;
- постійний розвиток і модернізація на рівні американських ринків капіталу з метою досягнення високої ефективності.

Однією з ключових особливостей фінансового ринку США є його велика капіталізація, яка становить третину світової капіталізації. Фондовий ринок визначається як пріоритетний для американської економіки, відзначаючись значущим впливом на фінансові ділові операції та рівень фінансової участі населення. Як можна побачити на рис. 2.4, за даними станом на 2023 рік, понад 42% світової капіталізації фондового ринку припадає на США завдяки Нью-йоркській фондовій біржі та NASDAQ. Китай, з Шанхайською та Шеньчженьською біржами, також вносить суттєвий внесок, а Японія через Токійську біржу також є в числі лідерів. Європейські країни, зокрема Франція, Німеччина та Велика Британія, також мають значні показники у світовій капіталізації фондового ринку. Ці країни разом формують основний складник глобальної фінансової системи.

Регулярні оцінки визначають фінансовий ринок США як один із найкращих, часто утримуючи провідні позиції в рейтингах. Аналіз динаміки ВВП також свідчить про стабільний розвиток економіки США, яка займає лідируюче положення за обсягом ВВП у світі. Протягом останніх 12 років розвиток ВВП США тісно пов'язаний із станом фінансового ринку. Після фінансової кризи 2008 року, відновлення економічного росту відзначалося низькими процентними ставками, що підтримували інвестиції та фінансовий сектор. З 2017 по 2019 роки тривалий економічний підйом супроводжувався стійким ростом ВВП та досягненням

індексів акцій історичних максимумів. Однак у 2020 році пандемія COVID-19 призвела до різкого спаду економіки та турбуленцій на фінансових ринках. У 2021 році відновлення економіки завдяки програмам стимулювання та вакцинації підтримувало ріст ВВП, а Федеральна резервна система утримувала низькі процентні ставки для стимулювання відновлення та підтримки фінансового ринку.

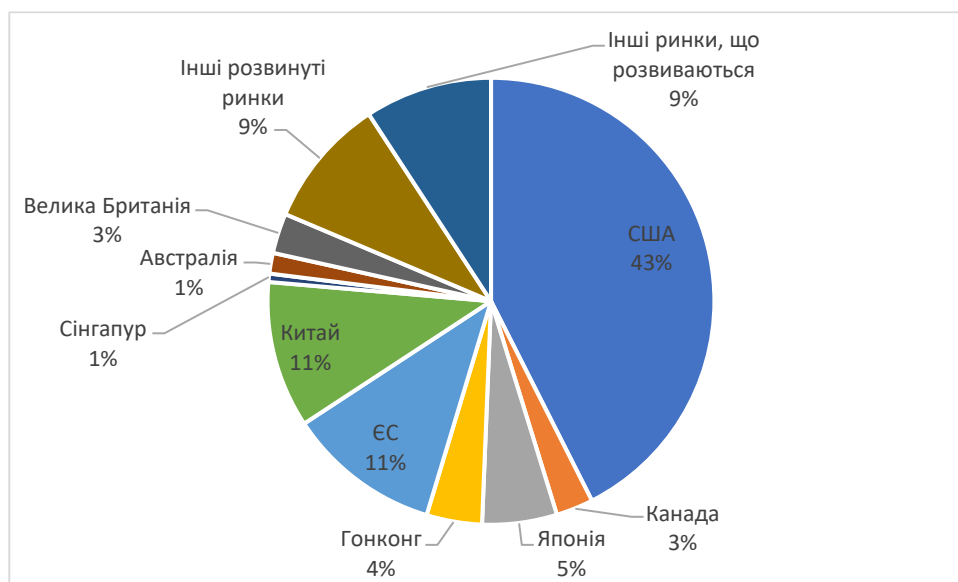

Рисунок 2.4 – Розподілення світової капіталізації фондового ринку станом на 2023 рік [63]

Вплив технологічних гігантів, таких як Apple, Amazon і Microsoft, проявився важливим чином, впливаючи на індекси акцій та вартість ринкових капіталізацій. Протягом останніх дванадцяти років ВВП США зросло на понад 60%, і це вказує на середню річну динаміку на рівні 5% [86]. Ці показники свідчать про ефективність фінансового ринку та високий рівень виконання його функцій. У цей період визначалася велика економічна стійкість та динаміка на фінансовому ринку США, що формувалася під впливом різних чинників, включаючи монетарну політику, глобальні події та технологічний розвиток.

Фондовий ринок виступає ключовим інструментом для залучення коштів для розвитку підприємництва в США. Більшість компаній використовує емісію акцій для отримання фінансування для свого створення чи подальшого розвитку. Комерційне кредитування має обмежений вплив на економіку США, і його використання переважно спрямоване на малий та невеликий бізнес, оскільки для них емісія акцій може бути менш вигідною. Великі компанії працюють, переважно,

на акціонерному капіталі. За допомогою цінних паперів і високорозвиненого фінансового ринку американські компанії стали найбільшими у світі з найвищою капіталізацією, оскільки збільшення розміру компанії полегшує продаж акцій та підвищує попит на них, що призводить до зростання ринкової вартості акцій.

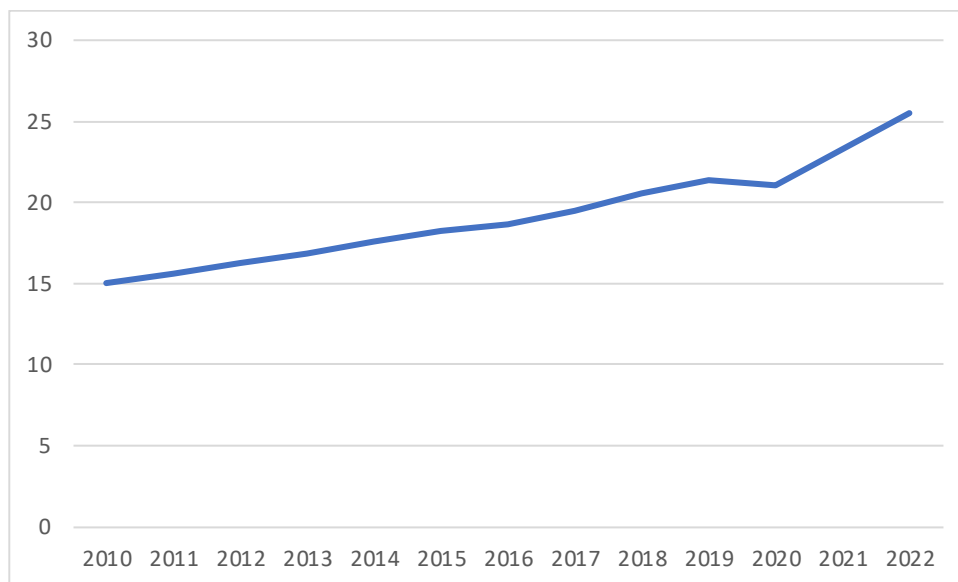

Рисунок 2.5 – ВВП США, 2010-2022 рр., трлн. дол. США [86]

Фондовий ринок США відрізняється кількома особливостями, що визначають його роль в економіці. По-перше, це орієнтація на розподіл акціонерного капіталу між багатьма інвесторами, при цьому майже всі інвестори є міноритарними акціонерами та не мають впливу на управління компанією. Ця модель відома як аутсайдерська, оскільки акціонерний капітал перебуває в руках численних осіб, зазвичай більше ста. По-друге, фондовий ринок орієнтований на велику кількість дрібних інвесторів. Окрім великих інвестиційних компаній, дрібні інвестори, тобто фізичні особи, грають вирішальну роль на ринку. Інновацією стала платформа Robinhood, яка спростовує доступ до інструментів фондового ринку для широкого населення [87]. Тепер кожен американець може легко купувати чи продавати акції, користуючись лише інтернетом та пристроєм. По-третє, інвестори входять на фондовий ринок з метою отримання максимального прибутку за мінімальний строк, орієнтуючись на максимізацію доходів в короткостроковій перспективі. Це зумовлює короткостроковий погляд інвесторів. По-четверте, надійність емітента та його авторитет стають ключовими факторами для інвесторів, що формується протягом років, викликаючи недовіру до нових компаній та

ускладнюючи для них залучення фінансових ресурсів. По-п'яте, фондовий ринок США славиться своєю високою прозорістю та захистом. Компанії надають всю необхідну інформацію про свою діяльність, роблячи її доступною інвесторам та стимулюючи їх інвестувати в саме ці компанії.

Технічний аналіз фондового ринку США також свідчить про його високий рівень розвитку. У 2010 році фондовий ринок становив 115% ВВП США, досягнувши свого піка в 2021 році – 224% ВВП США, а станом на 2023 рік цей показник складає понад 170% ВВП США [86,88]. 2022 року відбулося найбільше падіння капіталізації фондового ринку США через низку причин: агресивне підвищення процентних ставок для стримування інфляції, побоювання рецесії, вторгнення росії в Україну та зростання стурбованості щодо випадків COVID у Китаї. Але не дивлячись на це, 2023 року ми вже спостерігаємо позитивну тенденцію. Це вказує на зростання капіталізації фондового ринку в порівнянні з економічним обсягом країни та може свідчити про збільшення інтересу інвесторів до цього ринку. Зростання капіталізації може відображати інтерес і довіру до економіки та компаній, що входять до складу фондового ринку.

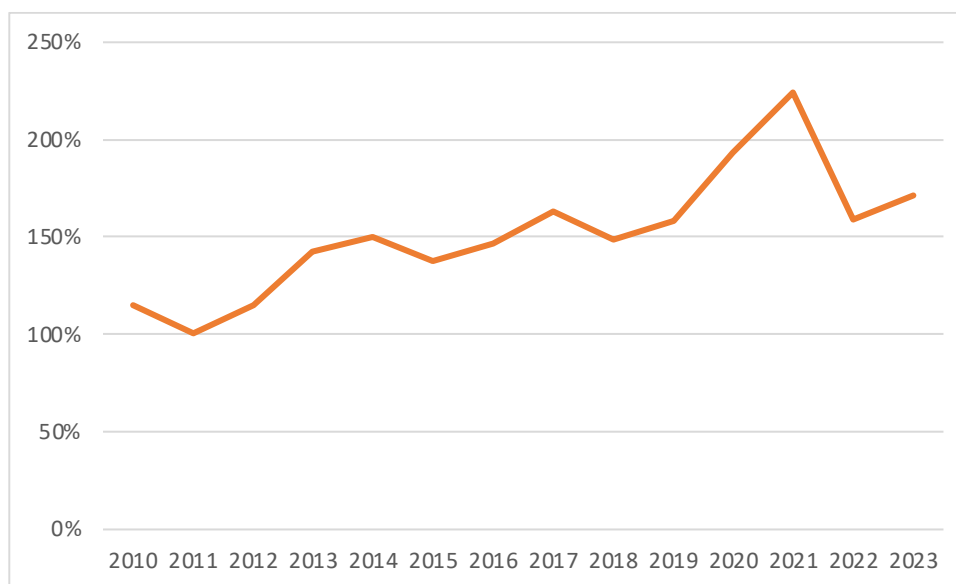

Рисунок 2.6 – Капіталізація фондового ринку США до ВВП США, 2010-2023 рр., %

Джерело: розроблено автором на основі [86,88]

У 1887 р. Чарльз Доу розробив два найпоширеніші індекси, індекс промислових корпорацій та індекс залізничної промисловості, який включає 20

найбільших таких корпорацій у Сполучених Штатах Америки. Зараз вони відомі як Dow Jones Industrial Average та Dow Jones Transportation Index [45, 43].

Індекс Dow Jones є одним із найстаріших і найвідоміших індикаторів, що використовуються на фінансових ринках, оскільки він вперше був опублікований у Wall Street Journal 3 липня 1884. Цей індекс включає три підіндекси та основний індекс, який представляє весь фінансовий ринок.

Рисунок 2.7 – Значення індексу Dow Jones Industrial Average, 2014-2023 рр.[89]

Індекс Dow Jones Industrial Average, який зображений на рис. 2.7 вказує на тенденцію до зростання протягом останніх 10 років. У 2013 році цей індекс складав 15 500 пунктів, а станом на 24 листопада 2023 року досягнув рівня у 35 300 пунктів. Це свідчить про майже трикратне збільшення за вказаний період. Найбільше падіння індексу відзначено у березні 2020 року, що пояснюється новинами про COVID-19 та введенням карантинних заходів, які призвели до зменшення світового виробництва та негативно вплинули на економіку.

За останні 10 років індекс Dow Jones Industrial Average відображав різні аспекти фінансового ринку США. Загалом, рухи цього індексу віддзеркалюють стан економіки країни та вплив ключових факторів.

Позитивні тенденції, такі як зростання ВВП, стабільність ринку праці та підтримка фінансового сектору, зазвичай призводять до підняття індексу. З іншого

боку, глобальні події, такі як фінансові кризи чи пандемії, можуть призводити до різких коливань.

Standard & Poor's 500 (S&P 500): містить п'ятсот цінних паперів, що представляють 80% ринкової вартості акцій, що торгуються на Нью-Йоркській фондовій біржі 400 промислових компаній, 40 комунальних компаній, 20 транспортних компаній, 40 компаній у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Нью-Йорк на даний момент є найважливішим ринком або міжнародним фінансовим центром через великий обсяг капіталу, який на ньому торгується, а також важливість тиску та впливу фондової біржі Уолл-стріт на решту міжнародних фінансових центрів у світу, що підвищило важливість американського фінансового ринку, а також ситуацію. Помітність долара в міжнародній валютній системі [79].

Нью-Йорк став міжнародним фінансовим центром після Другої світової війни, коли в 1954 р. Бельгії та Австралії було видано дводоларові позики на суму 55 млн. дол. США, і в цей період розвивалася Нью-Йоркська фондова біржа. У середині шістдесятих років довгострокові інвестиції в іноземні облігації становили 5,7 млрд. дол. США, і більша частина їх була спрямована в європейські іноземні банки [79].

У 1962 р. загальна сума облігацій, випущених американським фондовим ринком, досягла рекордного рівня 1146 млн. дол. США, і ця сума перевищила суму зовнішніх позик, випущених в Англії, Швейцарії, Німеччині, Нідерландах та Австрії, все разом. У 1972 р. обсяг торгів на Нью-Йоркській фондовій біржі склав близько 71,2 млрд. фунтів стерлінгів, що перевищує загальний обсяг торгів Лондон, Токіо та Цюрих разом узяті [43].

Протягом періоду 1981–1987 іноземний капітал, задіяний на американських фінансових ринках, становив близько 920 млрд. дол. США, більшість з яких була інвестована в державні облігації США, щоб ефективно покрити поточний дефіцит державного бюджету.

Сьогодні існує приблизно 80 великих фондових бірж загальною вартістю 110,2 трлн. дол. США.

Американські фондові біржі стали найважливішими ринками у світі, оскільки вартість загальних інструментів фінансового інвестування, зареєстрованих на американському фінансовому ринку, становить 30–60% вартості капіталізації на світових фондових біржах, будь то акції чи облигації [90].

За даними, наведеними в таблиці 1 видно, що 2 американські біржі є провідними біржами світу. Нью-Йоркська фондова біржа (NYSE) і Nasdaq контролюють 42,4% світової ринкової капіталізації. Незважаючи на швидке зростання економік, що розвиваються, США продовжують лідирувати на ринках капіталу з великим відривом, навіть якщо такі країни, як Індія, спостерігають значне зростання, випередивши Великобританію у 2023 році.

Таблиця 10 – Найбільші фондові біржи за капіталізацією станом на 2023 рік [91]

Фондова біржа	Країна	Ринкова капіталізація, трлн. дол. США
NYSE	США	25
Nasdaq	США	21
Euronext	Нідерланди	7,2
Shanghai Stock Exchange	Китай	6,7
Japan Exchange Group	Японія	5,9
Shenzhen Stock Exchange	Китай	4,5
Hong Kong Exchanges	Гонконг	4,2
National Stock Exchange of India	Індія	3,5
LSE Group	Велика Британія	3,4
Saudi Exchange	Саудовська Аравія	3,1

NYSE і технологічний Nasdaq є домом для багатьох найдорожчих компаній світу, від Apple до Nvidia. З 2016 року NYSE зросла на 35,1%, тоді як Nasdaq збільшив ринкову капіталізацію на 189,3%.

Після NYSE, Nasdaq є другою за величиною фондовою біржею в США з ринковою капіталізацією в 19 трлн. дол. США, що менше на 5,5 трлн. дол. США, ніж у NYSE. Nasdaq, заснована лише в 1971 році, є молодшою установою порівняно з NYSE.

Окрім віку та ринкової капіталізації, існують інші ключові відмінності між двома біржами. Системи обміну також відрізняються: до пандемії NYSE підтримувала електронну та торгову систему на майданчику, у той час як Nasdaq була повністю електронною біржею від свого заснування. Щодо типів ринку, NYSE використовує аукціонний ринок для встановлення цін, тоді як Nasdaq працює за моделлю ринку дилерів. Різниця також виявляється в платі за лістинг: вартість розміщення на Nasdaq коливається від 55 000 до 80 000 дол. США, тоді як NYSE є значно дорожчим з комісією за лістинг у 150 000 дол. США. Щодо секторів, NYSE вважається біржею старших, більш відомих компаній, тоді як Nasdaq привертає нові компанії, спрямовані на технології та інновації, вважаючи лістинг на ній більш ризикованим для деяких інвесторів.

Переважає більшість компаній в індексі S&P 500, який часто розглядається як барометр для фондового ринку США, торгуються на цих біржах.

Правила угод на Нью-йоркській фондовій біржі та на американському фондовому ринку вимагають, щоб усі продажі та купівлі здійснювалися на публічних торгах і з голосним і чутним голосом, отже повна заборона таємних бірж, крім того, що брокер не може виконувати заявки на купівлю чи продаж, отримані ним від своїх клієнтів, не виставляючи їх у залі шляхом публічного аукціону [92].

Помітно, що в США, окрім фондового ринку, високорозвиненим є ринок кредитування, зокрема, споживчого кредитування. Попит на позики протягом історичного періоду зростав у міру зростання споживчих витрат. Зміни в моделях споживчих витрат стимулювали ринок кредитування. Більшість американців, які

купають житло, роблять це за допомогою іпотеки. Приблизно 1 із 5 позичальників житла — близько 36 млн. американців — хоча б раз у дорослому житті користувався альтернативним фінансуванням, таким як позика [85].

Однак багато людей обирають альтернативні стратегії фінансування, такі як оренда у власність, які, згідно з дослідженнями, зазвичай більш ризиковані, дорожчі та підлягають набагато нижчим заходам захисту споживачів і посиленому регулюванню, ніж звичайна іпотека. Таким чином, сильне економічне зростання в Сполучених Штатах, зростання використання Інтернету, зростання споживчих витрат, зростання будівельної активності та зростання кредитів на авто – все це сприяє зростанню ринку кредитування.

Комерційне кредитування має найнижчі процентні ставки з усіх доступних типів позик, що дозволяє власникам бізнесу отримати важливий капітал, зводячи до мінімуму адміністративні витрати. Крім того, порівняно з іншими формами незабезпечених позик, комерційне фінансування часто пропонує нижчі процентні ставки.

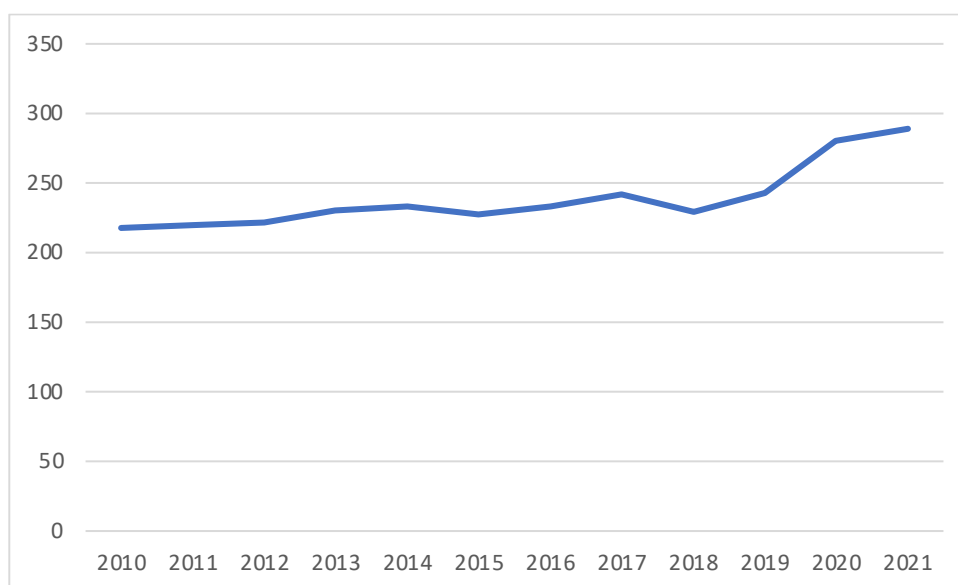

Рисунок 2.8 – Відношення кредитного ринку США до ВВП США, 2010-2021 рр., %[93]

Також розвиненість кредитного ринку підтверджується відсотковими ставками по кредитуванню. Наприклад, у 2021 році кредитна ставка Сполучених Штатів Америки становила 3,25% відповідно до даних Світового банку. Обсяг кредитного ринку має тенденцію до зростання і становить станом на 2021 рік 289%

від ВВП США [93]. Це свідчить про те, що кредитний ринок за своєю капіталізацією перевищує ВВП країни в 2,89 рази. Облікова ставка США наразі становить 0,25%, і це свідчить про намагання уряду стимулювати кредитування для розвитку економіки. Позичальники можуть структурувати фінансування для свого бізнесу з більшою впевненістю, якщо вони вирішать встановити щомісячні виплати, оскільки вони можуть точно використовувати їх у своєму бізнес-плануванні та прогнозуванні.

Платіжні плани комерційного кредитування зазвичай тривають багато років, що дозволяє корпорації зосередитися на інших важливих бізнес-питаннях, таких як продажі, нагляд за накладними витратами та навчання співробітників. Отже, це важливий ринковий елемент для бізнес-позик [94].

У порівнянні з іншими країнами ці показники підтверджують високий рівень розвитку кредитного ринку в США.

Депозитний ринок в США є важливою складовою фінансового ринку, що відіграє ключову роль у забезпеченні ліквідності та фінансової стабільності. Цей ринок стимулює обіг грошових коштів, банківських депозитів та інших короткострокових фінансових інструментів. Комерційні банки, інвестиційні компанії, а також казначейство США є основними учасниками на депозитному ринку. Комерційні банки можуть розміщувати свої ліквідні активи у вигляді депозитів в інших банках чи на фінансових ринках.

Ключовим інструментом депозитного ринку є федеральні фондіві кошти (Federal Funds Rate), що визначає процентну ставку за короткостроковими позиками між банками. Федеральна резервна система (Fed) контролює цю ставку, впливаючи на грошову політику та намагаючись досягти балансу між інфляцією та безробіттям.

Депозитний ринок в США має значний вплив на економіку. Зміни у рівні ставок можуть визначати обсяг кредитування, інвестиції та споживчі витрати, впливаючи на рівень економічного зростання.

Ринок страхових послуг в США є великим і складним сектором фінансового ринку, який пропонує різноманітні види страхування для фізичних та юридичних

осіб. Цей ринок включає в себе страхові компанії, які спеціалізуються в різних сферах, таких як автомобільне, медичне, життєве та майнове страхування.

Ринок регулюється як на штатному, так і на федеральному рівнях. Штатні та федеральні органи фінансового регулювання відіграють ключову роль у забезпеченні правильного функціонування ринку страхових послуг.

Технологічні інновації, такі як цифрові технології та штучний інтелект, активно використовуються в страховій галузі для полегшення продажів, обслуговування клієнтів та аналізу ризиків.

Взаємодія з іншими секторами, такими як фінансові установи та бізнес, є невід'ємною частиною ринку страхових послуг. Співпраця із банками та іншими фінансовими установами дозволяє страховим компаніям створювати комплексні фінансові продукти.

Одними з ключових тенденцій на ринку страхування життя в США є різке зростання споживчих цін, страхування для споживачів марихуани, попит на персоналізоване та вбудоване страхування [95].

В цілому, ринок страхових послуг в США є динамічним і постійно адаптується до змін в законодавстві, технологіях та потребах клієнтів.

Ринок облігацій в США важливий для фінансового сектору, оскільки він дозволяє уряду, компаніям і муніципалітетам отримати капітал для різних проектів та розвитку. Уряд випускає облігації для фінансування своїх програм, компанії використовують їх для розвитку бізнесу, а муніципалітети — для будівництва інфраструктури.

Цей ринок також включає облігації сек'юритизації, такі як моргажні облігації, які представляють собою пул іпотечних позик. Ринок облігацій взаємодіє з іншими фінансовими ринками, такими як ринок акцій, валютний ринок та ринок товарів. Зміни в ставках облігацій можуть впливати на ціни акцій і ринки товарів. Fed, через встановлення процентних ставок, також впливає на цей ринок та загальний фінансовий клімат. Ринок облігацій служить показником економічного здоров'я та важливим засобом фінансування для різних суб'єктів.

РОЗДІЛ 3

ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ КООРДИНАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ

3.1 Вплив геополітичних факторів на міжнародний фінансовий ринок

Зростання геополітичної напруги посилило занепокоєння щодо глобальної економічної та фінансової фрагментації. Протягом останніх кількох років геополітична напруженість зростає в усьому світі на тлі погіршення дипломатичних відносин між Сполученими Штатами та Китаєм, а також вторгнення Росії в Україну. Це посилення відображається у зростаючій кількості геополітичних загроз і конфліктів, зростанні військових витрат у різних економіках, збільшенні розбіжностей у голосуванні Сполучених Штатів і Китаю з питань зовнішньої політики в ООН. Ескалація геополітичної напруженості викликала занепокоєння щодо більшої геоекономічної фрагментації — спричиненого політикою розвороту економічної та фінансової інтеграції, часто керованого стратегічними міркуваннями, — що може дорого коштувати світовій економіці [96].

Фінансова фрагментація, яка виявляється у поділі фінансових ринків на обмежені групи або регіональні сегменти, часто пов'язана з впливом геополітичних факторів на міжнародний фінансовий ринок. Геополітичні конфлікти, напружені відносини між країнами та економічна нестабільність можуть стати основними катализаторами цього явища.

Санкції та економічні обмеження, введені країнами в політичних цілях, можуть призвести до відокремлення фінансових ринків та обмеження доступу до міжнародних фінансових інструментів. Валютні ризики, пов'язані з коливанням валютних курсів через геополітичні турбуленції, можуть спричинити нестабільність на міжнародних ринках, змушуючи інвесторів шукати безпечніші активи в межах свого регіону.

Політична нестабільність та кризи можуть викликати непевність серед інвесторів, які в свою чергу вибирають внутрішні ринки перед міжнародними. Зміни в торговельних відносинах між країнами також можуть створювати бар'єри для перетоку капіталу через кордон.

Ці фактори можуть призводити до меншої інтеграції міжнародних фінансових ринків і проявлятися у формі фрагментації. Інвестори та компанії переглядають свої стратегії, звертаючи більше уваги на ризики, пов'язані з геополітичними реаліями. Це може впливати на глобальні фінансові потоки, ліквідність і ефективність міжнародних фінансових ринків.

Геополітичні чинники вже можуть впливати на світовий економічний і фінансовий ландшафт. Геополітичні відносини також, здається, мають значення для розміщення транскордонного капіталу, коли інвестори, як правило, розподіляють меншу частку капіталу в країни-одержувачі з більш віддаленими зовнішньополітичними поглядами на країну походження. Крім того, із зростанням геополітичної напруженості в останні роки також посилюються обмеження на транскордонні потоки капіталу, з очевидними наслідками для міжнародного розподілу капіталу. Наприклад, після вторгнення росії в Україну та подальші санкції, накладені Сполученими Штатами та Європейським Союзом на росію, транскордонні банківські та портфельні боргові потоки до росії та її союзників (країни, які відхилили пропозицію ООН у березні 2022 року засудити війну росії проти України) різко змінилися. , причому асигнування скоротилися приблизно на 20 і 60 відсотків відносно довоєнного рівня відповідно.

Термін геополітичний ризик використовується для опису широкого кола питань, від військового конфлікту до зміни клімату та Brexit. Геополітичний ризик виникає, коли існує загроза нормальним відносинам між країнами або регіонами.

Індекс геополітичного ризику є, ймовірно, найбільш цитованим показником і відображає результати автоматизованого текстового пошуку в електронних архівах 11 національних і міжнародних газет. Індекс фіксує кількість згадок ключових слів, таких як військова напруженість, війни, терористичні загрози або події. Рис. 3.1 показує геополітичний огляд з явним впливом 11 вересня, після якого

середній рівень геополітичного ризику подвоївся [97]. Під час президентства Трампа спостерігалось помітне зростання індексу.

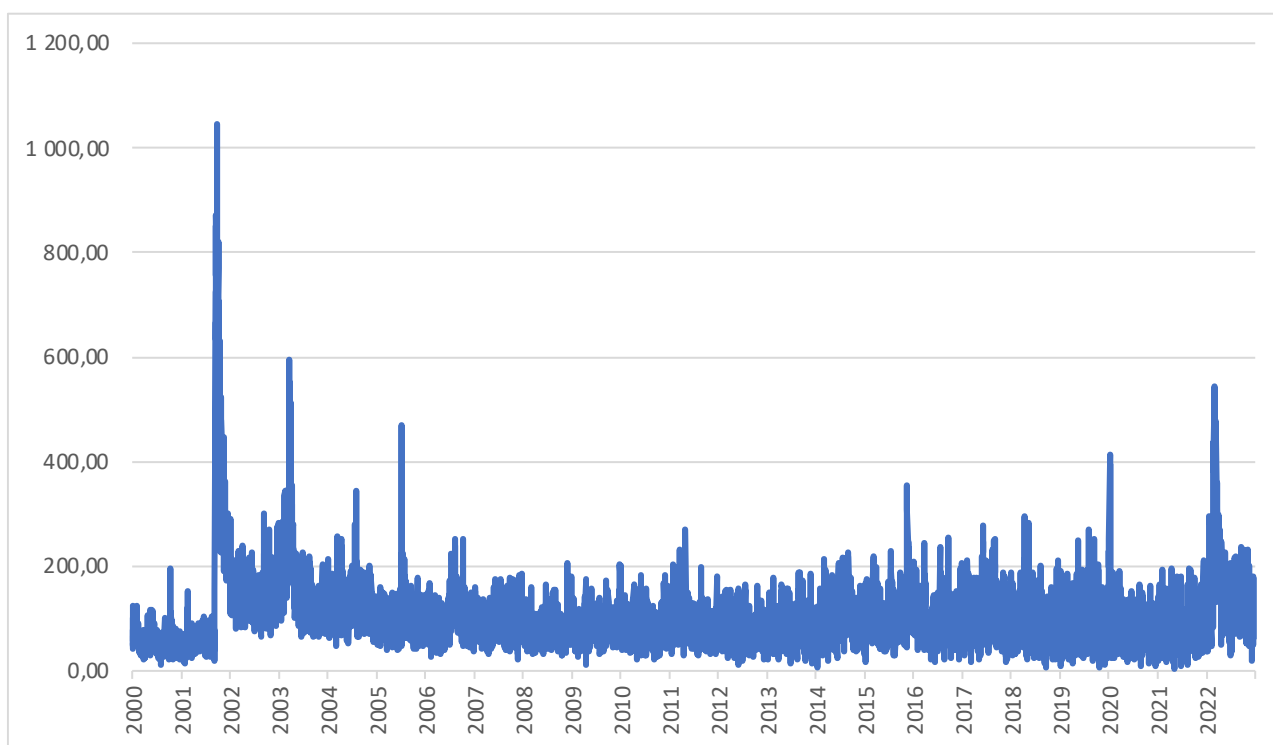

Рисунок 3.1 – Індекс геополітичного ризику (GPR), 2000-2022 рр. [97]

Геополітичні ризики можна розглядати поряд з іншими джерелами невизначеності. Марк Карні, керуючий Банком Англії, описав «триєдність невизначеності» геополітичної, економічної та політичної невизначеності [98]. Економічна невизначеність стосується ризику, створеного діловим циклом і структурними факторами, такими як вплив нових технологій на зростання. Політична невизначеність стосується напрямків процентних ставок, податків і регулювання, а також загроз для управління монетарною та фіскальною політикою, таких як незалежність центральних банків.

Багато подій містять елементи кожного ризику. Наприклад, нинішня торгова суперечка між США та Китаєм є геополітичним ризиком, оскільки проблема загрожує нормальним відносинам між двома наддержавами, але вона також додає економічної невизначеності та має аспекти політичного ризику, оскільки дві країни переоцінюють свої правила торгівлі. Те саме можна сказати про

Brexit, де вихід Великобританії з Європейського Союзу є геополітичною подією, яка створює економічну та політичну невизначеність.

Розмежувати вплив кожного з них важко, але, по суті, невизначеність тисне на економіку та фінансові ринки, оскільки особи, які приймають рішення, утримуються від прийняття серйозних зобов'язань. Основною економічною втратою є капітальні витрати, оскільки без ясності щодо економічного середовища фірми зволікають із прийняттям ключових інвестиційних рішень. Працевлаштування також може постраждати з тієї ж причини. Попит слабшає, оскільки домогосподарства відкладають витрати на дорогі товари, такі як автомобілі та житло. Тим часом фінансові інвестори відкладаються, намагаючись оцінити вплив на економіку та політику, а також коли хмара невизначеності, ймовірно, зникне.

Емпіричний аналіз, проведений Кальдера та Яковієлло, показує, що значне підвищення GPR призводить до ослаблення економічної активності та нижчої прибутковості ринку акцій [97]. Промислове виробництво, зайнятість і торгівля зазнають негативного впливу, і наслідки зберігаються протягом року після початкового шоку. Країни з розвинутою економікою, як правило, зазнають значно сильнішого впливу, ніж ринки, що розвиваються, хоча це може відображати той факт, що індекс GPR обмежується текстовим пошуком у газетах США та Великобританії.

З фінансової сторони геополітичні ризики негативно впливають на прибутковість ринків акцій у всіх розвинутих економіках, у той час як короткострокові (дворічні) доходи казначейства США знижуються. Те саме дослідження також виявило значний вплив на потоки капіталу з вищим геополітичним ризиком, що призводить до менших потоків капіталу до ринків, що розвиваються, але більших потоків до розвинених економік. Геополітичний ризик, як правило, спричиняє збільшення неприйняття ризику та потоки капіталу на розвинені ринки за рахунок економік, що розвиваються.

Більш дивним було те, що ціна на нафту знизилася у відповідь на збільшення геополітичного ризику. Це суперечить загальноприйнятій думці, яка,

ймовірно, відображає спогади про нафтове ембарго 1970-х років. Однак, хоча Близький Схід продовжує генерувати заголовки, сьогодні він має менший вплив, оскільки більша частка світових поставок нафти контролюється країнами, що не входять до ОПЕК, такими як США та росія. Отже, реакція ціни на нафту на геополітичні шоки узгоджується зі спадом економічної активності.

Зростання геополітичної напруженості може мати негативні наслідки для макрофінансової стабільності. Запровадження фінансових обмежень або посилення невизначеності та несприйнятливості до ризику, породжені геополітичною напруженістю, можуть посилити глобальну фінансову фрагментацію, оскільки міжнародні інвестори перерозподіляють інвестиційні портфелі та кредитні лінії з геополітично більш віддалених країн. Це може спровокувати різкий розворот потоків капіталу та зниження цін на активи з відповідними наслідками для макрофінансової стабільності. Крім цих короткострокових наслідків, збільшення фінансової фрагментації може зробити країни більш вразливими до несприятливих внутрішніх і зовнішніх потрясінь через зменшення можливостей диверсифікації ризику, тим самим підвищуючи ймовірність системної фінансової кризи в довгостроковий також.

Фінансовий ефект зростання геополітичної напруженості може бути неоднаковим для різних країн. Країни, ймовірно, постраждають більше, якщо посиляться напруженість у відносинах з їхніми основними економічними та фінансовими партнерами.

У заплутаному глобальному гобелені геополітика та фінансові ринки пов'язані у складному танці. Вплив політичних рішень, міжнародних відносин і геополітичної напруженості відбивається на фінансових ринках, формуючи настрої інвесторів і ринкові тенденції. Розуміння цієї складної взаємодії має важливе значення для навігації у бурхливих водах інвестицій.

Геополітичні події, від торговельних суперечок до військових конфліктів, можуть порушити рівновагу фінансових ринків. Коли напруженість загострюється, інвестори часто шукають притулку в безпечних активах, таких як золото, державні

облігації або навіть певні валюти, відомі своєю стабільністю, що спричиняє коливання цін.

Геополітична невизначеність часто перетворюється на нестабільність ринку. Раптові зміни в політиці, дипломатична конфронтація або несподівані події можуть спровокувати швидкі коливання ринку, залишаючи інвесторів невпевненими у своїх позиціях. Ця невизначеність є палицею з двома кінцями: хоча вона може створити можливості для тих, хто може точно оцінити реакцію ринку, вона також може призвести до поспішних рішень, керованих страхом або спекуляціями.

Геополітична напруженість може призвести до фінансової нестабільності через два ключові канали. Перший – безпосередньо через фінансовий канал, викликаний обмеженнями, накладеними на потоки капіталу та платежі (такими як контроль над капіталом, фінансові санкції та міжнародне заморожування активів), або через збільшення невизначеності та небажання інвесторів ризикувати майбутніми обмеженнями, ескалацію конфлікту або експропріацій. Ці фактори можуть вплинути на міжнародний розподіл капіталу та призвести до фінансової фрагментації, а також до зниження цін на активи, оскільки інвестори та кредитори можуть коригувати розподіл портфельних інвестицій і скоротити транскордонні кредитні лінії для країни-конкурента (або групи країн) [99]. Якщо капітал буде раптово перерозподілено, це може спричинити стрес ліквідності та платоспроможності у фінансовому та нефінансовому секторах через збільшення витрат на фінансування або ризик пролонгації боргу та зниження вартості активів і загальної прибутковості, що загрожуватиме макрофінансовій стабільності.

Вплив фінансового каналу на фінансову стабільність може бути посилений через реальний канал. Зростання геополітичної напруженості також може опосередковано вплинути на фінансову нестабільність через реальний канал, викликаний обмеженнями міжнародної торгівлі та передачі технологій, а також збоями в ланцюгах поставок і на товарних ринках. Такий результат може негативно вплинути на міжнародну торгівлю та економічне зростання та спричинити інфляційний тиск. Ці фактори, у свою чергу, можуть негативно вплинути на

ліквідність і прибутковість нефінансових корпорацій, створюючи кредитні ризики для банків і підриваючи макрофінансову стабільність.

Ці фінансові та реальні канали, ймовірно, будуть взаємодоповнюваними. Несприятливі петлі зворотного зв'язку між фінансовими та реальними каналами можуть виникнути, якщо, наприклад, обмеження міжнародної торгівлі призведуть до зменшення економічного виробництва, що перешкоджатиме транскордонним інвестиціям і ще більше послабить економічну діяльність і торгівлі взаємозв'язки.¹⁴ Подібним чином фізичні збої на товарному ринку спричинили сплеск геополітичної напруженості може призвести до вищої інфляції, вимагаючи посилення грошово-кредитної політики, яка може знизити ціни на активи та збільшити вартість запозичень для нефінансових компаній, створюючи ризики для фінансової стабільності.

Фінансова фрагментація, спричинена геополітичною напругою, також може збільшити вразливість економіки до несприятливих потрясінь, обмежуючи диверсифікацію транскордонних ризиків. Крім короткострокового ефекту перерозподілу транскордонного капіталу на макрофінансову стабільність, про який йшлося раніше, фінансова фрагментація може збільшити волатильність потоків капіталу в довгостроковій перспективі через обмеження можливостей міжнародної диверсифікації ризиків. Вища волатильність капіталу потоки можуть, у свою чергу, призвести до більшої волатильності на внутрішніх фінансових ринках, роблячи фінансові системи більш сприйнятливими до шоків і схильними до криз.

Наслідки геополітичної напруженості та фінансової фрагментації залежать від характеристик країни. Вплив геополітичної напруженості на макрофінансову стабільність може бути дуже асиметричним залежно від характеристик країни, таких як фінансовий взаємозв'язок, рівень фінансового розвитку та розмір доступних зовнішніх буферів, які допомагають пом'якшити ефект раптового перерозподілу іноземного капіталу. Країни, чії валюти зазвичай зберігаються як міжнародні резерви, можуть з часом також зіткнутися зі зміною переваг іноземних офіційних інвесторів (таких як центральні банки) у бік резервних активів геополітично більш вирівняних країн, що може мати дестабілізуючий вплив на

фінансові ринки [96]. У деяких випадках несприятливі наслідки фінансової фрагментації, викликані геополітичною напругою, можна пом'якшити, якщо це допоможе забезпечити більшу безперервність доступності зовнішнього фінансування, оскільки країни відходять від менш передбачуваного фінансування з геополітично віддалених країн до потенційно більш стабільного фінансування з геополітично об'єднаних країн.

Макрофінансовий ефект геополітичної напруженості може поширитися на інші країни, які безпосередньо не залучені до конфліктів. Наслідки геополітичної напруженості можуть поширюватися через кордони на основних торговельних і фінансових партнерів, створюючи ризик для глобальної фінансової стабільності через, наприклад, втрати фінансових установ, відкриття кредитних ліній, зниження цін на активи, високу інфляцію або уповільнення економічної діяльності внаслідок збоїв у транскордонній торгівлі та ланцюгах постачання [100].

У світі, де геополітичні події мають далекосяжні наслідки, розуміння їх впливу на фінансові ринки є ключовим. Інтерпретація ринкових настроїв під час напружених міжнародних переговорів чи вимірювання впливу політичних змін на інвестиційні сектори, визнання зв'язку між глобальною політикою та фінансовими ринками може дати інвесторам можливість приймати обґрунтовані рішення та орієнтуватися в постійно мінливому ландшафті інвестицій.

3.2 Оцінка еволюції розвитку фінансового ринку України та можливості удосконалення його роботи

Стан фінансового ринку України є крайньо пригнічений. Ця проблема проявляється у всіх сферах фінансового сектору, не допомагаючи у виконанні своїх основних функцій та відстаючи від розвинених країн. Український фінансовий ринок не лише не сприяє економічному зростанню, а й залишається відсталим в порівнянні з глобальними фінансовими ринками. Його послуги не

конкурентоспроможні на міжнародному рівні, утруднюючи тим самим появу фінансових інновацій.

Більше того, сучасний фінансовий ринок не стимулює залучення коштів у реальний сектор, а інноваційні підприємства не мають доступу до ефективних інструментів для отримання доступних фінансових ресурсів. Розвиток фінансового ринку активно прогресував до 2008 року, проте криза 2008-2009 років майже повністю його руйнувала, і відновлення до попередніх рівнів не відбулося.

Згідно з глобальним рейтингом конкурентоспроможності країн, на 2019 рік фінансовий ринок України займає лише 136-е місце серед 141 країни [101]. Цей показник надзвичайно низький і свідчить про нерозвиненість та неефективність фінансового сектору в Україні.

При аналізі рівня та динаміки ВВП України можна зрозуміти, що фінансовий ринок загалом залишається в поганому стані. Український ВВП тільки нещодавно досяг рівня 2013 року, але через російське вторгнення в Україну воно зменшилося та складає 160 млрд. дол. США, що, в перерахунку на душу населення, менше 3 900 дол. США [102]. Цей показник вдесятеро менший за середній рівень в розвинених країнах. Така низька економічна активність свідчить про те, що українському ринку важко втілити фінансові інновації, оскільки населення не має достатньої спроможності оплатити новинки, що призводить до відсутності платоспроможного попиту на якісні фінансові продукти.

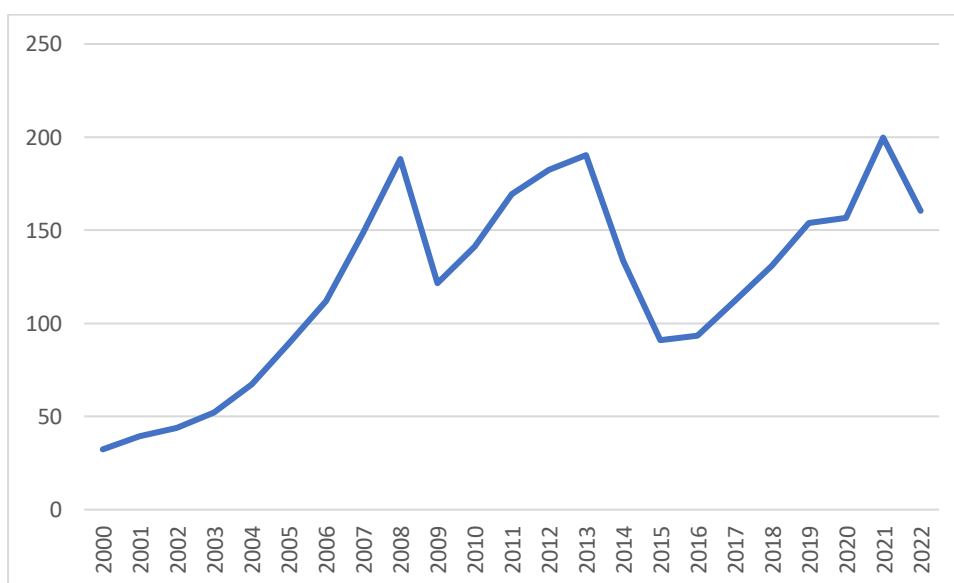

Рисунок 3.2 – Обсяг ВВП України, 2000-2022 рр., млрд. дол. США [102]

Головним учасником фінансового ринку України виступає Національний банк України (НБУ). З урахуванням крайньо жахливого стану фінансового ринку в Україні, роль приватних фінансових установ мінімізована, що робить НБУ основним і потужним учасником цього ринку. У межах своєї діяльності на фінансовому ринку України, НБУ працює над досягненням мети та пріоритетів монетарної політики країни. Це виявляється у проведенні операцій купівлі та продажу валюти на міжбанківському валютному ринку.

Національний банк намагається утримувати курс гривні стосовно долара США на певному планованому рівні, спрямовує свої зусилля на згладжування роботи фінансових посередників на валютному ринку та сприяє накопиченню резервів. Також НБУ активно взаємодіє з комерційними банками, здійснюючи кредитування та здійснюючи операції з купівлі та продажу цінних паперів та облігацій. Зусилля Національного банку спрямовані на вплив на рівень інфляції через трансмісійний механізм, визначення облікової ставки та регулювання вартості грошей.

Неспровоковане російське вторгнення в Україну, безпрецедентне в Європі після закінчення Другої світової війни, стало величезною трагедією для українського населення, а також призвело до безлічі глобальних фінансових та економічних наслідків. Війна, що триває, має прямий вплив на торговельні та інвестиційні канали та охоплює збої на товарних ринках (особливо продуктів харчування та енергії), логістичних мережах, ланцюгах постачання, прямих іноземних інвестиціях та окремі сектори. За даними Світового банку, прогнозується, що зростання світової торгівлі сповільниться з 6 відсотків у 2022 році до 1,7 відсотка у 2023 році. Оскільки глобальне споживання повертається до свого допандемійного поєднання товарів і послуг, очікується, що торгівля відновиться до 2,8 відсотка у 2024 році, лише незначно сильніше, ніж зростання ВВП [103].

Крім цих прямих наслідків, довгострокові наслідки війни для глобальної торгівлі та інвестиції значною мірою залежатимуть від того, як уряди реагуватимуть на зміну геополітичного середовища.

Війна, розпочата Росією проти України, створила величезну економічну, гуманітарну кризу та кризу біженців в Україні. Міста по всій Україні піддаються бомбардуванням російськими збройними силами, а значні українські території знаходяться під де-факто тимчасовою окупацією російських збройних сил.

В умовах складної соціально-економічної та політичної ситуації в Україні більшість суб'єктів господарювання відчувають нестачу капіталу та шукають додаткові джерела фінансування. Формування передумов для активного використання інструментів вітчизняного фінансового ринку дозволить покрити дефіцит фінансових ресурсів у суб'єктів господарювання, а також залучити вільні кошти підприємств і населення для здійснення капітальних вкладень у перспективні галузі, проекти чи програми. На сьогоднішній день інструменти ринку капіталу в Україні не виконують покладених на них функцій, що вимагає від уряду реалізації ефективної фіскальної політики у сфері фондового ринку для підвищення привабливості інвестицій у цінні папери.

У відповідь на вторгнення, Національний банк України оперативно зафіксував обмінний курс і ввів контроль за рухом капіталу. Інвестиції та репатріація доходів компаній за кордон стали обмеженими, а придбати іноземну валюту можна було лише для оплати критичного імпорту та інших необхідних витрат. Ці рішення допомогли пом'якшити перший удар та уникнути паніки на фінансовому ринку. Для зміцнення захисту фінансового сектору та економіки, НБУ в подальших тижнях посилив обмеження, включаючи обмеження на платіжні картки та зняття коштів за кордоном.

Ця стратегія взяття під контроль фінансового ринку відображає попередній досвід України в 2014-2015 роках і досвід інших країн під час Другої світової війни. Враховуючи те, що в умовах військових дій ринки можуть не працювати ефективно, фіксований обмінний курс надає важливий номінальний якір та допомагає забезпечити стійкість економіки. Проте, оскільки є ризики, що конфлікт може тривати довше, важливо розробити політику, спрямовану на забезпечення стійкості економіки в умовах війни.

По-перше, через обмежені можливості для експорту та потребу в імпорті товарів першої необхідності, необхідно обмежити лише критичний імпорт. Поточний перелік "критичного імпорту" включає значну кількість товарів, що веде до дефіциту рахунку поточних операцій та ризику для міжнародних резервів. НБУ повинен переглянути та скоригувати перелік, включаючи лише справді необхідні товари. Щоб додатково захистити міжнародні резерви, необхідно посилити контроль за рухом капіталу, включаючи заборону на виплату кредитів нерезидентам та обмеження на чисту купівлю іноземної валюти банками. Також можуть бути введені інші заходи контролю, такі як заборона на необов'язкові платежі, обмеження на конвертацію кредитів корпоративних клієнтів та інші.

По-друге, війна створює значне навантаження на державні фінанси та управління державним боргом. Після початкового шоку економіка поступово відновлюється, але податкові надходження залишаються значно нижчими, ніж у довоєнний період, тоді як державні видатки зростають. У зв'язку з обмеженими можливостями підвищення податків, фіскальний дефіцит може бути покритий друкуванням грошей (приблизно 10-20% прогнозованої потреби), позиками від інших урядів чи міжнародних фінансових установ (приблизно 20-25% від прогнозованої потреби) і внутрішніми запозиченнями (переважно вітчизняні банки), кожне з яких має свої обмеження.

Оскільки закінчення війни перемогою України залежить від фінансування армії, важливо встановити чіткі пріоритети для різних видів державних видатків. Скорочення державних програм та все, що дозволяє уряду перенести виплати на майбутнє, вивільняє ресурси для фінансування військових потреб. Наприклад, можна призупинити проекти з розвитку, фінансовані урядом.

З огляду на сигнали ринку та ціни євробондів, що становлять близько 40 центів за долар, які свідчать про очікування інвесторами неповного повернення платежів, можливо розглянути цілеспрямовану реструктуризацію чи репрофайлінг суверенних євробондів. Уряд може провести такі кроки, не ризикуючи серйозними наслідками для економіки, оскільки українські банки мають незначні обсяги

суверенних облігацій на своїх балансах. Це може полегшити тиск на бюджет та зекономити міжнародні резерви.

Важко знайти легкі рішення в умовах війни, але важливо робити обдумані та важливі вибори для забезпечення стабільності економіки в умовах конфлікту.

Ця політика, орієнтована на стратегічне ведення війни, виглядає як тимчасове заходження для гасіння негайних наслідків конфлікту, але в той же час вона має потенціал закласти основу для подальшого відновлення після війни. Деякі ключові елементи цієї стратегії включають зниження боргового навантаження, що дозволить уряду витратити більше на відновлення інфраструктури після війни. Це може бути ключовим аспектом економічного відновлення.

Контроль за рухом капіталу та валютні інтервенції також можуть допомогти забезпечити стабільність економіки в подальших періодах. Керування капіталом може служити інструментом для управління фінансовим ринком. Перехід до євро може полегшити взаємодію та фінансування з Європейським союзом, а також допомогти у розширенні торгівлі та отриманні фінансування для відновлення після війни. Ефективна співпраця між центральним банком і урядом може сприяти виходу з режиму фіксованого обмінного курсу і переходу до більш гнучкого механізму обмінного курсу. Ці кроки виглядають як стратегічний підхід, який може допомогти не лише в подоланні наслідків війни, а й в будівництві майбутньої стійкості та розвитку.

Для врегулювання кризи, наскільки це можливо, з лютого 2022 року на всій території країни запроваджено воєнний стан, і Уряд України та український парламент продовжують виконувати свої обов'язки, незважаючи на триваючу війну. Українська економіка стикається з надзвичайними викликами, які є результатом збоїв у фіскальних грошових потоках і величезних витрат, необхідних для покриття критичних оборонних, соціальних і гуманітарних витрат. Наприклад, щомісячні витрати Уряду на фінансування війни складають приблизно 130 млрд. гривень [104]. За цих обставин економічні та фінансові виклики є одними з найбільших викликів для країни. Для боротьби з цим життєво важливими є належна взаємодія та співпраця з міжнародними фінансовими організаціями та іншими

кредиторами для залучення нового фінансування та реструктуризації існуючих боргів. Відроджена економіка значно збільшить шанси України зберегти свою основну діяльність і відновити зруйновану інфраструктуру.

Українські міжнародні партнери, зокрема ЄС, G7 та США, зобов'язалися надати фінансову, військову та гуманітарну допомогу Україні. Проте навіть суттєва фінансова допомога, яку надають Україні іноземні партнери, недостатня для подолання викликів, пов'язаних із стрімким скороченням ВВП. 2022 року спостерігалось скорочення обсягу ВВП на 29,1% [105].

З огляду на те, що суверенний рейтинг дефолту емітента України було знижено Fitch Ratings до рівня CC, міжнародні ринки капіталу для України цього року залишаються закритими [106]. Отже, Уряд опинився у фінансових труднощах, а належне управління ліквідністю здавалося єдиним доступним варіантом.

Міжнародні ринки капіталу та можливості міжнародного фінансування також залишаються закритими для українських «блакитних фішок» – більшість українських підприємств суттєво постраждали від війни, втратили частину своїх активів на тимчасово окупованих територіях, зіткнулися зі скороченням грошових потоків або продовжують діяльність, незмінно їм необхідно змінити свої бізнес-моделі та адаптуватися до нового середовища. Оскільки більшість українських міст залишаються під обстрілами російських ракет і артилерії, а також враховуючи низький рейтинг української держави, приватні інвестори та банки не готові брати на себе ризики українських позичальників.

У цьому надзвичайно складному середовищі провідні міжнародні фінансові організації, такі як ЄБРР та ЄІБ, взяли на себе ініціативу у фінансуванні деяких українських компаній, які працюють у стратегічних секторах промисловості [107].

Надзвичайні виклики для України та значні ризики, пов'язані з війною, є неприйнятними для іноземних кредиторів та інвесторів, тому Україна та її компанії не змогли залучити нове фінансування на міжнародних ринках капіталу з початку війни в лютому 2022 року. Для управління ліквідністю державних підприємств, влітку 2022 року було запущено декілька процедур отримання згоди.

Зокрема, процедури отримання згоди, запущені державою, Нафтогазом, найбільшим виробником і постачальником газу в країні, Укренерго, оператором системи передачі електроенергії в Україні та єдиним оператором високовольтних ліній електропередач країни, а також Державне агентство автомобільних доріг України «Укравтодор» підтримало пропозицію держави. Усі три державні підприємства розпочали процедури отримання згоди на однакових умовах із державою, вимагаючи дворічної відстрочки погашення та виплати відсотків за кожною серією непогашених облігацій. Плата за отримання згоди не пропонувалася, а відмова від угод була обмежена до мінімуму.

Пропозиція держави була підтримана світовими кредиторами, включаючи Паризький клуб. Пропозицію держави про отримання згоди підтримали кредитори, які продемонстрували феноменальний рівень розуміння, єдності та бажання допомогти Україні у війні. Сподіваємося, що всі три великі державні підприємства отримають однаковий рівень непохитної підтримки з боку кредиторів. Щоб запровадити успішні процедури отримання згоди та уникнути дефолту, необхідно було взаємодіяти з багатьма фінансовими та комерційними кредиторами на двосторонній основі для отримання різноманітних угод про відмову від зобов'язань, терпіння чи змін щодо відповідних зобов'язань за кредитними угодами та суттєвими комерційними контрактами.

Україна та її державні підприємства заявили про свій намір продовжувати співпрацю зі своїми міжнародними партнерами та кредиторами, щоб забезпечити потужну глобальну підтримку та зростаючу фінансову допомогу, що є життєво важливим для припинення війни та відновлення України після неї.

Великі приватні українські компанії також змогли продемонструвати успішну співпрацю зі своїми кредиторами. Наприклад, український виробник м'яса птиці МХП у березні 2022 року запустив конкурсну пропозицію щодо відстрочення погашення основної суми та відсотків за єврооблігаціями після того, як компанія пропустила термін погашення купону. МХП був змушений зберегти готівку, зіткнувшись із низкою серйозних збоїв у своєму бізнесі внаслідок вторгнення росії в Україну. Власники облігацій проголосували за пропозицію [108].

Швидке реагування українського уряду на надзвичайні виклики війни, співпраця уряду з міжнародними фінансовими організаціями, іншими кредиторами та власниками єврооблігацій, а також скоординовані зусилля державних підприємств і співпраця між кредиторами та українськими «блакитними фішками» вже привели до певних позитивних результатів. Зокрема, ЄБРР пообіцяв допомогти у фінансуванні реконструкції України, як тільки дозволять умови. ЄІБ, кредитний підрозділ Європейського Союзу, запропонував створити структуру фінансування за участю Трастового фонду ЄС-Україна, який має допомогти виділити до 100 млрд. євро для фінансування відновлення мостів, оновлення систем водопостачання та водовідведення, зокрема в містах, які найбільше постраждали від війни, сприяння експорту України, підтримування секторів енергетичної та цифрової інфраструктури України, а також малі та середні підприємства.

Сподіваємося, що міжнародні кредитори, які погодилися на відстрочення платежів українськими позичальниками в ці складні часи, зможуть отримати вигоду від майбутніх інвестицій у десятки важливих і прибуткових проектів і зіграють ключову роль у відбудові України в найближчому майбутньому.

3.3 Шляхи покращення ефективності функціонування міжнародного фінансового ринку

Міжнародний фінансовий ринок відіграє ключову роль у підвищенні ефективності функціонування світової економічної системи, оскільки сприяє швидкому перерозподілу фінансових ресурсів на глобальному рівні та допомагає спрямовувати інвестиції в окремі регіони та види економічної діяльності.

Посилення глобалізаційних процесів на світовому фінансовому ринку, досягнення значного прогресу в розвитку комп'ютерних та інформаційних технологій та їх застосування у сфері фінансів створили передумови для появи інноваційних фінансових інструментів, які сприяють більш ефективному

залученню фінансових ресурсів та стимулювати покращення інвестиційного клімату в національній економіці.

Створення модернізованих інструментів фінансового ринку зумовлено потребами його учасників адекватно реагувати на сучасні тенденції розвитку міжнародної економіки, мінімізувати вплив невизначеності на інвестиційні рішення, забезпечити ризики несприятливої динаміки цін на товари та послуг, для підвищення ефективності ведення зовнішньоекономічної діяльності та для реалізації своїх спекулятивних стратегій.

Сучасні фінансові ринки, крім турбот про стабільність, стикаються з численними іншими вадами, що можуть негативно впливати на економічний прогрес та зростання. Велика частина фінансових ринків демонструє неефективність та відсутність позитивного впливу на інші сфери економічних процесів. Сучасному світові властивий відсутній ідеальний фінансовий ринок, який би ефективно функціонував, розвивався і, водночас, гарантував стабільний ріст.

Заради глобалізації фінансовий ринок пережив швидкий розквіт, але одночасно з цим внаслідок будь-яких непорядків, проблеми від фінансового ринку однієї країни можуть відчутно позначитися на іншій. Отже, важливо, щоб уряд працював над тим, щоб уникнути дестабілізації своїх власних національних ринків. В першу чергу слід контролювати внутрішні фінансові ринки, оскільки в разі нестабільності національних ринків наслідки впливу зовнішніх ринків можуть мати катастрофічні наслідки для національної економіки. Навпаки, стійкість національного фінансового ринку може мінімізувати наслідки для економіки країни від дестабілізаційних процесів ззовні.

Другим аспектом є відстеження світових тенденцій та динаміки для більш точного прогнозування майбутнього і підготовки власної економіки до різноманітних економічних "шоків". Якщо країна може передбачити майбутні загрози, вона може вплинути на власний фінансовий ринок та зміцнити його. Третім аспектом є запобігання дисбалансам національних ринків, особливо це стосується США та країн Європи. Урядам цих країн слід активно працювати над

стабільністю своїх фінансових ринків, оскільки це може мінімізувати ймовірність глобальних фінансових криз.

Важливою є також глобальна відповідальність, оскільки вона може вплинути на світову стабільність. Якщо розвинені країни будуть слідкувати за стабільністю своїх фінансових ринків, це може сприяти мінімізації ризиків глобальних економічних загроз. Роль нерозвинених країн на світовому ринку менша, тому їх нестабільна ситуація майже не впливатиме на світовий ринок. Звернення уваги до цих аспектів може позитивно впливати та зменшувати ризики від непередбачених світових економічних загроз.

Фінансові ринки виявляють різноманітність залежно від країни та мають різні моделі своєї організації. Кожна існуюча модель функціонування фінансового ринку має свої переваги та недоліки. Відповідно до цього, країни із різними моделями ринку мають власні сильні та слабкі сторони, які можуть впливати на їхній подальший економічний розвиток. Проте, ще важливішою є роль політики в країнах, яка координує та визначає подальшу спрямованість своїх фінансових ринків. Сучасний світ не має універсальної моделі, яка забезпечувала б одночасно достатнє економічне зростання та стабільність як фінансового ринку, так і всієї економіки.

Фінансові ринки мають важливе значення для економічного зростання та розвитку, оскільки вони сприяють мобілізації та розподілу ресурсів, управлінню ризиками та поширенню інформації. Проте багато країн стикаються з різними проблемами в досягненні ефективності фінансового ринку, такими як слабкі інституції, низька фінансова грамотність, високі транзакційні витрати та обмежений доступ до фінансування.

Одним із ключових факторів, що впливають на ефективність фінансового ринку, є якість і довіра до інститутів і нормативних актів, які керують фінансовою системою. Країни, що розвиваються, повинні зміцнити свою правову базу, механізми забезпечення виконання та органи нагляду, щоб забезпечити прозору, справедливу та стабільну роботу фінансових ринків. Крім того, їм необхідно прийняти міжнародні стандарти та найкращі практики, такі як Базельські угоди,

рекомендації Групи розробки фінансових заходів та Міжнародні стандарти фінансової звітності, щоб підвищити відповідність та інтеграцію з глобальними фінансовими ринками.

Іншою важливою стратегією підвищення ефективності фінансового ринку є сприяння фінансовій грамотності та інклюзії серед населення, особливо бідних, жінок і сільської місцевості. Фінансова грамотність означає знання та навички, які дозволяють людям приймати обґрунтовані та ефективні рішення щодо своїх фінансових ресурсів і можливостей. Фінансова інклюзивність стосується доступу та використання доступних і відповідних фінансових продуктів і послуг, таких як заощадження, кредит, страхування та платежі. Також, це може включати в себе розробку мікрофінансових інструментів, які підтримують малі підприємства та індивідуальних підприємців у менш розвинених регіонах. Ще країни можуть розробляти програми фінансової підтримки, технічної допомоги та навчання для збільшення фінансової грамотності та розвитку фінансових інфраструктур в цих країнах. Країни, що розвиваються, можуть сприяти фінансовій грамотності та інклюзії шляхом реалізації програм фінансової освіти, підтримки мікрофінансових установ, розширення цифрових фінансових послуг та усунення бар'єрів для входу та участі на фінансових ринках.

Полегшення доступу до фінансових послуг для різних соціальних груп, включаючи жінок, молодь та меншини, є також ключовою складовою інклюзивності. Створення умов для їхнього активного участі у фінансових операціях сприяє не лише зростанню їхнього економічного впливу, а й загальному розвитку суспільства.

Третя стратегія підвищення ефективності фінансового ринку полягає у зменшенні операційних витрат і ризиків, які перешкоджають безперебійному функціонуванню та диверсифікації фінансових ринків. Трансакційні витрати включають комісії, податки та інші витрати, які виникають під час здійснення фінансових операцій. Ризики транзакцій включають невизначеність і втрати, які виникають через нестабільність ринку, асиметрію інформації, моральний ризик і несприятливий вибір. Країни, що розвиваються, можуть зменшити транзакційні

витрати та ризики, інвестуючи в інфраструктуру та технології, такі як дороги, телекомунікації та Інтернет, які сприяють зв'язку та доступності фінансових ринків. Вони також можуть запроваджувати ринкові інструменти, такі як похідні інструменти, хеджування та сек'юритизація, які забезпечують передачу та пом'якшення ризиків між учасниками ринку.

Четверта стратегія підвищення ефективності фінансового ринку полягає в заохоченні інновацій і конкуренції у фінансовому секторі, що може сприяти розвитку та диверсифікації фінансових продуктів і послуг, підвищити якість і доступність інформації, а також стимулювати оперативність і ефективність фінансових посередників. Країни, що розвиваються, можуть заохочувати інновації та конкуренцію шляхом створення сприятливого середовища для підприємництва, досліджень і розробок, а також прямих іноземних інвестицій у фінансовий сектор. Вони також можуть впроваджувати політику, яка підтримує входження та вихід фінансових установ, запобігає концентрації та домінуванню на ринку та захищає права та інтереси споживачів.

П'ята стратегія підвищення ефективності фінансового ринку полягає в сприянні регіональному та міжнародному співробітництву між країнами, що розвиваються, що може надати їм можливість вчитися на досвіді одна одної, використовувати свої порівняльні переваги та отримати доступ до більших і диверсифікованих ринків. Країни, що розвиваються, можуть сприяти регіональному та міжнародному співробітництву, беручи участь у регіональних та багатосторонніх ініціативах, таких як Асоціація держав Південно-Східної Азії, Африканський Союз та Світова організація торгівлі, які спрямовані на сприяння фінансовій інтеграції, гармонізації та координації. Вони також можуть брати участь у двосторонніх і багатосторонніх угодах, таких як торгові та інвестиційні угоди, валютні свопи та списання боргів, які можуть підвищити їх фінансову стабільність і стійкість.

Міжнародна співпраця та обмін досвідом є необхідними для реалізації інклюзивних практик. Спільні зусилля між країнами та міжнародними організаціями можуть сприяти вирішенню проблем, пов'язаних із розвитком

інклюзивної фінансової системи, і забезпечити рівні можливості для усіх учасників глобального ринку.

Спільна міжнародна співпраця грає ключову роль в розвитку стійкого та ефективного міжнародного фінансового ринку. Ця співпраця передбачає активну взаємодію між різними країнами та міжнародними організаціями для вирішення спільних викликів та досягнення загальних цілей.

Однією з основних областей спільної міжнародної співпраці є розробка та впровадження міжнародних стандартів та норм. Спільна робота у цьому напрямку дозволяє створити єдині правила гри для усіх учасників ринку, зменшуючи ризики та сприяючи консолідації фінансових ринків.

Міжнародні організації, такі як Міжнародний валютний фонд (МВФ) та Світовий банк, відіграють важливу роль у спільних програмах стабілізації економік та підтримці країн у складних фінансових умовах. Їхні угоди та програми допомагають країнам вирішувати боргові проблеми, забезпечувати фінансову стабільність та сприяти економічному розвитку.

Спільна боротьба зі злочинністю та незаконними фінансовими практиками є ще однією важливою сферою співпраці. Обмін інформацією між національними регуляторами та правоохоронними органами різних країн дозволяє ефективно боротися з відмиванням грошей, фінансовим тероризмом та іншими порушеннями.

Заохочення співпраці у розробці нових фінансових інструментів та технологій також сприяє інноваціям на міжнародному ринку. Обмін досвідом та технічною експертизою сприяє розвитку новаторських підходів та забезпечує високий стандарт ефективності та безпеки.

Усі ці аспекти спільної міжнародної співпраці взаємодіють для створення більш стійкої, прозорої та інклюзивної глобальної фінансової системи.

Шоста стратегія підвищення ефективності фінансового ринку полягає в моніторингу та оцінці результатів і впливу політики та втручання, які впроваджуються для покращення ефективності та розвитку фінансових ринків. Країни, що розвиваються, повинні встановити та використовувати індикатори, орієнтири та механізми зворотного зв'язку, які можуть вимірювати та оцінювати

результативність, результативність та справедливість їхньої політики та втручання на фінансовому ринку. Крім того, їм необхідно проводити регулярні огляди та аудити, а також вносити корективи та вдосконалення на основі доказів і отриманих уроків. Це може допомогти їм забезпечити підзвітність, прозорість і навчання в процесі розвитку фінансового ринку [109].

Стандартизація та гармонізація в контексті міжнародного фінансового ринку відіграють ключову роль у створенні сприятливого та ефективного середовища для всіх його учасників. Забезпечення єдності правил та стандартів стає стратегічним кроком для зменшення невизначеності та ризиків, пов'язаних з різними регуляторними середовищами.

Впровадження узгоджених стандартів для фінансових операцій спрощує взаємодію між банками, корпораціями та іншими учасниками ринку, дозволяючи їм ефективно працювати на міжнародному рівні. Це сприяє створенню стійкого фундаменту для розвитку та інтеграції глобальних фінансових послуг.

Гармонізація регуляторних політик різних країн та регіонів важлива для того, щоб уникнути конфліктів та надмірного бюрократичного тиску на фінансові установи. Узгодженість регуляторних підходів допомагає уникати ситуацій, коли різні стандарти можуть суперечити один одному, що може вивести на ринку на шлях невизначеності та потенційних ризиків.

Стандартизація також відіграє важливу роль у покращенні якості та надійності фінансової звітності. З встановленням чітких стандартів звітності та аудиту забезпечується прозорість та довіра на ринку. Це стає основою для ефективного моніторингу фінансових установ та сприяє вчасному виявленню та управлінню ризиками.

В цілому, стандартизація та гармонізація виступають як ключові інструменти для побудови довіри та стабільності на міжнародному фінансовому ринку, сприяючи розвитку ефективних та прозорих механізмів обміну та взаємодії учасників.

Технологія блокчейн та цифрові валюти визначають новий етап в розвитку фінансової системи, привносячи інновації, що змінюють парадигму.

Технологія блокчейн є революційною в своєму підході до забезпечення безпеки та надійності фінансових операцій. Вона ґрунтується на концепції децентралізованого реєстру, де дані блокчейну зберігаються на кожному вузлі мережі, що робить систему стійкою до вторгнень та фальсифікації. Ця технологія забезпечує невідомність операцій та відкриває нові можливості для створення "розумних контрактів" – програм, що автоматично виконують угоди при виконанні певних умов. Такий підхід може значно зменшити витрати та час, пов'язані з проведенням та виконанням фінансових угод.

Цифрові валюти, які базуються на технології блокчейн, є електронними аналогами традиційних валют, але вони існують виключно в цифровому форматі та використовують криптографію для забезпечення безпеки та контролю над створенням нових одиниць. Популярний приклад – біткоїн, який визнаний як перша цифрова валюта. Використання цифрових валют дозволяє здійснювати міжнародні транзакції без прив'язки до традиційних банківських систем та зменшує витрати на їх обробку.

Ці технологічні інновації не тільки спрощують фінансові операції, але й відкривають нові можливості для розвитку інших галузей, таких як розумні контракти, децентралізовані фінанси, та створення нових видів фінансових інструментів. Технологія блокчейн та цифрові валюти швидко стають ключовими факторами у модернізації фінансової індустрії та побудові більш інноваційного та доступного світу фінансів [110].

Полегшення міжнародних транзакцій виступає ключовим елементом для підвищення ефективності та прозорості глобального фінансового обігу. Це включає в себе різноманітні ініціативи та стратегії, спрямовані на спрощення та удосконалення процесів, пов'язаних з міжнародними фінансовими операціями.

Однією з ключових складових полегшення міжнародних транзакцій є використання цифрових технологій та інновацій. Технології блокчейн, штучний інтелект, та інші розвинуті цифрові інструменти дозволяють автоматизувати та прискорити обробку фінансових операцій, зменшуючи терміни виконання транзакцій та ризику.

Розвиток цифрових валют та цифрових платіжних систем також впливає на полегшення міжнародних фінансових транзакцій. Ці нові форми грошей дозволяють здійснювати швидкі та ефективні міжнародні платежі, мінімізуючи витрати та складнощі, пов'язані з традиційними фінансовими послугами.

Забезпечення стандартів безпеки та захисту даних є ще однією важливою аспектом полегшення міжнародних транзакцій. Застосування сучасних методів кібербезпеки допомагає захистити фінансові операції від можливих кібератак та інших загроз.

Узгодженість міжнародних регуляцій та стандартів також важлива для полегшення фінансових транзакцій, оскільки вона допомагає уникнути конфліктів та надмірного бюрократичного тиску на учасників ринку.

Загалом, полегшення міжнародних транзакцій вимагає комплексного підходу, що враховує як технологічні інновації, так і узгодженість міжнародних стандартів та регуляцій. Це сприяє покращенню ефективності, безпеки та доступності міжнародних фінансових операцій для всіх їх учасників. Для забезпечення прозорості фінансових операцій важливо встановити стандарти звітності та аудиту, а також забезпечити публічний доступ до ключової інформації про фінансові інституції та компанії.

Прозорість в міжнародних фінансових транзакціях є ключовим елементом, що визначає стабільність та довіру в глобальній економіці. Це поняття охоплює доступність та якість інформації, яка дозволяє усім зацікавленим сторонам зрозуміти та оцінювати фінансові операції та прийняті рішення.

Прозорість включає в себе відкритість у фінансовій звітності підприємств та фінансових установ. Це означає, що компанії повинні надавати чітку та правдиву інформацію про свою фінансову діяльність, стан активів та зобов'язань, щоб інвестори та інші учасники ринку могли приймати інформовані рішення.

У міжнародних транзакціях, прозорість також означає відкритість умов та угод між сторонами. Чіткі та однозначні правила сприяють уникненню конфліктів, а також допомагають в управлінні ризиками та забезпеченні довіри між учасниками транзакцій.

Цифрові технології, такі як блокчейн, можуть значно поліпшити прозорість у фінансових операціях. Завдяки невідредагованості та доступності для всіх учасників, ця технологія стає засобом забезпечення надійності інформації та відстеження кожного етапу транзакції.

Прозорість важлива для забезпечення відкритості та чесності в міжнародних фінансових відносинах. Вона сприяє побудові стійких та стабільних економічних зв'язків між країнами та підприємствами, а також допомагає у вирішенні глобальних фінансових викликів та криз. Заохочення культури прозорості сприяє розвитку сучасної та відкритої глобальної економічної системи.

Зміцнення фінансової стабільності є важливою метою для забезпечення ефективності та надійності міжнародного фінансового ринку. Цей процес включає в себе ряд стратегій та заходів, спрямованих на попередження та управління фінансовими ризиками, а також на забезпечення стійкості фінансових інституцій та ринкової інфраструктури.

Важливим аспектом зміцнення фінансової стабільності є ефективний моніторинг та контроль за фінансовими інституціями. Регулятори та наглядові органи грають ключову роль у визначенні та впровадженні стандартів та правил, спрямованих на зменшення системних ризиків та забезпечення відповідності здоров'ю фінансової системи.

Розробка та впровадження кризових механізмів є іншим важливим компонентом. Ці механізми передбачають швидке та ефективне реагування на фінансові кризи та стрес-сценарії, що може запобігти подальшому поширенню збурень у фінансовій системі.

Додатково, зміцнення фінансової стабільності передбачає заходи щодо моніторингу та регулювання фінансових інновацій, таких як цифрові валюти та блокчейн-технології, для забезпечення їхньої відповідності нормативам та уникнення можливих ризиків.

Усі ці заходи спільно спрямовані на створення стійкого, відкритого та ефективного фінансового середовища, яке може витримати економічні потрясіння та забезпечити стабільність у глобальній фінансовій системі.

ВИСНОВКИ

Сучасний світ переживає сталий процес трансформацій, які ставлять перед глобальними фінансовими системами нові виклики та можливості. Міжнародний фінансовий ринок, як важлива складова глобальної економічної системи, пройшов значний еволюційний шлях, важливий для розуміння для всіх, хто цікавиться взаємозв'язком міжнародних фінансових відносин та їхнім впливом на світову економіку. Наразі, спостерігається, що сучасний стан світової економіки обумовлений трансформаціями у фінансовому секторі, зокрема завдяки стрімкому розвитку технологій та глобалізації.

Міжнародний фінансовий ринок, функціонуючи як катализатор глобальних економічних змін, визначає та формує економічну картину світу. Однак, з неспростовними досягненнями і інноваціями приходить ряд проблем, з якими стикаються фінансові системи різних країн.

Сучасна епоха характеризується взаємозалежністю національних економік та фінансових систем, і міжнародний фінансовий ринок виступає як ключовий катализатор глобальних економічних зрушень. Розмаїття напрямів його діяльності, включаючи міжнародні валютні операції та участь українського фінансового ринку, обумовлені різноманітними факторами, включаючи технологічний прогрес, глобалізацію та геополітичні події.

Однак, не дивлячись на прогрес у розвитку міжнародного фінансового ринку, проблеми і виклики залишаються актуальними, зокрема українському фінансовому ринку досі є важко подолати свої обмеження та відставання від глобальних аналогів.

Український фінансовий ринок стоїть перед викликами світових трендів, але водночас відкриває можливості для вдосконалення та модернізації. Співвідношення цих факторів створює передумови для подальшого розвитку та адаптації фінансових систем до вимог сучасності, але вже після закінчення війни. Україна заручилася довгостроковою підтримкою від своїх партнерів, в тому числі в

сфері фінансового ринку, тому є надія, що вони допоможуть також і у відновленні фінансового ринку України і завдяки цьому він зможе догнати розвиток фінансових ринків розвинутих країн.

Так, головним партнером України є США і варто зауважити, що фінансовий ринок США є найбільшим за капіталізацією у світі та найбільш розвиненим у світі, а також він є прикладом для всіх країн у розвитку. Україна може перейти досвід свого партнера та імплементувати необхідні зміни у фінансову систему країни.

Зростання геополітичної напруги підсилює нестабільність у світовому фінансовому ринку, а фінансова фрагментація може виникати під впливом геополітичних конфліктів, що може стати причиною подальших труднощів.

Загалом, міжнародний фінансовий ринок є складною системою, яка визначає свою діяльність в контексті сучасних економічних тенденцій. Сприяючи глибоким економічним зв'язкам та новітнім способам інвестування, він виступає як ключовий гравець у глобальних економічних змінах та визначає подальший розвиток міжнародних фінансових відносин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bahaj S, Reis R. Central bank swap lines: Evidence on the effects of the lender of last resort. *The Review of Economic Studies*. London, United Kingdom: Oxford Academic; 2021. DOI: 10.1093/restud/rdab074
2. Bahaj S, Reis R. How coronavirus almost brought down the global financial system, *The Guardian*. 2020b. pp. 1-68. URL: <https://www.theguardian.com/business/2020/apr/14/how-coronavirus-almost-brought-down-the-global-financial-system>
3. Бондар Ю. А. Основні характеристики світосприйняття фінансового ринку / *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. Економічні науки, 2014, Вип. 1, С. 306–311.
4. Міжнародні фінанси: підручник. За ред. О. І. Рогача, К.: Либідь, 2003, 784 с.
5. Міжнародні фінанси: навчальний посібник. О. М. Мозговий, Т. Є. Оболенська, Т. В. Мусієць; за заг. ред. О. М. Мозгового. К. : КНЕУ, 2005. 557 с.
6. Теорія фінансів: підручник. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін.; за ред. В.М. Федосова, С.І. Юрія, К.: ЦУЛ, 2010, 576 с.
7. Vecchetti L, Ciciretti R, Trenta U. *Modelli di Asset Pricing I: Titoli Azionari*, in *Il Sistema Finanziario Internazionale*, Michele Bagella, a cura di. Torino: Giappichelli; 2007
8. Beirne J, Renzhi N, Sugandi E, Volz U. Financial market and capital flow dynamics during the COVID-19 pandemic. In: ADBI Working Paper 1158. Tokyo: Asian Development Bank Institute; 2020. URL: <https://www.adb.org/publications/financial-market-capital-flow-dynamics-during-covid-19-pandemic>
9. Caballero RJ, Simsek A. A Model of Asset Price Spirals and Aggregate Demand Amplification of a “Covid-19” Shock. NBER Working Paper No. 27044. Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research; 2020

10. Пейро М. Международные экономические, валютные и финансовые отношения, М.: Прогресс, Универс, 1994, 401 с.
11. Международный финансовый рынок. Учеб. по специальностям «Финансы и кредит», «Бухгалт. учет, анализ и аудит», «Мировая экономика». А. А. Суэтин., М.: КноРус, 2007, 263 с.
12. Михайлов Д.М. Мировой финансовый рынок. Тенденции и инструменты, Д.М. Михайлов., М. : Экзамен, 2000, 767 с.
13. Львов Ю.И. Банки и финансовый рынок, ред. М.Х. Липидус, Культ-информ-пресс, 1995. — 523с.
14. Торкановский В.С. Ринок ценных бумаг и его финансовые институты, В. Торкановский, М.: Дело и Сервис. 1998, 261 с.
15. Fabozzi F. Capital Markets: 3-rd edition, Fabozzi F, Modigliani F., USA. PrenticeHall, 2003, 644 p
16. Блейк Дж. Анализ финансовых рынков / Дж. Блейк., М.: Инфра-М., Инфра-М., 1997, 306.
17. Van Horne and Wachowicz: Fundamentals of Financial Management, 12e. URL: https://elearn.daffodilvarsity.edu.bd/pluginfile.php/913213/mod_resource/content/5/Fundamentals%20of%20Financial%20Management.pdf
18. Tobin J. Properties of Assets, Tobin J., US, California University, 2005., Pp. 140—142
19. Courbis P. Quelle informatique pour maitrise du risques, P. Courbis, F. Penot, Paris, 2002, No. 548, P. 45—47.
20. Сиденко В. Р. Внешнеэкономическая деятельность: проблемы системной трансформации при переходе к рынку, К.: «ОКО», 1998. – 93 с.
21. Царевски Н. В. Валютно-финансовые отношения в условиях интеграции, М.: Экономика, 1978. – 252 с.
22. Еш С.М. Фінансовий ринок. Навч. посіб. 2-ге вид., С.М. Еш, К.: Центр учбової літератури, 2011. 528 с.

23. Мокій А. Регіонально-секторна модель зовнішньоекономічної інтеграції: передумови і стратегія реалізації, Л.: Коопосвіта, 1999, 244 с.
24. Гальчинський А. С. Суперечності реформ: у контексті цивілізаційного процесу, К.: Українські пропілеї, 2001, 320 с.
25. Луцишин З. Асиметрія та парадокс фінансової глобалізації, Міжнародна економічна політика, 2008, № 8–9, С. 78–103.
26. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения: Учебник. Под. ред. Л. Н. Красавиной, М.: Финансы и статистика, 2000., 838 с.
27. Пахомов Ю. М. Національні економіки в глобальному конкурентному середовищі / Ю. М. Пахомов, Д. Г. Лук'яненко, Б. В. Губський – К.: Україна, 1997. – 463 с.
28. Портной М. А. США: Экономика, политика, идеология. – 1997. – № 2. – С. 5–22.
29. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини. Теорія. Підручник для студентів ек. спец. вищ. навч. закл / А. С. Філіпенко – К.: Либідь, 2008. – 408 с.
30. Maximo Eng, Francis A. Lees, Laurence J. Mauer, Global Finance . URL:
https://books.google.com.ua/books/about/Global_Finance.html?id=iwhuQgAACAAJ&redir_esc=y
31. Коваленко Ю. М. Структуризація сучасного фінансового ринку / Ю. М. Коваленко // Фінанси України, 2009, № 12., С. 49–53.
32. Butler, Kirt C., Multinational Finance, Ohio, South Western Publishing, 1997, p.56
33. Apak Sudi, Sermaye Piyasaları ve Borsa, Bilim Teknik Yayınevi, Eskişehir 1995, s.67
34. Halil Seyidoğlu, Uluslararası Finans, s 195
35. Achels, Steven B, Technical Analysis From A to Z, MCGraw Hill, New York, 2001, p.23

36. Ю.В.Мелехин, Финансовые Рынки,2015, стр 14
37. Ümit Erol, Vadeli İşlem Piyasaları, s 389
38. Bailey, Roy e. The Economics of Financial Markets, *Cambridge University Press*, New York, 2005, p.12
39. Meydan Mutlu, Forex Piyasası, Elma Yayinlari, Istanbul, 2008, s.45
40. Loayza, N. & Ranciere, R.,Financial development, financial fragility, and growth, *Journal of Money*, 2006,p.12
41. Леонид Альшанский, Dr. Math. Мировой финансовый рынок: горячие темы 2010 года. URL: https://www.ablv.com/content/7/5/2/0/780d8e31/ablv_alsanskis_2010-12_ru.pdf
42. Özer, Gül; Finansal Liberalizasyon Politikaları ve Kriz İlişkisi, Ankara, SPK Yayınları, 2006, s.20
43. Boissay F, Rungcharoenkitkul P. Macroeconomic Effects of Covid-19: An Early Review. BIS Bulletin No. 7. Basel: Bank for International Settlements; 2020
44. Asian Development Bank. An Updated Assessment of the Economic Impact of COVID-19. ADB Briefs No. 133. Manila: Asian Development Bank; 2020
45. Boissay F, Rees D, Rungcharoenkitkul P. Dealing with Covid-19: Understanding the Policy Choices. BIS Bulletin No. 19. Basel: Bank for International Settlements; 2020
46. Phillips-Simpson Keynes PL. The Politics of Aristotle. Chapel Hill: University of North Carolina Press; 1997
47. Campbell JY, Lo WA, Mackinlay AC. *The Econometrics of Financial Markets*. Princeton New Jersey: Princeton University Press; 1997
48. DEMIRGÜÇ-KUNT, A. & MAKSIMOVIC, V., 2002, “Funding growth in bank-based and market-based financial systems: Evidence from firm level data”, *Journal of Financial Economics*, **65**, 337-63.
49. Deposit Money Bank Assets to GDP. URL: <https://fred.stlouisfed.org/series/DDDI02GBA156NWDB>

50. Lane, P. R. and Milesi-Ferretti, G., “International Financial Integration in the Aftermath of the Global Financial Crisis”, IMF Working Paper No 17/115, May 2017.

51. Andrei Rădulescu, Senior Economist at Transilvania Bank, Moldova Republic. URL: <http://capital.market.md/ro/content/andrei-radulescu-dezvoltarea-pietei-de-capital-poate-dinamiza-economia-moldovei>.

52. Foreign direct investment, net outflows (% of GDP). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/BM.KLT.DINV.WD.GD.ZS>

53. Foreign direct investment, net inflows (% of GDP). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.WD.GD.ZS>

54. GDP growth (annual %), URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG>

55. Rey, H., “Dilemma not Trilemma: The Global Financial Cycle and Monetary Policy Independence”, NBER Working Paper No 21162, May 2015, page 2.

56. The global financial cycle: implications for the global economy and the euro area. URL: https://www.ecb.europa.eu/pub/economic-bulletin/articles/2018/html/ecb.ebart201806_01.en.html

57. Miranda-Agrippino, S. and Rey, H., “US Monetary Policy and the Global Financial Cycle”, NBER Working Paper No 21722, February 2018.

58. Bruno, V. and Shin, H. S., “Capital flows and the risk-taking channel of monetary policy”, *Journal of Monetary Economics*, Vol. 71, 2015, pp. 119-113

59. GDP (current US\$). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD>

60. Here`s what the \$294 trillion market of global financial assets looks like [Електронний ресурс] – режим доступу до ресурсу: <https://www.businessinsider.com/global-financial-assets-2015-2>

61. Total assets of financial institutions worldwide from 2002 to 2019, by institution type. URL: <https://www.statista.com/statistics/421221/global-financial-institutions-assets-by-institution-type/>

62. Global stocks market cap at a new all-time high of USD 90.1 trillion. URL: <https://www.conseq.cz/about-us/news/chart-of-the-week-%E2%80%93-global-stocks-market-cap-at-a-new-all-time-high-of-usd-90-1-trillion?onlybody=showonlybody>
63. Ranked: The Largest Bond Markets in the World. URL: <https://www.visualcapitalist.com/ranked-the-largest-bond-markets-in-the-world/#:~:text=In%202022%2C%20the%20global%20bond,major%20economies%20and%20emerging%20markets.>
64. Bond market size. URL: <https://www.icmagroup.org/Regulatory-Policy-and-Market-Practice/Secondary-Markets/bond-market-size/>
65. Liikanen report. URL: https://finance.ec.europa.eu/publications/liikanen-report_en
66. The Independent Commission on Banking: The Vickers Report & the Parliamentary Commission on banking standards. URL: <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/sn06171/>
67. Dodd-Frank Act Report. URL: <https://www.uscourts.gov/statistics-reports/publications/dodd-frank-act-report#:~:text=The%20Dodd%20Frank%20Report%20studies,Protection%20Act%20of%202010%2C%20Pub.>
68. Pitterle, I., F. Haufler, and P. Hong. 2015. Assessing emerging markets' vulnerability to financial crisis. *Journal of Policy Modeling* 37 (2): 484–500.
69. Vittuari, M., M. Masotti, E. Lori, L. Falasconi, T. Toschi, and A. Segre. 2021. Does the COVID-19 external shock matter on household food waste? The impact of social distancing measures during the lockdown. *Resources, Conservation and Recycling*. <https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2021.105815>
70. S&P Global 100. URL: <https://www.spglobal.com/spdji/en/indices/equity/sp-global-100/>
71. Wu, F., Q. Hu, C. Zhu, H. Wang, Q. Yu, and H. Sun. 2021. New structural economic analysis of anti- COVID-19 pandemic model of BEST region.

International Journal of Environmental Research and Public Health 18 (15): 7822.
<https://doi.org/10.3390/ijerph18157822>

72. Cohen, M. 1997. Risk society and ecological modernisation alternative visions for post-industrial nations. *Futures* 29 (2): 105–119.

73. Topcu, M., and O. Gulal. 2020. The impact of COVID-19 on emerging stock markets. *Finance Research Letters*.
<https://doi.org/10.1016/j.frl.2020.101691>.

74. Н.Г. Копитець, СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РИНКІВ. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/suchasni-tendencii-globalizacii-finansovih-rinkiv.html>

75. Andreas Schrimpf (2019): Sizing Up Global Foreign Exchange Markets, p. 21.

76. World Bank. Global economic prospects. World Bank, Washington: Managing the next wave of globalization; 2007

77. International Monetary Fund. The Great Lockdown. World Economic Outlook. Washington, DC: International Monetary Fund; 2020

78. Gallagher KP, Gao H, Kring WN, Ocampo JA, Volz U. Safety First: Expanding the Global Financial Safety Net in Response to COVID-19. GEGI Working Paper 37. Boston, MA: Global Development Policy Center, Boston University; 2020

79. Zhang D, Hu M, Ji Q. Financial markets under the global pandemic of COVID-19. *Finance Research Letters*. 2020;**36**:1-2 101528

80. Garrett TA. Economic Effects of the 1918 Influenza Pandemic: Implications for a Modern-Day Pandemic. Darby, PA: Diane Publishing Company; 2013

81. Georgieva K. Confronting the Crisis: Priorities for the Global Economy, 9 April 2020. Washington DC, United States of America: International Monetary Fund; Available from: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2020/04/07/sp040920-SMs2020-Curtain-Raiser>

82. Gourinchas P-O, Rey H, Truempler K. The financial crisis and the geography of wealth transfers. NBER working paper No. 17353, August. Published in 2012 as global financial crisis. *Journal of International Economics*. 2011;**88**:266-283. DOI: 10.1016/j.jinteco.2012.05.008. [Crossref], [Web of Science ®], [Google Scholar]
83. Habermas J. 1992, *the Structural Transformation of the Public Sphere: Inquiry into a Category of Bourgeois Society*. Cambridge: MIT Press; 1989
84. Haddad V, Moreira A, Muir T. When Selling Becomes Viral: Disruptions in Debt Markets in the COVID-19 Crisis and the Fed's Response. NBER Working Paper No. 27168. Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research; 2020
85. JEFFREY M. JONES. What Percentage of Americans Own Stock? URL: <https://news.gallup.com/poll/266807/percentage-americans-owns-stock.aspx#:~:text=U.S.%20Stock%20Ownership%2C%20Annual%20Trends&text=Sixty%2Done%20percent%20of%20U.S.,52%25%20in%202013%20and%202016.>
86. GDP (current US\$)—United States. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?end=2022&locations=US&start=2010>
87. Robinhood. URL: <https://robinhood.com/us/en/>
88. Total Market Value of the U.S. Stock Market. URL: <https://siblisresearch.com/data/us-stock-market-value/>
89. Dow Jones Global Index. URL: <https://www.spglobal.com/spdji/en/indices/equity/dow-jones-global-index/#overview>
90. Tooze A. Is the Coronavirus Crash Worse than the 2008 Financial Crisis? *Foreign Policy*, 18 March 2020a
91. Nick Routley, Visualizing the Global Share of U.S. Stock Markets. URL: <https://www.visualcapitalist.com/global-share-of-us-stock-markets/>

92. Klein LR. Lectures in Econometrics. Amsterdam, North-Holland; 1983 [Google Scholar]
93. Domestic credit to private sector (% of GDP) - United States. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/FS.AST.PRVT.GD.ZS>
94. Credit Markets Wobble as Fed Speak, Data Fan Rate-Hike Angst. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-10-03/credit-markets-wobble-as-fed-speak-data-fan-rate-hike-angst>
95. The organization of insurance industry in USA. URL: <https://www.atlas-mag.net/en/article/the-organization-of-insurance-industry-in-usa>
96. Aiyar, Shekhar, Jiaqian Chen, Christian H. Ebeke, Roberto Garcia-Saltos, Tryggvi Gudmundsson, Anna Ilyina, Alvar Kangur, Tansaya Kunaratskul, Sergio L. Rodriguez, Michele Ruta, Tatjana Schulze, Gabriel Soderberg, and Juan P. Trevino. 2023. “Goeconomic Fragmentation and the Future of Multilateralism.” IMF Staff Discussion Note 2023/001, International Monetary Fund, Washington, DC.
97. Geopolitical Risk (GPR) Index. URL: <https://www.matteoiacoviello.com/gpr.htm>
98. Mark Carney: Uncertainty, the economy and policy. URL: <https://www.bis.org/review/r160704c.pdf>
99. Coeurdacier, Nicolas, Helene Rey, and Pablo Winant. 2020. “Financial Integration and Growth in a Risky World.” *Journal of Monetary Economics* 112 (June): 1–21.
100. Claessens, Stijn. 2019. “Fragmentation in Global Financial Markets: Good or Bad for Financial Stability?” BIS Working Paper 815, Bank for International Settlements, Basel, Switzerland.
101. The Global Competitiveness Report 2019. URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

102. Валовий внутрішній продукт (ВВП) в Україні 2023. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/>

103. Global Economic Prospects. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/6e892b75-2594-4901-a036-46d0dec1e753/content>

104. Скільки Україна витрачає на війну: уряд шокував новою цифрою. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/skilki-ukrajina-vitrachaye-na-viynu-uryad-shokuvav-novoyu-cifroyu-12350184.html#:~:text=Витрати%20України%20на%20війну%20%2D%20попередні,-%201%2C56%20трильйона%20гривень.>

105. GDP growth (annual %) – Ukraine. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.МКТР.KD.ZG?locations=UA>

106. Fitch Ratings – Ukraine. URL: <https://www.fitchratings.com/entity/ukraine-80442268>

107. EBRD unveils €2 billion resilience package in response to the war on Ukraine <https://www.ebrd.com/news/2022/ebd-unveils-2-billion-resilience-package-in-response-to-the-war-on-ukraine-.html>

108. Дана Гордійчук. МХП не виплатить інвесторам кошти за випуском євробондів. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/03/18/684290/>

109. What strategies can developing countries use to improve financial market efficiency? URL: <https://www.linkedin.com/advice/1/what-strategies-can-developing-countries-use>

110. Why Blockchain is the Future of Financial Markets? URL: <https://www.linkedin.com/pulse/why-blockchain-future-financial-markets-gyanconsulting>

Короткий звіт подібності

Ім'я користувача: **Європейської економіки і бізнесу Федірکو Олександр...** ID перевірки: **1015969098**
Дата перевірки: **04.12.2023 20:12:34 EET** Тип перевірки: **Doc vs Internet + Library**
Дата звіту: **04.12.2023 20:16:42 EET** ID користувача: **100005726**

Назва документа: **Попова Марина - РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ**

Кількість сторінок: **90** Кількість слів: **20424** Кількість символів: **157086** Розмір файлу: **846.87 KB** ID файлу: **1015647996**

7.25% Схожість

Найбільша схожість: **2.22%** з Інтернет-джерелом (<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/23298/1/%D0%A6%D0%B>)

6.6% Джерела з Інтернету **310** Сторінка 92

4.87% Джерела з Бібліотеки **414** Сторінка 96

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи **5**

КОПІ ТЕЗ КОНФЕРЕНЦІЇ

https://kneu.edu.ua/userfiles/conference_90_MEiM_2023/23-5780.pdf

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

**ЗБІРНИК ДОПОВІДЕЙ
Ювілейної 90-ї щорічної студентської
наукової конференції**

**«ІННОВАЦІЙНІ ПРОЄКТИ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОГО
ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ»**

(17 квітня – 20 травня 2023 р.)

УДК 657:330.341-048.38](477)(06)

I-66

Відповідальні за випуск:

Бондарчук Л.М. – к.філол. наук, доцент кафедри бізнес-лінгвістики
Вінська О.Й. – к.е.н., доц, доцентка кафедри європейської економіки і бізнесу
Грищенко Н.В. – к.е.н., доцент кафедри міжнародного менеджменту
Капуш А.В. – к.філол. наук, доцент кафедри німецької мови
Козачок Т.С. – к.е.н., доцент кафедри міжнародного менеджменту
Курбатов С.В. – професор кафедри соціології
Лобецька І.М. – ст. викладач кафедри іноземних мов і міжкультурної комунікації
Машина Ю.П. – к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів
Сандул М.С. – к.е.н., доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу
Черницька Т.В. – к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки
Швиданенко О.А. – д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки

*Редколегія може не поділяти погляди, викладені у збірнику.
Автори тез доповідей несуть відповідальність за їхній зміст*

*Рекомендовано до друку
Науково-експертною радою КНЕУ
Протокол № 4 від 18.05.2023 р.*

I-66 **Інноваційні проєкти для післявоєнного відновлення та розвитку України:** зб.
доп. Ювілейної 90-ї щорічної студентської наукової конференції, 17 квітня – 20 травня
2023 р. [Електронний ресурс]. Київ, КНЕУ, 2023. 426 с.
ISBN 978-966-926-445-9

Збірник тез здобувачів вищої освіти факультету міжнародної економіки і менеджменту укладено за підсумками їх досліджень, представлених на науковій конференції КНЕУ 17 квітня – 20 травня 2023 р. Доповіді здобувачів присвячено інноваційним проєктам для післявоєнного відновлення та розвитку України.

УДК 657:330.341-048.38](477)(06)

*Розповсюджувати та тиражувати
без офіційного дозволу КНЕУ забороняється*

ISBN 978-966-926-445-9

© КНЕУ, 2023

Артеменко Олександра Дмитрівна	328
Стратегія науково-технічного розвитку ЄС	
Канюка Неоніла Миколаївна	330
Інвестиційне співробітництво України з країнами-членами ЄС	
Лаговський Сергій Юрійович	333
Інноваційні стратегії автомобілебудівних компаній	
Колесник Аліна Станіславівна	335
Перспективи розвитку ринку фармацевтичних препаратів в Україні	
Заставська Марія Євгенівна	337
Міжнародна трудова міграція в ЄС	
Герасимчук Яна Анатоліївна	340
Перспективи розвитку міжнародного туризму	
Муренко Вікторія Андріївна	344
Розвиток міграційних процесів в ЄС	
Юхимець Євгеній Віталійович	347
Роль транснаціональних компаній у розвитку національної економіки України	
Соколова Аліна Юрївна	349
Оцінка результатів виконання Європейської зеленої угоди	
Михайлова Катерина Миколаївна	352
Еволюція та перспективи позиціонування України на міжнародному ринку морських перевезень	
Винник Олег Олегович	354
Міжнародний ринок харчових продуктів	
Мусійко Ігор Сергійович	357
Вплив війни в Україні на міжнародний ринок авіаперевезень: аналіз наслідків та перспектив відновлення	
Кульчикова Марія Ростиславівна	361
Розвиток харчової галузі країн ЄС	
Поліщук Катерина Володимирівна	364
Вплив війни в Україні на енергетичну ситуацію в країнах-членах ЄС	
Самойленко Марія Едуардівна	366
Особливості та тенденції розвитку машинобудування в Німеччині	
Тютюнник Владислава Ігорівна	368
Загальний огляд тенденцій та перспектив розвитку європейського аграрного ринку	
Попова Марина Михайлівна	372
Місце України на міжнародному фінансовому ринку	
Шептицька Ірина Олександрівна	374
Україна та ЄС: потенціал та перспективи співпраці в галузі міжнародної торгівлі послугами у контексті євроінтеграції	
Місевич Глеб Тадеушевич	378
Вплив соціальних медіа на інформаційну війну (у контексті війни в Україні)	
Щербатий Олександр Сергійович	380
Гео економічна стратегія Португалії	

Попова М.М.

«Міжнародні економічні відносини», 5 курс

*Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник- професор кафедри європейської економіки і бізнесу Ткаленко С.І.*

МІСЦЕ УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНОМУ ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

Сучасний стан економіки України тісно пов'язаний з подіями, які відбуваються на світовій арені, а також залежить від тенденцій розвитку міжнародного фінансового ринку.

Станом на 2021 рік, Україна посідає 120 місце серед 125 країн щодо розвитку фінансового ринку. Законодавство України суттєво відстає, але підписавши Європейську асоціацію, країна має чіткий вектор розвитку і наближення фінансового становища до розвинутих країн ЄС [1].

Війна Росії проти України спустошила українську економіку та має широкі наслідки в Європі та всьому світі. Хоча економічний вплив є найбільшим в Україні, сусідні країни страждають від перебоїв у торгівлі; підвищення цін на продукти харчування, енергоносіїв та товарів, а також через наплив біженців.

Україна активно співпрацює з багатьма міжнародними фінансовими установами і робила це ще до початку повномасштабного вторгнення задля успішної реалізації багатьох реформ. Наразі Світовий банк, Міжнародний валютний фонд та інші міжнародні фінансові установи надають екстрену допомогу Україні та сусіднім країнам і розробляють коротко- та середньострокові стратегії допомоги. Уряд Сполучених Штатів підтримує ці зусилля через лідерство США в міжнародних фінансових організаціях та через додаткові двосторонні внески. Зовнішні позики від міжнародних фінансових організацій є в край важливими, особливо в контексті війни, саме ці кошти дозволяють державі подолати проблеми фінансової та бюджетної системи та структурної модернізації економіки.

За даними Світового банку, прогнозується, що економіка України буде позитивною в 2023 році після різкого спаду в 2022 році [2]. Однак Україна залишається залежною від зовнішньої допомоги. За даними МВФ, Україні в 2023 році потрібна 3-4 мільярди доларів щомісячної фінансової допомоги від міжнародних партнерів, включаючи міжнародні фінансові організації, для підтримки необхідних функцій уряду в умовах триваючого конфлікту. Ця цифра може зрости до 5 мільярдів доларів на місяць, якщо гострота конфлікту посилюється [3].

Важливо також зазначити зміни в міжнародному фінансовому ринку через повномасштабне вторгнення Росії в Україну. Так, з самого початку індекси фондового ринку зафіксували значні втрати. Після повномасштабного вторгнення Росії на територію України була зафіксована миттєва реакція світових фондових ринків на російсько-українську війну. Це свідчить про те, що інвестори сприйняли вторгнення як «справжню новину». Своєчасність реагування відрізняється від світової фінансової кризи або Covid-19, де затримка сягає до семи днів. Однак показники тривалості кризи свідчать про те, що гострота російсько-української війни була приглушеною порівняно з світовою фінансовою кризою або Covid-19. Далекосяжні наслідки в Європі та, можливо, у світі лише починають проявлятися. Збої в ланцюжку постачання посилюють зростання цін на товари, тоді як по всіх країнах світу, здебільшого в Європі спостерігається велика кількість біженців з України, через яких

уряди країн повинні були застосувати екстрені міри задля можливості їх існування в контексті інших країн[4].

Війна значно посилила інфляційний тиск, який посилюється в Єврозоні під час відновлення після пандемії, і підштовхнула споживчі ціни, особливо на енергоносії та продукти харчування.

Висока інфляція, значну частку якої становлять енергоносії та продукти харчування, продовжує мати значний негативний вплив на всі сфери економіки та на повсякденне життя людей. Особливо це стосується домогосподарств з низьким рівнем доходу, в яких їжа та енергія становлять значну частку споживання.

Зважаючи на високу залежність Єврозони від імпорту енергоресурсів, різке зростання цін на імпорт енергоносіїв призводить до великої та неминучої втрати реального доходу через погіршення умов торгівлі.

У такій ситуації фірми мають стимул намагатися мінімізувати свою частку тягаря шляхом коригування ціноутворення, щоб повністю відшкодувати збільшення витрат на виробництво. Крім того, працівники мають стимул намагатися мінімізувати свою частку тягаря, коригуючи свої вимоги щодо заробітної плати, щоб повністю відшкодувати втрати реальної заробітної плати, пов'язані з вищою інфляцією. Взаємопідсилювальний зворотний зв'язок між вищою нормою прибутку, номінальною заробітною платою та цінами призводить до ризиків вторинних ефектів, які можуть спричинити надто високу інфляцію [5].

Значний шок цін на імпорт призвів до найвищих темпів інфляції в країнах Балтії серед країн Єврозони. Передбачається наближення до середнього рівня Єврозони протягом наступних двох років, хоча і загальна, і базова інфляція, ймовірно, виявляться стійкими.

Оскільки інфляція, як очікується, залишатиметься вище цільових показників навіть до кінця 2024 року, а ризики зростання залишаються, для збереження інфляційних очікувань на стабільному рівні та рішучого зниження інфляції до цільових показників протягом середнього періоду знадобиться жорстка монетарна політика, яка, ймовірно, буде підтримуватися протягом тривалого періоду [6].

Українська економіка стикається з багатьма викликами на міжнародному фінансовому ринку. Станом на початок 2022 року, українська економіка не досягла повного відновлення після кризи 2014 року, а після повномасштабного вторгнення Росії, українська економіка зазнала ще більших втрат, що призвело до зниження рейтингу країни в міжнародних рейтингових агентствах та підвищення вартості залучення капіталу.

Незважаючи на головну проблему станом на сьогоднішній день, в Україні є ще багато не вирішених інших питань. Так, корупція та недостатня реформація економіки залишаються серйозними проблемами для України та будуть перешкоджати залученню іноземних інвестицій і після війни. Для розв'язання цих проблем Україна повинна продовжувати реформи, зокрема в сферах боротьби з корупцією та зміцнення правової системи, щоб забезпечити права інвесторів та залучати нових гравців на міжнародному фінансовому ринку. Задля успішного здійснення реформ, Україні допоможуть міжнародні фінансові організації, надаючи позики.

Загалом, місце України в міжнародному фінансовому ринку має багато перспектив, але наразі про них ще рано говорити, через війну в країні. Проте навіть зараз ми розуміємо, що для реалізації свого потенціалу країна повинна продовжувати реформи та покращувати

інвестиційний клімат. Забезпечення стійкості економіки та фінансової системи є ключовими завданнями для зміцнення місця України в міжнародному фінансовому ринку.

Література:

1. Укрінформ. Україна посідає 120 місце з розвитку фінансового ринку – Хромаєв [Електронний ресурс] / Укрінформ – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3176046-ukraina-posidae-120-misce-z-rozvitku-finansovogo-rinku-hromaev.html>.
2. The World Bank In Ukraine. URL: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/overview#3>.
3. Burns T. IMF estimates Ukraine needs \$4 billion a month to keep government operating. URL: <https://thehill.com/policy/3685408-imf-estimates-ukraine-needs-4-billion-a-month-to-keep-government-operating/>.
4. Indermit G. Developing economies must act now to dampen the shocks from the Ukraine conflict. URL: https://blogs.worldbank.org/voices/developing-economies-must-act-now-dampen-shocks-ukraine-conflict?cid=ECR_TT_worldbank_EN_EXT.
5. One year since Russia's invasion of Ukraine – the effects on euro area inflation [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ecb.europa.eu/press/blog/date/2023/html/ecb.blog20230224-3b75362af3.en.html>.
6. Alfred Kammer Remarks on the "War in Ukraine: Impact and Challenges for the Capital Markets" [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2023/02/03/sp-alfred-kammer-remarks-at-the-international-financial-markets-conference>.

Шептицька І.О.,

«Міжнародні економічні відносини», 5 курс

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри європейської економіки та бізнесу Чужиков А.

В.

УКРАЇНА ТА ЄС: ПОТЕНЦІАЛ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПІВПРАЦІ В ГАЛУЗІ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ПОСЛУГАМИ ПІД ЕГІДОЮ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Вступ. Співпраця між Україною та Європейським Союзом (ЄС) у сфері міжнародної торгівлі послугами має великий потенціал для обох сторін. Україна має висококваліфіковану робочу силу, а ЄС є найбільшим у світі експортером та імпортером послуг. Лібералізація торгівлі послугами між Україною та ЄС, яка передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС [1], сприяє диверсифікації економіки України, підвищенню її конкурентоспроможності та доступу до процвітаючого ринку послуг ЄС.

Мета дослідження – висвітлити потенційні напрямки співробітництва у сфері міжнародної торгівлі послугами між Україною та ЄС.

Актуальність результатів дослідження. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні методологічні положення, розробки, висновки та рекомендації,

Наукове видання

**ІННОВАЦІЙНІ ПРОЄКТИ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОГО
ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ**

**ЗБІРНИК ДОПОВІДЕЙ
Ювілейної 90-ї щорічної студентської наукової конференції**

(17 квітня – 20 травня 2023 р.)

Видано в авторській редакції

Підп. до друку 06.06.2023. Формат 60×84/8.

Друк. арк. 17,75. Зам. 23-5780.

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

03680, м. Київ, проспект Берестейський, 54/1

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру

суб'єктів видавничої справи (серія ДК, № 235 від 07.11.2000)

E-mail: litera_kneu@ukr.net

АНОТАЦІЯ

Попова М.М. Розвиток міжнародного фінансового ринку. –
Рукопис.

Кваліфікаційна магістерська робота за спеціальністю 292
«Міжнародні економічні відносини», 2023

Магістерська робота присвячена теоретичних та практичних аспектів особливостей розвитку структури міжнародного фінансового ринку. Розкрито сутність міжнародного фінансового ринку.

З'ясовано сучасний стан міжнародного фінансового ринку, механізм регулювання провідних фінансових ринків світу. Досліджено тенденції міжнародного фінансового ринку та його стабільність.

Визначено чинники, що впливають на розвиток міжнародного фінансового ринку. Окреслено перспективи розвитку міжнародного фінансового ринку. Запропоновано шляхи покращення функціонування міжнародного фінансового ринку.

Ключові слова: міжнародний фінансовий ринок, геополітичний ризик, фондовий ринок, фінансовий ринок США, облігації, капіталізація фондового ринку, фондова біржа, кредитний ринок, валютний ринок.

ANNOTATION

Popova M.M. Development of the international financial market. -
Manuscript.

Qualifying master's thesis in specialty 292 "International economic relations", 2023

The master's thesis is devoted to the theoretical and practical aspects of the peculiarities of the development of the structure of the international financial market. The essence of the international financial market is revealed.

The current state of the international financial market, the mechanism of regulation of the world's leading financial markets has been clarified. The trends of the international financial market and its stability are studied.

Factors affecting the development of the international financial market are identified. The prospects for the development of the international financial market are outlined. Ways to improve the functioning of the international financial market are proposed.

Key words: international financial market, geopolitical risk, stock market, US financial market, bonds, stock market capitalization, stock exchange, credit market, currency market.